

Univerzita Karlova v Praze

Právnická fakulta

Katedra obchodního práva

Státní podnik

Diplomová práce

Autor: Miloš Nagy

Vedoucí práce: JUDr. Vít Horáček, Ph.D.

Datum uzavření rukopisu: 22. dubna 2014

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval samostatně, všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány a práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 22. dubna 2014

.....

podpis autora

Poděkování:

Rád bych na tomto místě poděkoval vedoucímu mé diplomové práce JUDr. Vítu Horáčkovi, Ph.D. za konzultace, cenné rady a jeho čas. Dále bych chtěl poděkovat své rodině a přítelkyni za trpělivost a neutuchající podporu, které se mi od nich dostalo nejen během vypracování této práce, ale i v průběhu celého mého studia.

Obsah

Úvod.....	3
1. Státní podnik a jeho charakteristika.....	5
1.1 Postavení státního podniku	5
1.2 Prameny stávající právní úpravy	7
1.3 Klasifikace státních podniků	7
1.4 Právní osobnost a jednání státního podniku.....	8
1.4.1 Zákonné zastoupení	9
1.4.2 Smluvní zastoupení.....	10
1.5 Předmět podnikání státního podniku.....	11
2. Majetkové postavení státního podniku	12
2.1 Majetek státního podniku.....	13
2.1.1 Určený majetek a ostatní majetek.....	13
2.2 Právo hospodařit.....	16
2.2.1 K historickému vývoji práva hospodařit.....	16
2.2.2 K povaze práva hospodařit	18
2.3 Zisk státního podniku	20
2.4 Vnitřní organizace státního podniku	24
2.5 Fondy státního podniku.....	25
2.6 Majetková účast státního podniku v obchodních společnostech.....	26
3. Státní podnik a kapitálová společnost s majetkovou účastí státního podniku jako veřejný zadavatel	31
3.1 Požadavek existence právnické osoby	32
3.2 Uspokojování potřeb veřejného zájmu, jež nemají obchodní nebo průmyslovou povahu.....	33
3.2.1 Potřeby veřejného zájmu	34
3.2.2 Potřeby nemající průmyslovou nebo obchodní povahu.....	36
3.3 Požadavek financování, ovládnání nebo kontroly subjektu státem či jiným veřejným zadavatelem	40
3.4 Shrnutí a dílčí závěr	43
3.4.1 Naplnění definice veřejného zadavatele státním podnikem	43
3.4.2 Naplnění definice veřejného zadavatele kapitálovou společností s majetkovou účastí státního podniku.....	44
3.5 Návrh nové směrnice o veřejných zakázkách	45
3.6 In-House výjimka.....	46
3.6.1 Podmínka výlučných majetkových práv veřejného zadavatele v osobě dodavatele	48
3.6.2 Podmínka výkonu podstatné části činnosti osoby ve prospěch veřejného zadavatele.....	49
3.6.3 Naplnění in-house výjimky v případě státního podniku jako dodavatele. 50	
3.6.4 Naplnění in-house výjimky v případě kapitálové společnosti s majetkovou účastí státního podniku jako dodavatele	51
3.6.5 In-house výjimka podle nové směrnice o zadávání veřejných zakázek ...	52
4. Státní podnik v hospodářské soutěži.....	54
4.1 Právo nekalé soutěže	54
4.2 Právo proti omezování hospodářské soutěže	55
Závěr	59

Seznam zkratk	61
Seznam použité literatury a pramenů.....	62
Seznam příloh	72
Příloha č. 1	i
Shrnutí.....	1
Abstract.....	2

Úvod

V současnosti je v České republice zapsáno v obchodním rejstříku 280 státních podniků.¹ Přestože převážná část z nich je v likvidaci a aktivních je jen několik desítek, obecně jejich význam spočívá v účelu, k němuž má jejich činnost v dnešním hospodářsko-politickém systému směřovat. Podnikají ve vymezených oborech, které často bývají strategického významu, mnohdy má jejich činnost sledovat veřejný zájem. V odvětvích, v nichž státní podniky působí, zauímají tyto obvykle velmi silné pozice, a to i díky rozsahu a druhu majetku, jímž disponují. Ačkoliv není v současnosti státnímu podniku mezi odbornou veřejností věnována systematická pozornost, lze zvýšený zájem v posledních letech sledovat ohledně dílčích otázek týkajících se státních podniků, ať už se jedná o problematiku veřejných zakázek, poskytování informací, či převodu zisku státních podniků do státního rozpočtu.

Vědom si širě tématu a zároveň mezi rozsahu diplomové práce, není dost dobře možné zabývat se všemi otázkami týkajícími se státního podniku a proniknout přitom k jádru jednotlivých problémů či netíhnout k popisnosti. Cílem předkládané práce proto není komplexně popsat státní podnik jako právnickou osobu *sui generis*. Jelikož určité snahy byly již obsahem jiných prací,² nepopisuji v samostatných kapitolách založení a vznik státního podniku, jeho zrušení a zánik, orgány státního podniku. Mým cílem je zaměřit se především na specifika státního podniku, vystihnout jeho charakteristické znaky a ty aplikovat při řešení praktických otázek, s nimiž se státní podniky v současném právně-ekonomickém prostředí setkávají a jejichž zodpovězení je v současnosti pro činnost státních podniků tolik důležité. Vzhledem k nedávno proběhnuvší rekodifikaci soukromého práva se zaměřuji i na jednotlivé důsledky, jež tato státnímu podniku a jeho fungování přinesla.

Prvním bodem práce bude charakteristika státního podniku, včetně jeho právní osobnosti a způsobů právního jednání. Následuje analýza jeho majetkového postavení a práva hospodařit se státním majetkem. To úzce souvisí s otázkou možnosti účasti

---

¹ Seznam státních podniků zapsaných v obchodním rejstříku ČR platný ke dni 29. 1. 2014 poskytnutý Krajským soudem v Ústí nad Labem na základě žádosti o poskytnutí informace ve smyslu zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, tvoří přílohu č. 1.

² srov. např. KOUKAL, Tomáš. *Státní podnik*. Praha, 2012. 62 s. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta, Katedra obchodního práva. Vedoucí práce Vít Horáček. Rovněž HOKR, Tomáš. *Státní podnik*. Praha, 2012. 79 s. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta, Katedra obchodního práva. Vedoucí práce Vít Horáček.

státního podniku v obchodních společnostech. Třetí část práce se pak obsáhle věnuje tématu veřejných zakázek, nejen co se týče státního podniku, ale i kapitálových společností s jeho majetkovou účastí. Pozornost je zaměřena na jejich subsumpci pojmu veřejného zadavatele, leč na druhé straně je reflektována možnost uplatnění výjimky z působnosti úpravy zadávání veřejných zakázek. Konečně poslední a rovněž důležitou otázkou bude aplikace norem soutěžního práva na činnost státního podniku, a to jak norem práva nekalé soutěže, tak norem proti omezování hospodářské soutěže. Mým záměrem je také upozornit na případy, jež v té které problematice přinesla praxe, a vyjádřit v této souvislosti vlastní názor či pokusit se předestlat vlastní odpovědi na dané otázky.

Metodou práce je zejména analýza právních předpisů, odborné literatury a soudních či správních rozhodnutí nejen českých, ale i evropských institucí. Ve vybraných otázkách je mou snahou i formulování závěrů vycházejících z dedukce platných norem, judikatury a historického vývoje problému.

1. Státní podnik a jeho charakteristika

Česká republika jako stát se může v současnosti účastnit na podnikání v zásadě dvěma způsoby. Jednak účastí v obchodních společnostech, jejichž úprava je obsažena v ZOK, jednak prostřednictvím státního podniku, jenž poskytuje oproti obchodním společnostem užší organizačně personální provázanost se státními orgány i výraznější kontrolu státu nad majetkem, který je podniku k jeho činnosti svěřen. Byť druhá z možností by měla být případem spíše výjimečným, málo početným,³ neznamená to, že bude případem nevýznamným či neperspektivním.

1.1 Postavení státního podniku

Státní podnik bývá v odborné literatuře definován jako „*právnícká osoba, která provozuje podnikatelskou činnost se státním majetkem vlastním jménem a na vlastní odpovědnost*“,⁴ či jako „*specifická organizačně právní podnikatelská forma*.“⁵ Doktrína pak státní podnik podřazuje pod pojem veřejný podnik,⁶ jímž se rozumí „*takový podnik, jehož činnost bývá spojena s veřejným zájmem*.“⁷ Veřejný podnik se řadí mezi osoby veřejného práva a rovněž mezi subjekty veřejné správy.⁸

Specifika státního podniku spočívají zejména v tom, že zakladatelem podniku může být jedině stát. K podnikatelské činnosti je státnímu podniku svěřen majetek státu, avšak na státní podnik není převedeno vlastnické právo, nýbrž je mu svěřeno právo s tímto majetkem hospodařit.⁹ Také majetek, který podnik nabývá v průběhu své činnosti, nabývá pro stát a i k němu vzniká podniku právo hospodařit. Vzhledem k tomu je také podnik subjektem kontroly Nejvyššího kontrolního úřadu ČR. Dle zákona tedy státní

---

³ Viz Vláda České republiky. Sněmovní tisk 23: Návrh zákona o státním podniku. Důvodová zpráva [online]. [cit. 2014-03-27]. Dostupné z <http://www.psp.cz/eknih/1996ps/tisky/t002300.htm>

⁴ HENDRYCH, Dušan. *Právníký slovník*. 3., podstatně rozš. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2009, s. 1079.

⁵ HAJŠMAN, Václav. Státní podnik. In: ELIÁŠ, Karel, *Kurs obchodního práva: Právnícké osoby jako podnikatelé*. 5. vyd. Praha: C. H. Beck, 2005, s. 589-597.

⁶ Viz SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*. 3., aktualiz. a upr. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013, s. 259. Shodně také TICHÝ, Luboš. Veřejné podniky v Evropě a v České republice z hlediska soutěžního práva. *Acta Universitatis Carolinae-Juridica*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2/2000, s. 16. Ke stejnému závěru došel i Ústavní soud ČR ve svém nálezu sp. zn. I. ÚS 260/06, ze dne 24. ledna 2007.

⁷ HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo. Obecná část*. 8. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 106.

⁸ Tamtéž.

⁹ K právu hospodařit srov. kap. 2.2.

podnik není vůbec způsobilý mít vlastní majetek. I zákonná limitace rozsahu majetku, kterým státní podnik odpovídá za své dluhy (viz dále), dává tušit jeho odlišnost od jiných právnických osob. Účelem existence podniku má být uspokojování významných celospolečenských, strategických nebo veřejně prospěšných zájmů. Tato jeho stránka může být někdy s provozováním podnikatelské činnosti podniku ve vzájemném souladu, jindy je třeba posuzovat, zda ten či onen aspekt převažuje a podle toho vyvodit závěr o specifickém postavení státního podniku (typicky při posouzení státního podniku jako veřejného zadavatele). Z majetkového postavení státního podniku vyplývá i velmi úzké sepětí s ministerstvem, které vykonává funkci zakladatele.¹⁰ Skutečnost, že vztah mezi podnikem a jeho ředitelem jako statutárním orgánem, je vztahem čistě pracovněprávním, má mnohé důsledky odlišující jej především od statutárního orgánu obchodních společností. Veškerá specifika pak odůvodňují i samostatnou zákonnou úpravu státního podniku (viz kap. 1.2).

Ačkoliv státní podnik patří mezi státní organizace, zaujímá mezi nimi určité zvláštní místo. Státní organizace totiž podle ZMS nejsou způsobilé mít majetek. Nemohou mít nejen hmotný majetek, ale ani žádná majetková práva.¹¹ Přitom ale zůstávají subjekty dluhů.¹² K majetku státu nemají tedy žádné vlastní právo, zákon jim přiznává toliko příslušnost hospodařit. Naopak státní podnik právo hospodařit s majetkem státu podle ZSP má. Státní podnik je také, na rozdíl od jiných státních organizací, podnikatelem. A konečně, na státní podnik se, na rozdíl od jiných státních organizací, nevztahuje ZMS, což má, nahlédneme-li na státní podnik jako na podnikatele, své opodstatnění.

Soudy se také zabývaly otázkou, zda je státní podnik veřejnou institucí ve smyslu zákona o svobodném přístupu k informacím.¹³ Jestliže Nejvyšší správní soud ČR vycházel především ze způsobu založení státního podniku a přisoudil mu povahu soukromoprávní,¹⁴ Ústavní soud ČR zdůraznil, že je třeba akcentovat i kritéria jiná, jako je hledisko osoby zřizovatele, hledisko subjektu vytvářejícího jednotlivé orgány instituce, hledisko existence či neexistence státního dohledu nad činností instituce, či hledisko jejího veřejného nebo soukromého účelu. Ve výsledku tak podle Ústavního

---

¹⁰ Viz řada oprávnění zakladatele vyplývající z části čtvrté ZSP.

¹¹ Viz § 54 odst. 1 věta třetí ZMS.

¹² K vývoji tohoto stavu a k problémům s tím souvisejícím srov. kap. 2.2.1.

¹³ Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁴ Viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR sp. zn. 6As 52/2004-67, ze dne 17. ledna 2006.

soudu výrazně převažují v případě státního podniku právě znaky veřejnoprávní a jde tedy o osobu veřejného práva a tím i veřejnou instituci. Je proto subjektem povinným poskytovat informace ve smyslu výše uvedeného zákona.¹⁵ Současně Ústavní soud v uvedeném rozhodnutí také poukázal na recentní sblížování právnických osob soukromého a veřejného práva a rozostření hranice mezi nimi.

1.2 Prameny stávající právní úpravy

Jádro právní úpravy státního podniku je dnes zachyceno v ZSP,¹⁶ jímž se řídí podniky založené podle tohoto zákona a podniky, které se za takové považují (tj. podniky vzniklé podle zákona č. 111/1990 Sb., které byly ZSP přizpůsobeny). Na řadu státních podniků se ovšem tato úprava nevztahuje, neboť tyto ještě existují v režimu již zrušeného zákona č. 111/1990 Sb., o státním podniku (k nim viz kap. 1.3).

Na základě speciálního zákona č. 305/2000 Sb., o povodích, vzniklo dnem 1. ledna 2001 pět nových státních podniků (tj. Povodí Labe, Povodí Moravy, Povodí Odry, Povodí Ohře a Povodí Vltavy),¹⁷ které měly do té doby podobu akciových společností. K ZSP je uvedený zákon ve vztahu speciality a ZSP se tedy použije, pokud zákon č. 305/2000 Sb. nestanoví jinak.

Na všechny státní podniky se konečně vztahuje úprava NOZ, a to pokud zvláštní zákony, kterými se státní podniky řídí, nestanoví jinak.

1.3 Klasifikace státních podniků

Pro dělení státních podniků je i v současnosti nejdůležitější kritérium právní úpravy. Existuje totiž celá řada podniků (a nutno říci, že z celkového počtu státních podniků je jich nejvíce), které se řídí již zrušeným zákonem č. 111/1990 Sb. Jde o tzv. zbytkové státní podniky, které nebyly předepsaným způsobem přizpůsobeny ZSP, a

---

¹⁵ Viz nálezy Ústavního soudu ČR sp. zn. I. ÚS 260/06, ze dne 24. ledna 2007.

¹⁶ K právní úpravě státního podniku podle ZSP srov. zejména PECH, Václav. Zákon o státním podniku. *Obchodní právo*. Praha: Prospektum spol. s r. o. 4/1997, s. 29-31. Dále též KOUDELKA, Zdeněk. Změna zákona o státním podniku. *Právní rádce*. Praha: Economia a.s., 12/1996, s. 46. Rovněž VESELÝ, Jan. Nad novým zákonem o státním podniku. *Právní rádce*. Praha: Economia a.s., 8/1997, s. 15.

¹⁷ Uvedené státní podniky vznikly přímo ze zákona. Jejich zápis do obchodního rejstříku byl toliko deklaratorní.

kteře tedy měly být ve lhůtě několika měsíců od přijetí ZSP zrušeny,¹⁸ ač se tak z různých důvodů nestalo. Tyto podniky již nevyvíjejí žádnou činnost, nachází se v likvidaci a existují pouze po formální stránce. Druhou skupinou jsou pak státní podniky založené podle ZSP a ty, které se za takové podniky považují (viz výše). S jejich zachováním se vzhledem k jejich významu nadále počítá.

Posléze uvedené podniky můžeme rozlišovat podle druhů jejich finančních zdrojů na státní podniky:

- i. jejichž hospodaření je závislé na přidělených dotacích a vlastní finanční zdroj je velmi omezený (např. Zemský hřebčinec Písek, státní podnik);
- ii. s regulovanými zdroji, jejichž hospodaření je závislé na dotacích a na regulovaných příjmech z činnosti podniku (např. Povodí Vltavy, státní podnik); a
- iii. s neregulovanými zdroji, jejichž hospodaření není nikterak omezováno a z vlastních zdrojů jsou schopny alokovat prostředky na svůj provoz, investice a rezervu (např. Lesy České republiky, s.p., Státní tiskárna cenin, státní podnik, Česká pošta, s.p., Řízení letového provozu České republiky, státní podnik).¹⁹

Co se týče výnosnosti státních podniků fungujících v režimu ZSP, lze nalézt takové, jež mají vážné finanční problémy, a na druhé straně takové, které jsou pravidelně vysoce ziskové.

1.4 Právní osobnost a jednání státního podniku

Netřeba nijak zvlášť spekulovat nad tím, že ZSP státnímu podniku přiznává právní subjektivitu. Podnik je právnickou osobou oddělenou od svého zakladatele a má právní osobnost. Nicméně o tom, že státní podnik není způsobilý mít majetek a tedy, že jeho právní osobnost je speciální, pojednávám v kap. 1.1. O problémech s tím souvisejících pak v kap. 2.2.

---

¹⁸ Srov. § 20 ZSP.

¹⁹ Viz důvodová zpráva k zákonu č. 213/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 77/1997 Sb., o státním podniku, ve znění pozdějších předpisů. Vláda České republiky. Sněmovní tisk 777/0, část č. 1/4: Novela z. o státním podniku - RJ. Důvodová zpráva [online]. [cit. 2014-03-28]. Dostupné z <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=777&CT1=0>

Úprava vzniku státního podniku v sobě spojuje jak prvky soukromoprávní, tak prvky veřejnoprávní. Podle ustanovení § 4 ZSP se státní podnik zakládá zakládací listinou, kterou jménem státu vydává příslušné ministerstvo. Zakládací listina je přitom zakladatelským právním jednáním. Státní podnik pak vzniká dnem, ke kterému byl zapsán do obchodního rejstříku. Návrh na zápis podává zakladatel. Samotnému založení státního podniku musí ale vždy předcházet souhlas vlády, a to ve formě usnesení.

Významná změna, kterou s sebou přinesl NOZ, spočívá ve vnímání povahy právnické osoby jako osoby fiktivní. Nahlížení na právnické osoby se tradičně pojí s různými teoriemi.²⁰ Dosavadní pojetí zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, které mělo nejbližší k teorii přenesené reality, se s NOZ mění na chápání právnické osoby ve smyslu teorie fikce.²¹ Jestliže byla podle dřívější právní úpravy právnická osoba schopna vytvářet svou vlastní vůli a sama přímo jednat,²² podle současného právního stavu právnické osoby nemají vlastní vůli, jejich vůli nahrazuje vůle členů jejich statutárních orgánů, jsou nesvéprávné a jednat mohou pouze nepřímo, prostřednictvím zástupce. Vzhledem k tomu, že ZSP neobsahuje speciální ustanovení ohledně právního jednání podniku, použije se obecná úprava podle NOZ.

1.4.1 Zákonné zastoupení

Za státní podnik jedná především jeho statutární orgán, tj. ředitel, kterého jmenuje a odvolává ministr nebo vláda. Statutárnímu orgánu náleží vykonávat za právnickou osobu všechna právní jednání, která jí přísluší (§ 164 odst. 1 NOZ). Může ji zastupovat ve všech záležitostech. Toto generální zástupčí oprávnění je neomezené vůči třetím osobám.

Má-li státní podnik odštěpný závod, zastupuje jej ze zákona ve všech věcech, které se ho týkají, jeho vedoucí (§ 503 odst. 2 NOZ). Ačkoliv vedoucím se osoba stává ustanovením do funkce, její zástupčí oprávnění jako vedoucího vzniká až zápisem do obchodního rejstříku. Před zápisem může vedoucí jednat jen v obvyklých věcech souvisejících s jeho činností podle § 430 odst. 1 NOZ.

---

²⁰ K jednotlivým teoriím a jejich vývoji srov. např. BERAN, Karel. *Pojem osoby v právu: (osoba, morální osoba, právnická osoba)*. Praha: Leges, 2012, 215 s.

²¹ EICHLEROVÁ, Kateřina. *Podnikání, podnikatel, jednání podnikatele a jeho zastoupení*. In: ČERNÁ, Stanislava a PLÍVA, Stanislav. *Podnikatel a jeho právní vztahy*. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2013, s. 14.

²² Srov. např. § 13 odst. 1 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník.

Za státní podnik může jednat i ten, kdo byl pověřen určitou činností při provozu závodu, a to ve všech jednáních, k nimž při této činnosti obvykle dochází (§ 430 odst. 1 NOZ). Takto může být pověřen nejen zaměstnanec nebo člen orgánu podniku, ale i jiná osoba na základě neformálního pověření. Rozsah oprávnění je dán obvyklostí jednání vzhledem k činnosti, jíž byl zástupce pověřen, nikoliv např. vnitřním předpisem. Ustanovením podpůrným k výše uvedenému je pak § 166 odst. 1 NOZ, podle něhož právnickou osobu zastupují zaměstnanci v rozsahu obvyklém vzhledem k jejich zařazení nebo funkci.

Státní podnik však zavazuje i jednání osoby, jež žádnou činností pověřena nebyla, a to za podmínky, že tato jednala v provozovně státního podniku a třetí osoba byla v dobré víře, že jednající osoba je k jednání oprávněna (§ 430 odst. 2 NOZ). Účelem ustanovení je ochrana třetích osob.

1.4.2 Smluvní zastoupení

Zvláštním způsobem smluvního zastoupení podnikatelů zapsaných v obchodním rejstříku je prokura. Ta je označována také jako obchodní plná moc. Prokurista je oprávněn ke všem jednáním, k nimž dochází při provozu obchodního závodu anebo pobočky. Zcizit nebo zatížit nemovitost však může, jen je-li to uvedeno výslovně (§ 450 odst. 1 NOZ). Prokuristou může být pouze osoba fyzická. Toto oprávnění nelze omezit vůči třetím osobám. Prokura se zapisuje do obchodního rejstříku, přičemž zápis má, na rozdíl od předchozí úpravy v obchodním zákoníku,²³ deklaratorní povahu.

Samozřejmě může státní podnik zastupovat i zástupce na základě smlouvy o zastoupení podle § 441 a násl. NOZ. Takové zmocnění uděluje ředitel, prokurista nebo vedoucí odštěpného závodu. Rozsah zástupčího oprávnění musí být uveden ve smlouvě i v plné moci. V případě překročení oprávnění platí, že zmocnitel může oznámit osobě, se kterou zmocněnec právně jednal, bez zbytečného odkladu poté, co se o právním jednání dozvěděl, svůj nesouhlas s jednáním. Neučiní-li tak, platí, že překročení zmocněnce schválil a jeho jednáním je vázán. Zmocnit lze jak osobu fyzickou, tak osobu právnickou. Ve druhém případě náleží zástupčí oprávnění statutárnímu orgánu nebo osobě, kterou tento určí.

---

²³ Viz § 14 odst. 6 zák. č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník.

Kromě výše uvedených typů přímého smluvního zastoupení je možné také zastoupení nepřímé, při němž jedná zástupce svým jménem a sám také nabývá práva a povinnosti, která je povinen na zastoupeného převést. Půjde o některou ze smluv příkazního typu.²⁴

1.5 Předmět podnikání státního podniku

Ze zákonem sledovaného účelu zachování mnohých státních podniků a s přihlédnutím k jejich úkolům vyplývá, že ačkoliv vždy alespoň některý z předmětů podnikání státních podniků bude živností,²⁵ budou tyto mnohdy podnikat i způsobem neživnostenským. Důvodem je povaha oblastí, v nichž je působení státních podniků žádoucí. Podmínky pro podnikání v těchto oblastech či provozování daných činností jsou stanoveny zvláštními právními předpisy.²⁶

Je ale důležité připomenout, že zákonem předpokládaný účel založení státního podniku spočívající v uspokojování významných celospolečenských, strategických nebo veřejně prospěšných zájmů spolu s majetkovou základnou podniků může mít mnohé konsekvence v jejich tržním postavení a síle. Aplikaci soutěžního práva na státní podnik je proto věnována zvláštní pozornost v samostatné kap. 4. K tomu někdy navíc přistupuje i vrchnostenské zasahování státu do vybraných odvětví, čímž může dojít k narušení předmětného trhu a posílení pozice vybraného subjektu.²⁷

---

²⁴ Viz § 2430 a násl. NOZ.

²⁵ Viz § 2 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

²⁶ Např. zákon č. 29/2000 Sb. o poštovních službách a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů; zákon č. 49/1997 Sb., o civilním letectví a o změně a doplnění zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů; zákon č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), ve znění pozdějších předpisů; zákon č. 18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon) a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů aj.

²⁷ Srov. např. § 37 odst. 6 zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon), ve znění pozdějších předpisů.

2. Majetkové postavení státního podniku

Výchozím předpokladem pro majetkové postavení státního podniku a zároveň jeho charakteristickým rysem je skutečnost, že státní podnik nemůže mít, stejně jako ostatní státní organizace, žádný vlastní majetek. Narozdíl od jiných státních organizací mu ale zákon přiznává právo hospodařit s majetkem státu (§ 2 odst. 2 ZSP). Legální výčet součástí majetku státu bychom v právních předpisech hledali marně. Platný ZMS přitom vychází ze zásady, že „*státu nelze upřít právo na žádný druh majetku.*“²⁸ Zatímco před přijetím NOZ bylo lze majetek státu vykládat jako věci, byty, nebytové prostory ve vlastnictví státu, ideální části věcí, bytů a nebytových prostor, které stát spoluvlastní, a majetková práva a jiné majetkové hodnoty státu, lze dnes přihlížejíc k § 495 NOZ říci, že majetek státu tvoří souhrn všeho, co státu patří. Materiální obsah pojmu se tedy nezměnil. Majetek je stále chápán jako „*souhrn aktivních hodnotových položek náležející určité osobě.*“²⁹

Co se ale přijetím NOZ změnilo, je obsah pojmu „předmět vlastnického práva“. Zatímco podle předchozí právní úpravy se, podle převažující doktríny, za předmět vlastnického práva považovaly pouze hmotné předměty, tj. zejména věci hmotné, byty nebytové prostory,³⁰ lze od přijetí NOZ za předmět vlastnického práva považovat jak věci hmotné, tak věci nehmotné (a tedy i práva, předměty průmyslového a jiného duševního vlastnictví, doménové jméno, zaknihované cenné papíry, investiční nástroje, obchodní tajemství, atd.). Jejich souhrn pak tvoří vlastnictví.³¹ K tomu je nutné poznamenat, že právo může být předmětem vlastnického práva, jen pokud to připouští jeho povaha a neplyne-li ze zákona něco jiného. Z uvedeného vyplývá, že pokud ZSP opravňuje státní podnik při hospodaření s majetkem státu k výkonu práv vlastníka (§ 16 odst. 2 ZSP), budou se tato práva od 1. 1. 2014 vztahovat k mnohem širšímu okruhu předmětů, než tomu bylo dosud. Proto se bude moci např. státní podnik jako věřitel pohledávky (věc nehmotná) bránit vůči zásahům třetích osob vlastnickou žalobou.

---

²⁸ HAVLAN, Petr. *Majetek státu v platné právní úpravě*. 3. aktualizované a podstatně dop. vyd. Praha: Linde Praha, 2010, s. 84. Srov. také čl. 11 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

²⁹ ELIÁŠ, Karel. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*. 1. vyd. Sagit, 2012, s. 229.

³⁰ Srov. ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan. *Občanské právo hmotné*. 5., jubilejní aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009, s. 280.

³¹ Viz § 1011 NOZ.

2.1 Majetek státního podniku

Uvážíme-li, že státní podnik není způsobilý mít vlastní majetek, může se zdát nadpis této podkapitoly poněkud zavádějící. Avšak samotný ZSP o majetku podniku hovoří.³² Na tento vnitřní rozpor upozornila již Pelikánová.³³

V konstrukci majetkového postavení se totiž objevuje obchodní majetek podniku. Zákon jej dodnes vymezuje jako „... *souhrn věcí, práv a jiných majetkových hodnot státu, s nimiž má podnik právo hospodařit.*“³⁴ Vzhledem k současnému pojetí „věci“³⁵ a k tomu, že pojem „jiná majetková hodnota“ byl v rámci rekodifikace soukromého práva již opuštěn, lze vyslovit naléhavý zájem na novelizaci uvedeného ustanovení. Stejně potřebná je i oprava ustanovení, v nichž ZSP nesprávně užívá pojem „závazky“.

Obchodní majetek, s nímž má podnik právo hospodařit při svém vzniku, se nazývá kmenovým jměním (§ 2 odst. 3 ZSP). Jeho skutečná výše a také jeho minimální výše, kterou je podnik povinen zachovat, se zapisuje do obchodního rejstříku. Účel tvorby kmenového jmění je totožný s tvorbou základního kapitálu obchodních společností.³⁶ Stát tak omezuje svou účast na podnikání státního podniku majetkem, ke kterému má podnik při svém vzniku právo hospodařit.

Obchodní majetek podniku spolu s dluhy (ZSP doposud nesprávně používá pojem „závazky“) konečně tvoří jmění podniku.

2.1.1 Určený majetek a ostatní majetek

ZSP rozděluje majetek státního podniku na tzv. určený majetek a ostatní majetek. Význam takového rozlišení je v povaze a důležitosti jednotlivých součástí majetku státu, s nímž státní podnik hospodaří. Možnost dispozice s majetkem je u obou jeho kategorií rozdílná, jak uvidíme níže. Zákonodárce se tak snažil najít rovnováhu mezi patřičným dohledem státu nad nakládáním s jeho majetkem a prostorem pro

---

³² Srov. např. § 2 odst. 2, § 16 odst. 1 ZSP a porůznu.

³³ PELIKÁNOVÁ, Irena. *Obchodní právo. 2.*, přeprac. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010, s. 152.

³⁴ Viz § 16 odst. 1 ZSP.

³⁵ Viz § 489 NOZ.

³⁶ Shodně KOUDELKA, Zdeněk. *Změna zákona o státním podniku. Právní rádce.* Praha: Economia a.s., 12/1996, s. 46. Viz také NOP, Michal. *Přičitatelnost jednání státního podniku státu. Správní právo.* Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 8/2010, s. 451.

podnikatelské aktivity podniku. Zároveň ZSP vyloučil z použití, do doby jeho přijetí platné, tzv. blokační paragrafy zákona o velké privatizaci³⁷ omezující dispozice státního podniku s majetkem státu a nastavil tím pro tuto oblast zcela novou úpravu. Dodejme, že na státní podniky nadále působící v režimu zák. č. 111/1990 Sb., o státním podniku, (tzv. zbytkové státní podniky) se blokační paragrafy uplatňovat nepřestaly.

Určený majetek je majetek strategického významu, na jehož zachování a zvětšování má stát eminentní zájem. Podle důvodové zprávy k ZSP má jít zejména o nemovitosti, cenné papíry, práva z průmyslového vlastnictví a jednotlivé účasti podniku na podnikání jiných právnických osob.³⁸ Nicméně ZSP samotný žádné požadavky na jeho druhové určení nestanoví a konkrétní vymezení zcela ponechává na zakladateli. Ten má povinnost jej vymežit v příloze zakládací listiny podniku.

Zatímco možnost podniku nakládat s „ostatním majetkem“ není při dodržení obecně závazných právních předpisů nijak zvlášť omezena (s výjimkou zřízení zástavního práva k majetku, viz níže), nakládání s určeným majetkem je podmíněno schválením zakladatele. Právní jednání učiněné podnikem bez takového schválení zákon sankcionuje jejich neplatností od samého počátku (§ 16 odst. 3 ZSP). Zde je třeba se pozastavit nad pojmy „nakládání“ a „schválení“.

Za nakládání (dispozici) s určeným majetkem je třeba považovat především všechna právní jednání, při nichž dochází ke změně vlastníka. Jelikož jsou určeným majetkem často nemovitosti, je vhodné zmínit, že nakládáním jsou všechna právní jednání, která jsou předmětem zápisu do katastru nemovitostí (např. prodej, směna, darování, vypořádání spoluvlastnictví, zřízení věcného břemene a další). Rovněž sem ale patří i zřízení zástavního práva, vklad majetku do obchodní společnosti či právní jednání, kterými je právo užívání k určenému majetku převáděno na třetí osobu (např. pronájem, výpůjčka). To vyplývá i z výčtu způsobů nakládání s majetkem státu uvedeného v § 17-37 ZMS, jakkoli se státní podnik ZMS neřídí. Naopak za nakládání s určeným majetkem nelze považovat běžné činnosti vztahující se k tomuto majetku, při nichž nedochází ke změně jeho právního stavu, zejména jeho opravy a údržbu. Z toho vyplývá, že schválení zakladatele bude nutné i k platnému uzavření nájemní smlouvy či

---

³⁷ Jednalo se o § 45, § 47b a § 47c zákona č. 92/1991 Sb., o podmínkách převodu majetku státu na jiné osoby, v tehdy platném znění.

³⁸ Vláda České republiky. Sněmovní tisk 23: Návrh zákona o státním podniku. Důvodová zpráva [online]. [cit. 2014-03-13]. Dostupné z <http://www.psp.cz/eknih/1996ps/tisky/t002300.htm>

zřízení věcného břemene k nemovitostem zařazeným do určeného majetku, ačkoliv v praxi státní podniky vytýkají takovému stavu nepružnost.

Současná úprava týkající se institutu „schválení“ zakladatele s nakládáním podniku s určeným majetkem vychází z novely ZSP provedené zákonem č. 220/2000 Sb., která tím nahradila dosud v ZSP užívaný institut „souhlasu“ zakladatele s nakládáním s takovým majetkem. Změna tehdy dle důvodové zprávy sledovala potřebu zajištění vzájemné návaznosti ZSP, jakožto *lex specialis*, na ZMS, jako *lex generalis*.³⁹ Po vynětí státních podniků z působnosti ZMS v roce 2003⁴⁰ zůstal institut schválení v ZSP zachován. Ačkoliv lze souhlas i schválení souhrnně označit za schvalovací správní akty, které může příslušný vykonavatel veřejné správy udělit nebo odepřít, nemůže však stanovit podmínky výkonu oprávnění, rozdíl mezi nimi spočívá v tom, že souhlas je udělován předběžně (je podmínkou vzniku oprávnění), zatímco schválení až následně, činnost adresáta je jím úředně aprobována.⁴¹ Nahrazení institutu „souhlasu“ institutem „schválení“ tak došlo ke změně časové posloupnosti dovolované činnosti podniku a úředního dovolení zakladatele.

Velmi významné z hlediska ochrany vlastnického práva státu je ustanovení § 16 odst. 5 ZSP, které stanoví, že státní podnik odpovídá za své závazky (rozuměj dluhy) svým obchodním majetkem s výjimkou určeného majetku. Z toho vyplývá, že určený majetek nemůže být postižen ani výkonem rozhodnutí pro pohledávky věřitelů podniku.⁴² Toto privilegované postavení určeného majetku zjevně zvýhodňuje státní podnik oproti jiným dlužnickým subjektům⁴³ a podle Ústavního soudu ČR lze dokonce poukázat „na zvýšenou ochranu vlastnictví státu ve srovnání s vlastnictvím jiných subjektů“.⁴⁴ Otázka případného rozporu s čl. 11 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, a tedy protiústavnost zmíněného ustanovení, ovšem nebyla Ústavním soudem dosud řešena. O povaze vyšší ochrany určeného majetku a nebezpečí zhoršení postavení věřitelů státního podniku při jeho rozšíření svědčí i skutečnost, že zakladatel smí měnit

---

³⁹ Vláda České republiky. Sněmovní tisk 439/0: Vládní návrh zákona o majetku ČR – související - EU. Důvodová zpráva [online]. [cit. 2014-03-25]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=3&CT=439&CT1=0>

⁴⁰ Stalo se tak zákonem č. 88/2003 Sb.

⁴¹ HENDRYCH, Dušan a kol. op. cit. sub 7 výše, s. 202-203.

⁴² Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 29 Cdo 2017/2007, ze dne 24. června 2009.

⁴³ Shodně HAVLAN, Petr. Op. cit. sub 28 výše, s. 76.

⁴⁴ Nález Ústavního soudu ČR, citovaný sub 15 výše.

vymezení určeného majetku v průběhu podnikatelské činnosti podniku, jen vyžadují-li to naléhavé hospodářské nebo bezpečnostní zájmy státu.

Zájem státu na dohledu nad majetkem, s nímž má podnik právo hospodařit, je akcentován i v oprávnění státního podniku zřídit k majetku (a to jak k určenému tak ostatnímu) zástavní právo pouze se schválením zakladatele (§ 16 odst. 7 ZSP).

2.2 Právo hospodařit

2.2.1 K historickému vývoji práva hospodařit

Současná podoba právní úpravy vztahu státního podniku k majetku státu prodělala dynamický vývoj a podléhala především změnám souvisejícím s obecnou úpravou majetku státu. V poválečném Československu, kdy právo obchodní bylo postupně nahrazeno právem hospodářským, docházelo k likvidaci soukromého vlastnictví a do popředí se dostalo vlastnictví socialistické společenské. Došlo také k personifikaci národních podniků jako právnických osob nezpůsobilých vlastnit, avšak byla jim svěřena tzv. správa národního majetku (tj. vlastně právo hospodaření). Mohly majetek držet, užívat, disponovat s ním.⁴⁵ Majetek podniku tvořily hmotné předměty, které byly ve vlastnictví státu, a ostatní majetek, jehož subjektem byl podnik. Přiznáním majetkových práv tak mohly být kryty dluhy podniků. V šedesátých letech minulého století, v době socialistické kodifikace, byl tento vývoj dovršen. Národní podniky spolu s komunálními podniky byly podřazeny pod kategorii státních hospodářských organizací a řídily se hospodářským zákoníkem,⁴⁶ jenž upravoval rovněž správu jim svěřeného majetku. Právní subjektivita podniků byla speciální, nadále nemohly vlastnit majetek a vstupovat směly jen do zákonem vymezeného okruhu vztahů daného rozsahem jejich „společenských úkolů“.⁴⁷

V rámci přestavby hospodářského mechanismu byl v roce 1988 přijat zákon o státním podniku,⁴⁸ současně byl novelizován hospodářský zákoník⁴⁹ a rovněž byla

---

⁴⁵ PELIKÁNOVÁ, Irena. Op. cit. sub 33 výše, s. 86.

⁴⁶ Zákon č. 109/1964 Sb., hospodářský zákoník, v tehdy platném znění. Srov. především ustanovení § 28 odst. 2.

⁴⁷ Viz § 18 hospodářského zákoníku.

⁴⁸ Zákon č. 88/1988 Sb., o státním podniku.

⁴⁹ Zákonem č. 98/1988 Sb., kterým se mění a doplňuje hospodářský zákoník.

přijata vyhláška o hospodaření s národním majetkem.⁵⁰ Podle § 6 zákona o státním podniku měl státní podnik již v rámci práva hospodařit „*právo a povinnost majetek v socialistickém celospolečenském vlastnictví držet, užívat jej, nakládat s ním, chránit jej a rozmnožovat v zájmu dosahování co nejlepších hospodářských výsledků a plného uspokojování potřeb socialistické společnosti*“.

Politický převrat v roce 1989 znamenal i přechod z hospodářského práva k obchodnímu, což vyústilo v přijetí nového zákona o státním podniku č. 111/1990 Sb. Zároveň byl výrazně novelizován hospodářský zákoník, a to zákonem č. 103/1990 Sb., který z hospodářského zákoníku vypustil ustanovení o státních hospodářských organizacích. Hospodaření státních podniků se tak vedle zákona o státním podniku řídilo nadále novelizovaným hospodářským zákoníkem⁵¹ a vyhláškou o hospodaření s národním majetkem. Zapomínat nesmíme ani na úpravu již zmíněného zákona o velké privatizaci, který stanovil podmínky převodu majetku státu, k němuž měly státní podniky právo hospodaření, na právnické nebo fyzické osoby. Přijetím obchodního zákoníku⁵² v roce 1991 ani přijetím ZSP⁵³ v roce 1997 se úprava hospodaření zásadně nezměnila a stále se řídila dosavadními předpisy.

Zvrat nastal až přijetím ZMS, který zcela nově a komplexně upravil hospodaření s majetkem státu.⁵⁴ Došlo k výraznému omezení počtu státních organizací a k vytvoření organizačních složek státu jako útvarů bez právní subjektivity. Zároveň byl zcela opuštěn institut „práva hospodaření“, jako zvláštního majetkového práva, a organizační složky státu i státní organizace měly nadále „příslušnost hospodařit“. Státní organizace jako právnické osoby ztratily i způsobilost být subjekty jakéhokoliv majetkového práva, ač zůstaly subjekty dluhů. Tento dodnes platný stav v konečném důsledku naráží na otázku, zda ještě lze hovořit o právnických osobách, pokud jsou takto deformovány její

---

⁵⁰ Vyhláška federálního ministerstva financí č. 119/1988 Sb., o hospodaření s národním majetkem. Hospodaření státních podniků se týkala její část šestá.

⁵¹ Srov. § 64 - 75 hospodářského zákoníku v tehdy platném znění.

⁵² Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník. Viz zejména jeho § 761.

⁵³ ZSP sice vyloučil pro státní podniky v jeho působnosti použití blokačních paragrafů zákona o velké privatizaci, stále ale v § 2 odst. 2 odkazoval na úpravu hospodaření podle dosavadních předpisů skrz § 761 obchodního zákoníku. K právu hospodaření státních podniků podle ZSP srov. např. MUSTAR, Zdeněk. Právo hospodaření ve světle nového zákona o státním podniku. *Právní rádce*. Praha: Economia a.s., 11/1997, s. 17. Rovněž PLÍVA, Stanislav. Majetkové postavení státního podniku. *Právo a podnikání*. Praha: Orac, 11/1997, s. 6-11.

⁵⁴ Podrobněji srov. např. PLÍVA, Stanislav. K pojetí nové úpravy hospodaření s majetkem státu. *Právní rozhledy*. Praha: C. H. Beck, 10/2000, s. 423-426.

základní znaky.⁵⁵ Výjimkou z pravidla byl státní podnik. Zákonodárce mu podle § 2 odst. 2 ZSP zachoval právo hospodaření, (resp. právo hospodařit⁵⁶) s odkazem právě na ZMS, ač ten již právo hospodaření neznal.⁵⁷ Praxe tento nedostatek pomíjela a státní podniky se řídily úpravou hospodaření v ZMS, jako by šlo o právo hospodaření. Vzhledem k tomu, že hospodaření s majetkem státu podle ZMS nebylo koncipováno jako správa podnikatelská, okleštila úprava státní podniky v jejich tolik potřebné flexibilitě v obchodních aktivitách. Nadto se státní podniky dostaly prakticky naroveň organizačním složkám státu, jakožto útvarů bez právní subjektivity. ZMS tím prakticky státním podnikům znemožnil podnikání. Tato úprava byla ostře kritizována pro nekoncepčnost a nelogičnost, neboť popírala původní smysl a účel ZSP,⁵⁸ a tak byly státní podniky řídicí se ZSP z působnosti ZMS brzy vyňaty.⁵⁹ Tím se však podniky dostaly do situace (dodnes trvající), kdy jim přiznané právo hospodařit není nikde v právním řádu komplexně upraveno a podle názoru Havlana patrně ani v budoucnu žádný předpis nebude „s to vztah uvedených státních organizací k majetku státu řešit.“⁶⁰

2.2.2 K povaze práva hospodařit

Samotný pojem „hospodaření“ můžeme chápat v dvojitým významu, a to užším, který zahrnuje právo majetek držet, užívat a požívat, a širším, který navíc zahrnuje i právo s majetkem nakládat. Takového rozdělení se přidržuje i ZMS.⁶¹ V pojetí širším jde vlastně o výkon vlastnického práva a jiných majetkových práv za stát. Tomuto rozsahu odpovídá i právo hospodařit, jež přísluší státnímu podniku. I dle samotného

⁵⁵ Srov. § 55 odst. 1 ZMS. Blíže k otázce subjektivity státních organizací podle ZMS viz HAVLAN, Petr. Op. cit. sub. 28 výše, s. 63-67. Viz také PELIKÁNOVÁ, Irena. Op. cit. sub 33 výše, s. 86. Rovněž STUNA, Stanislav, ŠVESTKA, Jiří. Několik úvah nad státem jako právní osobou, zejména nad právní subjektivitou státních orgánů. *Právní rozhledy*. Praha: C. H. Beck, 6/1999, s. 289-290.

⁵⁶ Tato navýsost kosmetická změna § 2 odst. 2 ZSP byla provedena zák. č. 103/2001 Sb.

⁵⁷ Podrobněji viz HAVLAN, Petr. Stát jako subjekt vlastnického a jiných majetkových práv (vybrané otázky I). *Časopis pro právní vědu a praxi*. Brno: Masarykova univerzita v Brně, Právnická fakulta, 2/2001, s. 123-129. Viz též BAUDYŠ, Petr. Právo hospodařit a příslušnost hospodařit. *Právní rozhledy*. Praha: C. H. Beck, 7/2001, s. 334-335.

⁵⁸ FILIP, Jiří. Problémy aplikace zákona o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích v činnosti státních podniků. *Právní rozhledy*. Praha: C. H. Beck, 5/2001, s. 195-202.

⁵⁹ Stalo se tak zákonem č. 88/2003 Sb.

⁶⁰ HAVLAN, Petr. Stát jako subjekt vlastnického a jiných majetkových práv (vybrané otázky II). *Časopis pro právní vědu a praxi*. Brno: Masarykova univerzita v Brně, Právnická fakulta, 4/2002, s. 324-329.

⁶¹ Viz jeho část druhá „Hospodaření s majetkem státu“ (§ 8- 16 ZMS) a část třetí „Nakládání s majetkem státu“ (§ 17 - 37 ZMS).

ZSP podnik vykonává při hospodaření s majetkem státu práva vlastníka. Lze souhlasit s Havlanem, že právo hospodaření je „*zvláštní soubor svěbytných majetkových oprávnění a povinností*.“⁶²

Povahu práva hospodaření s majetkem státu se pokusil vystihnout v jednom ze svých rozsudků Nejvyšší soud ČR, když konstatoval, že „... *je právem obdobným (téměř na roveň postaveným) právem vlastnickému, spočívajícím v právu subjektu, jemuž právo hospodaření přísluší, vykonávat za stát jakožto přímého vlastníka majetku jeho vlastnická práva, za určitých státem (vlastníkem) předem stanovených podmínek, a že toto právo v sobě zahrnuje jak oprávnění věc držet, užívat ji, nakládat s ní, tak i řadu povinností směřujících k zachování, účelnému využívání a ochraně takové věci, včetně uplatňování a hájení tohoto práva (i primárního vlastnického práva státu)*.“⁶³

Státnímu podniku tak přísluší výkon vlastnického práva za stát, nicméně na druhé straně nelze nevidět, že mu nepřísluší stejný rozsah autonomie vůle při rozhodování o výkonu vlastnického práva, jako přísluší vlastníkovi. Stát totiž v tomto směru stanoví státnímu podniku mantinely, jež právo hospodaření determinují a regulují, přičemž tak činí jednak z pozice nositele veřejné moci a jednak z pozice vlastníka majetku, s nímž státní podnik hospodaří. Mezi těmito dvěma pozicemi státu při stanovování podmínek práva hospodařit je významný rozdíl a je třeba je důsledně rozlišovat. Zřetelně to uvidíme v případě možnosti státního podniku nabývat účast v obchodních společnostech (viz kap. 2.6).

Absence vlastnického práva státního podniku a specifikace jeho postavení v rámci práva hospodařit vyvolala v aplikační praxi několik otázek.

Vrásky na čele státním podnikům např. dělala judikatura soudů, podle kterých podnik nebyl aktivně legitimován k podání žaloby na určení vlastnictví státu k věcem, ke kterým vykonával podnik právo hospodaření,⁶⁴ ač v roli žalovaného před soudy vystupovat mohl.⁶⁵ Na to reagoval zákonodárce změnou ZSP,⁶⁶ podle které již podnik vlastním jménem jedná v právních vztazích týkajících se majetku státu a účastní se

---

⁶² HAVLAN, Petr. Op cit. sub 28 výše, s. 65.

⁶³ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 32 Cdo 3641/2010, ze dne 21. září. 2011. Ač se v tomto rozsudku Nejvyšší soud vyjadřoval k právu hospodaření podle ustanovení § 6 zákona č. 111/1990 Sb., lze uvedený závěr aplikovat i na současnou povahu institutu práva hospodařit.

⁶⁴ Srov. v tomto smyslu např. rozsudky Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 30 Cdo 958/2001, ze dne 27. listopadu 2001, sp. zn. 20 Cdo 537/2001, ze dne 28. února 2002 či sp. zn. 22 Cdo 397/2003, ze dne 23. dubna 2003.

⁶⁵ Viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 28 Cdo 760/2003, ze dne 9. listopadu 2004.

⁶⁶ Zákon č. 202/2002 Sb.

řízení před soudy a jinými orgány ve věcech týkajících se majetku státu včetně řízení o určení, zda tu vlastnické nebo jiné obdobné právo státu je, či není (§ 16 odst. 2 ZSP).

Na základě takto doplněného ustanovení ZSP Nejvyšší soud ČR připustil i právo aktivní legitimace státního podniku domáhat se poskytnutí peněžité náhrady za bezdůvodné obohacení získané třetí osobou tím, že bez právního důvodu nebo na základě neplatného právního důvodu užívala věc, k níž měl státní podnik právo hospodařit (tj. jež spadá do jeho obchodního majetku).⁶⁷

K otázce charakteru majetkových práv, která státní podnik nabyde během své činnosti a ke kterým mu vznikne právo hospodařit, se vyjádřil Ústavní soudu tak, že „...se jedná o závazky ve prospěch třetího (*obligationes in favorem tertii*), přičemž oprávnění státu, jako subjektu, v jehož prospěch se uzavírá závazek, není založeno jeho souhlasem, nýbrž vyplývá přímo ze zákona.“⁶⁸ Zákon také stanoví pořadí aktivně solidárních věřitelů, když prvním je státní podnik a až druhým stát.

Pokud pak jde o dluhy podniku, ZSP říká (opět přitom nesprávně užívá pojem „závazky“), že stát za ně zásadně neručí, není-li zákonem stanoveno jinak. Stejně tak neručí státní podnik za dluhy státu (§ 3 odst. 3 ZSP). Taktéž k otázce odpovědnosti státu za škodu či nemajetkovou újmu způsobenou státním podnikem se Nejvyšší soud ČR vyslovil zásadně negativně.⁶⁹

Majetek, s nímž státní podnik hospodaří, mu smí být zakladatelem odňat jen v případech a za podmínek stanovených zákonem. K této možnosti viz kap. 2.3.

Konečně je v ZSP upraven i rozsah možnosti státního podniku poskytovat dary, a to zásadně jen do výše, v jaké lze odečíst hodnotu daru od základu daně z příjmů právnických osob (§ 16 odst. 6 ZSP).

2.3 Zisk státního podniku

V nedávné minulosti jsme mohli zaznamenat zájem veřejnosti o státní podnik, a to především v souvislosti s možností, respektive nemožností, převádění použitelného

---

⁶⁷ Viz rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 25 Cdo 325/2002, ze dne 28. srpna 2003.

⁶⁸ Nález Ústavního soudu ČR sp. zn. III. ÚS 85/95, ze dne 22. února 1996.

⁶⁹ Viz rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 30 Cdo 4039/2010, ze dne 21. dubna 2011.

zisku státních podniků do státního rozpočtu.⁷⁰ Pozornost politiků, odborníků i médií souvisela s příznivými výsledky hospodaření z minulých let některých státních podniků, jako jsou Lesy České republiky, s.p., Státní tiskárna cenin, státní podnik, Česká pošta, s.p., a další. Důvodem tohoto zájmu byl totiž údajný nepříznivý právní stav, podle něhož nebylo možné čerpat zisky ze státních podniků do státního rozpočtu⁷¹ a bylo nutné přistoupit k novelizaci ZSP, což se nakonec stalo, a to zákonem č. 213/2013 Sb.⁷² Nově tím vznikla možnost zakladatele rozhodnout o tom, že státní podnik bude povinen vytvořit fond zakladatele. Zároveň bude zakladatel rozhodovat o tom, jaká část použitelného zisku státního podniku se do tohoto fondu v příslušném kalendářním roce přidělí. O případném použití finančních prostředků z fondu zakladatele bude moci zakladatel rozhodnout až po předchozím souhlasu vlády, nikoliv dle vlastního uvážení.

Byla ale taková novela skutečně nutná? Podle názoru Barty nikoliv.⁷³ Rovněž podle mého mínění nebyl zisk státních podniků do té doby nedotknutelný. Nebyl toliko stanoven přesný postup pro převod zisku státních podniků do státního rozpočtu.

Podívejme se stručně, jak se právní úprava nakládání se ziskem státních podniků do dnešní podoby vyvinula. To má pro pochopení současného legislativního stavu zásadní význam. Pokud přejdu období socialistického Československa, kdy státní podniky byly součástí plánovitého hospodářství, upravoval otázku odvodů zisku státních podniků zákon č. 156/1989 Sb., o odvodech do státního rozpočtu. Na základě tohoto zákona byly státní podniky podrobeny povinnosti odvodu ze zisku do státního rozpočtu, přičemž sazba činila 55% ze základu odvodu ze zisku. Tomu byla souběžně uzpůsobena i právní úprava v zákonech o státním podniku, a to jak v zák. č.

---

⁷⁰ Viz např. Česká televize. *Rozpočet by se mohl nafouknout díky miliardám ze státních podniků*. [online]. 8. 2. 2013 [cit. 2014-03-17]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/214299-rozpocet-by-se-mohl-nafouknout-diky-miliardam-ze-statnich-podniku/>

Viz též MAŘÍK, Martin. *Miliardy na dosah? Ministři váhají, zda mají ze svých firem vytáhnout peníze*. IHNEC.cz . [online]. 12. 9. 2010 [cit. 2014-03-17]. Dostupné z: <http://byznys.ihned.cz/c1-46371410-ministri-resi-zda-jit-do-svych-firem-pro-penize>

⁷¹ Tento názor, zdá se, sdílí i Plíva. Viz PLÍVA, Stanislav. *Hospodaření s majetkem státu*. 2., přepracované a doplněné vydání. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 22.

⁷² Zákon č. 213/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 77/1997 Sb., o státním podniku, ve znění pozdějších předpisů.

⁷³ BARTA, Jan. *Státní podniky a jejich zisk*. In: Kolektiv autorů. *Pocita Prof. Judr. Milanu Bakešovi, Drsc., k 70. narozeninám*. Vyd. 1. Praha: Leges, 2009, s. 49-56. Viz také BARTA, Jan. *Politici jsou slepí, zisk ze státních podniků patří státu*. Rozhovor Martina Minaříka s Janem Bártou. IHNEC.cz [online]. Hospodářské noviny. 11. 9. 2010 [cit. 2014-03-17]. Dostupné z: <http://byznys.ihned.cz/c1-46380980-pravnik-barta-politici-jsou-slepi-zisk-ze-statnich-podniku-patri-statu>

88/1988 Sb.,⁷⁴ tak v pozdějším zák. č. 111/1990 Sb.⁷⁵, shodným ustanovením, které uvádělo, že „zisk zbylý po provedení odvodů a daní (dále jen "použitelný zisk") využívá podnik samostatně; přitom provádí přednostně přiděly do fondů, které je povinen vytvářet. Použitelný zisk nelze podniku odejmout.“ Je patrné, že jednou z funkcí odvodu byl nepochybně podíl na zisku pro majitele podniku – stát. Zlom nastal 1. ledna 1993 přijetím zákona o daních z příjmů,⁷⁶ který nahradil zákon o odvodech do státního rozpočtu, zavázal státní podniky pouhým daňovým zatížením stejně jako soukromé společnosti, na povinnost odvodu známou z předešlé úpravy nenavázal, avšak ani nestanovil jiný způsob převodu použitelného zisku. Zároveň bylo v zákoně č. 111/1990 Sb. o státním podniku v nezměněné podobě ponecháno ustanovení o zákazu odnětí zisku státnímu podniku, a tak se státní podniky vinou nepozornosti zákonodárce dostaly do radostné situace, kdy jejich zisk byl po odvedení daní pro stát nedosažitelný. Šlo o zřejmou legislativní chybu.⁷⁷

Tento „ziskový ráj“ se pro státní podniky změnil až přijetím ZSP. Problematiky zisku se až do novely ZSP provedené zákonem č. 213/2013 Sb. týkala jeho ustanovení § 15 písm. i), dle kterého zakladatel rozhoduje o rozdělení použitelného zisku, dále § 13 odst. 1 písm. b), podle nějž dozorčí rada mj. přezkoumává návrh na rozdělení zisku, a rovněž § 19 odst. 2 a odst. 4. Ohledně nabytého majetku pak zákon v § 16 odst. 4 stanovil, že to, co podnik nabyde od jiné osoby než od státu, nabývá pro stát a podniku vzniká k tomuto majetku právo hospodaření. Velmi důležité se pak jeví ustanovení § 16 odst. 8, který uvádí, že „majetek, k němuž má podnik právo hospodaření, může zakladatel podniku odejmout pouze v případech a za podmínek stanovených zákonem.“ Účelem tohoto ustanovení je především posílení právní jistoty státního podniku i třetích osob, se kterými státní podnik vstupuje do obchodních vztahů, a zamezení svévole státu odejmout podniku libovolný majetek. Mám za to, že pamatovaným zákonným případem umožňujícím odnětí majetku podniku podle § 16 odst. 8 ZSP, je právě ustanovení § 15 písm. i) ZSP. Nemohu proto souhlasit s Jírovou, že „zakladatel má právo rozhodnout o rozdělení použitelného zisku po doplnění povinných fondů toliko v rámci hospodaření

---

⁷⁴ Viz § 8 odst. 3 zák. č. 88/1988 Sb., o státním podniku.

⁷⁵ Viz § 8 odst. 3 zák. č. 111/1990 Sb., o státním podniku.

⁷⁶ Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, který je platný dodnes.

⁷⁷ BÁRTA, Jan. *Státní podniky a jejich zisk*. In: Kolektiv autorů. *Pocita Prof. Judr. Milanu Bakešovi, Drsc., k 70. narozeninám*. Vyd. 1. Praha: Leges, 2009, s. 54.

státního podniku. ⁷⁸ Takový výklad by znamenal, že státní podnik je subjektem sám pro sebe, nebo jakoby nikomu nepatřil. Tak tomu ale není a podobnost s obchodní společností je zde plně na místě. Státní podnik je zakládán za účelem podnikání a jeho zakladatelem je stát. Při založení státního podniku jde o procedurální režim korespondující založení obchodní společnosti. Jak uvádí Nop, „*je zde možno vidět obdobu s tvorbou základního kapitálu v obchodní společnosti, který je vyjádřením míry účasti společníka ve společnosti...*“ ⁷⁹ Proto i zisk, resp. část zisku, nesporně přísluší zakladateli a zákon možnost převodu zisku do státního rozpočtu jednoznačně stanovil i před novelou 2013.

Pro úplnost se nelze nevypořádat s povahou nařízení vlády 577/1990 Sb., o finančním hospodaření státních podniků. Toto nařízení v § 4 stanoví možnosti použití zisku státního podniku a, jak uvedl Nejvyšší soud ČR, „*taxativně vyjmenovává způsob použití zisku státního podniku, takže jiný způsob použití zisku je ze zákona nepřipustný.*“ ⁸⁰ Možnost převodu zisku do státního rozpočtu toto ustanovení bezpochyby nenabízí, nicméně klíč tkví v tom, že předmětné nařízení bylo vydáno k provedení § 36 zák. č. 111/1990 Sb. o státním podniku, jenž, jak víme, upravoval odvody ze zisku v § 8 odst. 3. Na ZSP se působnost tohoto nařízení nevztahuje a proto nemá na úpravu použití zisku v ZSP žádný vliv.

Z výše uvedených důvodů se domnívám, že rozsah změn provedený novelou v roce 2013 nebyl nutný. Nutné bylo jen stanovení pravidel pro způsob odvodu zisku, resp. části zisku. V intencích přijaté novely lze kladně hodnotit skutečnost, že tato přířkla rozhodování o použití prostředků ve fondu zakladatele vládě, aby tak nedošlo k účelovému využívání těchto prostředků ministerstvem, jež plní funkci zakladatele podniku. Co se však týče rozhodnutí toho kterého ministerstva o výši finančních prostředků alokovaných v tomto fondu, bude jeho příhodnost a fundovanost vyžadovat mnohem větší informovanost ministerstev nejen ohledně aktuální ekonomické situace podniků, ale i ohledně jejich stránky koncepční a rozvojové. Jinak může lehce dojít k nesystémovému či nepřiměřenému odvodu zisku a oslabení kredibility státního podniku a zároveň právní jistoty a pozice jeho věřitelů.

---

⁷⁸ JÍROVÁ, Karolína. *Státní podnik*. Praha, 2013. 68 s. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta, Katedra obchodního práva. Vedoucí práce Vít Horáček.

⁷⁹ NOP, Michal. Přičitatelnost jednání státního podniku státu. *Správní právo*. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 8/2010, s. 451.

⁸⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 32 Odo 1390/2005, ze dne 20. června 2007.

2.4 Vnitřní organizace státního podniku

Dle ZSP je vnitřní organizace podniku a organizace vnitřního řízení ve výhradní kompetenci podniku. V souvislosti s tím je ředitel podniku povinen vydat organizační řád podniku. Podnik se tak může členit na vnitřní organizační jednotky a sám určí (zpravidla to bude ředitel podniku), které z nich budou mít postavení odštěpného závodu (ve smyslu § 503 odst. 2 NOZ) a zapíší se do obchodního rejstříku.

Odštěpný závod je v pojetí NOZ pobočka obchodního závodu, tj. organizovaný soubor jmění, který vykazuje hospodářskou a funkční samostatnost. Jde o souhrn majetku a dluhů státního podniku, tedy *non subjekt*. Zde je patrný obsahový rozdíl oproti odštěpnému závodu ve smyslu § 7 odst. 1 obchodního zákoníku, který představoval soubor věcí, práv a jiných majetkových hodnot, které patří podnikateli a slouží k provozování podniku, nikoliv však dluhy.

V čele odštěpného závodu stojí vedoucí odštěpného závodu, jenž je oprávněn zatupovat státní podnik ve všech záležitostech týkajících se odštěpného závodu. Pracovní poměr vedoucího organizačního útvaru se zakládá jmenováním podle § 33 odst. 3 písm. c) zákoníku práce.⁸¹ Jmenování provádí ředitel státního podniku v souladu s § 33 odst. 4 písm. c) zákoníku práce. Není pochyb o tom, že odštěpný závod vystupuje v rámci obchodních styků jako hospodářsky, a do jisté míry i právně, autonomní jednotka,⁸² nicméně je stále třeba mít na paměti, že jde o soubor jmění a nikoliv samostatný subjekt.⁸³

Na možné pojmání odštěpného závodu v souvislosti s užitím výjimky z působnosti ZVZ a problémy s tím související srov. kap. 3.6.3.

---

⁸¹ Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.

⁸² ELIÁŠ, Karel. Op cit. sub 29 výše, s. 233.

⁸³ K tomu srov. např. rozsudek Krajského soudu v Brně sp. zn. 40046/91/07/25, ze dne 5. května 1994, kde se říká: „V době před vyčleněním vnitřní organizační jednotky ze státního podniku za účelem založení dalšího státního podniku nemohou mezi dosavadním státním podnikem a jeho vnitřní organizační jednotkou vznikat žádné právní závazky, neboť se jedná o jeden právní subjekt.“

2.5 Fondy státního podniku

Státní podnik obligatorně vytváří rezervní fond, fond kulturních a sociálních potřeb, a pokud o tom zakladatel rozhodne, rovněž fond zakladatele. Další fondy může podnik zřizovat fakultativně.

Rezervní fond vytváří státní podnik při svém založení. Jeho minimální výše činí 10% kmenového jmění, nicméně zakladatel může rozhodnout o výši jiné. Fond slouží ke krytí ztrát a rizik, k financování výkyvů hospodaření podniku, ale i ke krytí základního přídělu do fondu kulturních a sociálních potřeb u podniků, které nemají dostatek zisku nebo vykazují ztrátu. Rezervní fond se ročně doplňuje nejméně 10 % z čistého zisku až do dosažení výše určené v zakládací listině.

Vytvoření a užívání fondu kulturních a sociálních potřeb se řídí vyhláškou Ministerstva financí č. 310/1995 Sb.⁸⁴ Podnik tvoří fond základním přídělem ze zisku ve výši 2 % z ročního objemu nákladů zúčtovaných na mzdy a jiná plnění za práci a dalšími příděly. O tvorbě a používání fondu se sestavuje samostatný rozpočet fondu. Zdroje a prostředky fondu slouží k financování zařízení sloužících kulturnímu a sociálnímu rozvoji zaměstnanců, stravování, rekreace, kultury, půjček na bydlení atd. Vyhláška rovněž stanoví, že o přídělu do fondu a o jeho čerpání spolurozhoduje s podnikem příslušná odborová organizace. Prostředky fondu nelze převádět do jiných fondů zaměstnavatele.

Již v kapitole 2.3 jsem nastínil podstatu fondu zakladatele. Možnost vytvoření tohoto fondu byla do zákona vtělena na základě novely ZSP přijaté v roce 2013.⁸⁵ K již uvedenému je třeba doplnit, že pokud zakladatel rozhodne (jde tedy o iniciativu zakladatele) o povinnosti státního podniku vytvořit fond zakladatel, musí doplnit pravidla jeho tvorby a užití ve statutu podniku. Do fondu je pak podnik povinen převádět zakladatelem určenou část zisku. Tyto finanční prostředky mohou být na základě rozhodnutí zakladatele po předchozím souhlasu vlády převedeny do státního rozpočtu, do rozpočtu státních fondů nebo uvolněny pro krytí odůvodněných potřeb podniku. Velmi významné je rozšíření působnosti ustanovení ZSP upravujících fond

---

⁸⁴ Vyhláška Ministerstva financí č. 310/995 Sb. o fondu kulturních a sociálních potřeb. Ačkoliv byla tato vyhláška zrušena vyhláškou Ministerstva financí č. 114/2002 Sb., o fondu kulturních a sociálních potřeb, pro státní podniky se uplatní nadále, a to v souladu s § 16 vyhlášky č. 114/2002 Sb.

⁸⁵ Zákon č. 213/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 77/1997 Sb., o státním podniku, ve znění pozdějších předpisů.

zakladatele i na národní podniky, což se v současnosti týká Budějovického Budvaru, národní podnik. Prozatím se počítá s vytvořením fondu zakladatele pouze u státního podniku Lesy České republiky, s.p.⁸⁶

2.6 Majetková účast státního podniku v obchodních společnostech

Státní podnik je samostatnou právnickou osobou s právní osobností oddělenou od státu. Zároveň však hospodaří s majetkem státu a z této skutečnosti mohou vyplývat rozmanitá omezení. Zda se budou projevovat i ohledně jeho případné majetkové účasti v obchodních společnostech, pojednávám v této kapitole.

Uveďme nejdříve, jak se právní úprava možnosti majetkové účasti státního podniku v obchodních společnostech vyvíjela. Již od 90. let minulého století, v době přechodu na tržní hospodářství, bylo přijato zákonné opatření č. 364/1990 Sb. o nakládání s majetkem svěřeným státnímu podniku,⁸⁷ které v § 1 odst. 1 zakazovalo státním podnikům podílet se svými vklady na společných podnicích, sdruženích, která jsou právnickými osobami, nebo na akciových anebo jiných obchodních společnostech, s výjimkou podniků se zahraniční majetkovou účastí. Toto zákonné opatření bylo zrušeno zákonem o velké privatizaci, jenž rovněž stanovil zákaz státním podnikům nakládat se svými majetkovými účastmi na podnikání právnických osob a tyto zakládat, a to v § 45 odst. 1 (tzv. blokační paragraf).⁸⁸ Výjimky mohla povolit v odůvodněných případech jen vláda. Ustanovení však neobsahovalo zákaz majetek do podnikání již existujících osob nově vkládat. Tento „nedostatek“ napravil zákonodárce novelou ustanovení provedenou zákonem č. 210/1993 Sb.⁸⁹ Velkou změnu těchto omezení ovšem přineslo přijetí ZSP, jenž nabyl účinnosti dne 1. července 1997. Na státní podniky založené podle tohoto zákona se blokační paragraf již vůbec nevztahoval⁹⁰ a rozsah omezených dispozic s majetkem státu měl být dle důvodové zprávy k návrhu

---

⁸⁶ Viz vláda České republiky. Sněmovní tisk 777/0, část č. 1/4: Novela zákona o státním podniku - RJ. Důvodová zpráva [online]. [cit. 2014-03-20]. Dostupné z <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=777&CT1=0>

⁸⁷ Zákonné opatření předsednictva federálního shromáždění č. 364/1990 Sb., o nakládání s majetkem svěřeným státnímu podniku.

⁸⁸ K uplatnění tohoto zákazu srov. také HUŠEK, Jan. Dotazy a odpovědi: Zakladatelé obchodní společnosti: Státní podnik. *Obchodní právo*. Praha: Prospektum spol. s r. o. 3/1993, s. 25-26.

⁸⁹ Zákon č. 210/1993 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 92/1991 Sb., o podmínkách převodu majetku státu na jiné osoby.

⁹⁰ Viz § 24 odst. 1 ZSP.

zákona o státním podniku vymezen zakladatelem v zakládací listině pro každý podnik individuálně. Důvodová zpráva k tomu uváděla: „*S ohledem na navrhované členění majetku státu, k němuž má podnik právo hospodaření (...) lze prakticky vyloučit použití § 45 (...) zákona č. 92/1991 Sb.*“⁹¹ Na ostatní státní podniky řídící se dále zákonem č. 111/1990 Sb. se výše zmíněný blokační paragraf vztahoval nadále.

Státní podniky pak byly od roku 2001 podřízeny režimu ZMS, který měl komplexně upravit nakládání s majetkem státu. Ten ale upravoval pouze účast státu v jiných právnických osobách a sdruženích,⁹² nikoliv účast státních podniků. V praxi se tedy dovozovalo, že státní podniky založit obchodní společnost nemohou, když tomu bránil § 54 odst. 1. ZMS, který stanovil, že státní podniky se při hospodaření s majetkem státu řídí těmi ustanoveními zákona, která se vztahují na organizační složky příslušné hospodařit s majetkem státu, ve spojení s § 28 ZMS. Tato ustanovení upravovala rovněž jiné nabytí účasti či dispozice s případnou účastí v obchodních společnostech. Vzápětí ale byly státní podniky řídící se ZSP, jak bylo již uvedeno, z režimu ZMS vyňaty a vzniklo tak jakési nežádoucí právní vakuum, které trvá dodnes. Tedy alespoň zdánlivé vakuum.

Nabývání účasti v obchodních společnostech se v současné době řídí ZOK, z něhož lze dovodit, že založit obchodní společnost či nabýt podíl v ní může kromě jiných osob i státní podnik, pokud tomu nebrání jiný právní předpis. Vzhledem k absenci takového omezení lze učinit závěr, že státní podnik může být podle současné právní úpravy zakladatelem obchodní společnosti nebo může nabýt podíl ve společnosti již existující. Na druhé straně je ale nutno zohlednit i pozici státu jako vlastníka majetku, s nímž má státní podnik právo hospodařit. Z pozice zakladatele totiž stát vykonává „*oprávnění, jež náleží vlastníkovi, který rozhoduje o dispozicích se svým vlastnictvím.*“⁹³ Z tohoto pohledu může mít stát eminentní zájem, a nutno říci, že zcela odůvodněný, na zamezení vyvedení jeho majetku do obchodních společností, a proto z pozice vlastníka může stát (resp. zakladatel) omezit státní podnik v nabývání účasti v obchodních společnostech a dispozicích s nimi, a to zpravidla prostřednictvím zakládací listiny toho kterého státního podniku.

---

⁹¹ Vláda České republiky. Sněmovní tisk 23: Návrh zákona o státním podniku. Důvodová zpráva [online]. [cit. 2014-03-13]. Dostupné z <http://www.psp.cz/eknih/1996ps/tisky/t002300.htm>

⁹² Viz § 28 ZMS.

⁹³ Viz rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 25 Cdo 2274/2003, ze dne 25. února 2004.

Obchodní společnost se zakládá společenskou smlouvou. Kapitálová společnost může být založena i jediným zakladatelem. Dle ustanovení § 13 odst. 1 písm. a) ZSP bude k nabytí podílu v obchodní společnosti, jenž představuje nakládání s majetkem státu, vždy třeba schválení dozorčí rady státního podniku. ZSP ale případnou absenci schválení dozorčí rady nespojuje s neplatností právního jednání. Pokud se však bude jednat o majetek určený, bude třeba schválení této majetkové dispozice ze strany zřizovatele. Je rovněž důležité připomenout, že nabytí účasti v obchodní společnosti státním podnikem by mělo sledovat účel založení a fungování státního podniku vytyčený v ustanovení § 3 odst. 2 ZSP.

Teoreticky je tedy možné, aby se státní podnik stal společníkem ve všech formách obchodních společností⁹⁴ – veřejné obchodní společnosti, komanditní společnosti, společnosti s ručením omezeným, akciové společnosti, evropské společnosti i evropského hospodářského zájmového sdružení. Vzhledem k rozsahu ručení společníků veřejné obchodní společnosti a komplementářů v komanditní společnosti by byla účast státního podniku v těchto formách společností velmi nevhodná. V praxi se naopak často využívá účast státního podniku v kapitálových společnostech, tj. ve společnosti s ručením omezeným či v akciové společnosti.⁹⁵

Další zajímavou otázkou je možnost účasti státního podniku na podnikání zahraničních osob.⁹⁶ Ani tomu ZSP či jiný zákon výslovně nebrání. Ba dokonce ani nemůže. Taková vnitrostátní restrikce by totiž byla v rozporu s čl. 63 Smlouvy o fungování EU, který stanoví zákaz všech omezení pohybu kapitálu mezi členskými státy a mezi členskými státy a třetími zeměmi. Na tomto místě je nutné vysvětlení. Smlouva o fungování EU totiž definici pojmu „pohyb kapitálu“ neobsahuje. Zabýval se jím však ve svých rozhodnutích SD EU,⁹⁷ který v tomto ohledu přiznal určitou trvajíc

---

⁹⁴ Na rozdíl od státu, který může být pouze akcionářem akciové společnosti. Viz § 28 ZMS.

⁹⁵ Příkladem budiž společnost L D Aviation Prague, s.r.o., IČO 61504297, jejímž společníkem je mj. LOM PRAHA, s.p. s podílem ve výši 34%; společnost VR Group, a.s., IČO 25699091, jejímž jediným akcionářem je LOM PRAHA, s.p.; Hradecká lesní a dřevařská společnost a. s., IČO 60913827, v níž podíl Lesů České republiky, s.p. představuje 50%; společnost Czech Aviation Training Centre, s.r.o., IČO 24843628, jejímž jediným společníkem je Řízení letového provozu České republiky, státní podnik, aj. [online]. [cit. 2014-03-14]. Zdroj: or.justice.cz

⁹⁶ Takovým příkladem je podíl Řízení letového provozu České republiky, státní podnik, ve španělské obchodní společnosti SERVICIOS AERONÁUTICOS CONTROL Y NAVEGACION, S. L., číslo 58.038,0/2010. Právní forma této společnosti („sociedad limitada“) je obdobou tuzemské společnosti s ručením omezeným.

⁹⁷ K pojmu pohyb kapitálu srov. např. rozsudek SD EU sp. zn. 286/82 a 36/83, ze dne 31. ledna 1984 (Luisi a Carbone); či rozsudek SD EU sp. zn. C-203/80, ze dne 11. listopadu 1981 (Casati).

indikativní funkci⁹⁸ směrnici Rady 88/361/EHS.⁹⁹ Tato směrnice již není přímo aplikovatelná, nicméně si podle Soudního dvora stále zachovává významnou informační hodnotu pro definici pojmu pohyb kapitálu. Podle její přílohy I se přímými investicemi rozumí i zakládání a účast v nových nebo stávajících podnicích (ve smyslu této směrnice). Významným v této souvislosti je i rozsudek SD EU ve věci Komise proti Italské republice.¹⁰⁰ Skutkové okolnosti spočívaly v tom, že italské vládní nařízení s mocí zákona omezilo (nikoliv zvýhodnilo, jak tomu v praxi bylo mnohem častěji) hlasovací práva veřejných podniků¹⁰¹ spojená s jejich účastí ve společnostech působících v plynárenském odvětví a v odvětví elektrické energie. V případě účasti převyšující 2 % základního kapitálu byla hlasovací práva pozastavena a nebylo k nim přihlíženo. V rozhodnutí SD EU konstatoval, že takové omezení „... vylučuje pro stanovenou kategorii veřejných podniků efektivní účast na správě a kontrole italských podniků působících na trhu s plynem a elektrickou energií“ a dle názoru Soudu bylo účelem vládního nařízení „... především odradit veřejné podniky se sídlem v jiných členských státech od koupě akcií v italských společnostech působících v odvětví energetiky“. Z uvedených důvodů byl předpis shledán jako odporující zásadě volného pohybu kapitálu. Tímto rozhodnutím potvrdil SD EU zákaz omezení volného pohybu kapitálu spočívající v odepírání svobodné investice veřejných podniků v jiných členských státech.

Vedle výše uvedené pozice státu jako nositele veřejné moci je ale opět nutno zohlednit i pozici státu jako vlastníka projevující se právním panstvím nad věcí. Tady platí to, co bylo řečeno o nabývání obchodních podílů státním podnikem a dispozicích s nimi v případě tuzemských obchodních společností. I zde má stát možnost v těchto dispozicích státní podnik omezit, přičemž nemůže dojít k rozporu s čl. 63 Smlouvy o fungování Evropské unie. Stát tu totiž nevystupuje z pozice moci veřejné, nýbrž

---

⁹⁸ Konkrétně viz např. rozsudek SD EU sp. zn. C-222/97, ze dne 16. března 1999 (Trummer a Mayer).

⁹⁹ Směrnice Rady 88/361/EHS, kterou se provádí článek 67 Smlouvy [online]. [cit. 2014-03-14]. Dostupná z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:31988L0361&qid=1397385570402&from=EN>

¹⁰⁰ Rozsudek SD EU sp. zn. C-174/04 ze dne 2. června 2005 (Komise v. Italská republika).

¹⁰¹ Veřejným podnikem se v uvedeném smyslu rozumí i státní podnik, jelikož tento naplňuje definici veřejného podniku obsaženou v čl. 2 písm. b) směrnice Komise 2006/111/ES o zprůhlednění finančních vztahů mezi členskými státy a veřejnými podniky a o finanční průhlednosti uvnitř jednotlivých podniků. Předtím shodná definice v čl. 2 směrnice Komise 80/723/EHS o zprůhlednění finančních vztahů mezi členskými státy a veřejnými podniky.

z pozice vlastníka, jehož vlastnické právo má stejný zákonný obsah jako vlastnické právo kohokoliv jiného.

3. Státní podnik a kapitálová společnost s majetkovou účastí státního podniku jako veřejný zadavatel

Smyslem veřejných zakázek je zejména zajistit efektivní vynakládání veřejných prostředků, zabránit korupčnímu chování či diskriminačnímu jednání a přispět tak k celkovému hospodářskému rozvoji. To se promítá i do současné právní úpravy veřejných zakázek, jejímiž základními zásadami jsou transparentní postup veřejných zadavatelů, rovnost uchazečů o veřejné zakázky a zákaz diskriminace uchazečů ze strany zadavatelů. Na tomto místě se budu zabývat otázkou naplnění definice veřejného zadavatele nejen ohledně státních podniků, nýbrž i u kapitálových společnostech s majetkovou účastí státních podniků, neboť právě v kapitálových společnostech nabývají státní podniky podíly v praxi nejčastěji

Jestliže na státní podniky (zřízené podle ZSP) či obchodní společnosti s jejich účastí se působnost zákona č. 199/1994 Sb., o zadávání veřejných zakázek, nevztahovala,¹⁰² od účinnosti zákona č. 40/2004 Sb., o veřejných zakázkách¹⁰³ se již začaly potýkat s otázkou podřazení pod pojem veřejného zadavatele. Tento zákon totiž transponoval, stejně jako současný ZVZ,¹⁰⁴ dosud platné zadávací směrnice Evropského parlamentu a Rady,¹⁰⁵ které úpravu zadávání veřejných zakázek v mnohém ovlivnily.

Platný ZVZ vypočítává veřejné zadavatele v § 2 odst. 2, v němž pod písm. d) uvádí tzv. „jinou právnickou osobu“. Právě pojem jiná právnická osoba vyvolávající potřebu interpretace je úzce navázán nejen na zadávací směrnice EU, ale i na ustálenou rozhodovací praxi SD EU. Obé jeho obsah blíže specifikují a jsou vodítkem při hledání odpovědi, zda státní podniky a případně kapitálové společnosti s jejich majetkovou účastí jsou veřejnými zadavateli. Ustanovení § 2 odst. 2 písm. d) ZVZ vychází z čl. 1 odst. 9 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/18/ES. Ta neuvádí pojmu „jiná právnická osoba“, nýbrž „veřejnoprávní subjekt“ („body governed by public law“), což

---

¹⁰² Viz § 2 písm. a) zák. č. 199/1994 Sb., o zadávání veřejných zakázek, v původním znění, *a contrario*.

¹⁰³ Viz § 2 odst. 1 písm. a) bod 4 zák. č. 40/2004 Sb., o veřejných zakázkách.

¹⁰⁴ Seznam transponovaných směrnic viz v poznámce pod čarou k § 1 ZVZ.

¹⁰⁵ Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2004/18/ES ze dne 31. března 2004, o koordinaci postupů při zadávání veřejných zakázek na stavební práce, dodávky a služby, ve znění pozdějších předpisů. Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2004/17/ES ze dne 31. března 2004, o koordinaci postupů při zadávání zakázek subjekty působícími v odvětví vodního hospodářství, energetiky, dopravy a poštovních služeb, ve znění pozdějších předpisů.

podle některých názorů lépe vystihuje jeho podstatu.¹⁰⁶ Stále však platí, že pojem veřejnoprávní subjekt je autonomním pojmem práva EU a musí být v tomto smyslu vykládán. S ohledem na znění tohoto článku proto můžeme shrnout, že definiční znaky „jiné právnické osoby“ ve smyslu § 2 odst. 2 písm. d) ZVZ, jimiž se budeme dále podrobněji zabývat, jsou následující:

- i. jedná se o právnickou osobu,
- ii. účelem jejího založení či zřízení je uspokojování potřeb veřejného zájmu, jež nemají průmyslovou nebo obchodní povahu a
- iii. je alternativně splněna jedna ze tří podmínek dle § 2 odst. 2 písm. d) bodu 2 ZVZ, tedy že
  - a. tato právnická osoba je financována převážně státem či jiným veřejným zadavatelem, nebo
  - b. tato právnická osoba je státem či jiným veřejným zadavatelem ovládána, nebo
  - c. stát či jiný veřejný zadavatel jmenuje či volí více než polovinu členů v jejím statutárním, správním, dozorčím či kontrolním orgánu.

Uvedené podmínky přitom musí být splněny kumulativně.¹⁰⁷ Výčet veřejnoprávních subjektů nemůže být nikdy taxativní, neboť výkladová praxe SD EU a na něj navazující rozhodovací praxe tuzemských soudů i ÚOHS kontinuálně ke zpřesňování definice přispívají a formulují principy, ze kterých je nutné v aplikační praxi vycházet.

3.1 Požadavek existence právnické osoby

Státní podnik je v souladu s § 2 odst. 1 ZSP samostatnou právnickou osobou. Rovněž kapitálová společnost je samostatnou právnickou osobou, která je založena společenskou smlouvou nebo zakladatelskou listinou na základě ustanovení § 8 ZOK. Lze proto bez dalšího učinit závěr, že jak státní podnik, tak kapitálová společnost splňují podmínku uvedenou výše ad) i.

---

¹⁰⁶ Např. KRČ, Robert. *Zákon o veřejných zakázkách s komentářem a judikaturou*. Praha: Linde, 2013, s. 10.

¹⁰⁷ Srov. rozsudky SD EU: sp. zn. C-44/96, bod 21, ze dne 15. ledna 1998 (Mannesmann Anlagenbau a další); sp. zn. C-360/96, bod 29, ze dne 10. listopadu 1998 (Gemeente Arnhem, Gemeente Rheben v. BFI Holding BV); sp. zn. C-237/99, bod 40, ze dne 1. února 2001 (Komise v. Francie); sp. zn. C-373/00, bod 34, ze dne 27. února 2003 (Adolf Truley).

3.2 Uspokojování potřeb veřejného zájmu, jež nemají obchodní nebo průmyslovou povahu

Je zřejmé, že splnění této podmínky bude vycházet z charakteru a povahy činnosti subjektu nebo přesněji, z povahy účelu, pro který je tato činnost vykonávána. Právě otázka uspokojování potřeb veřejného zájmu, jež nemají obchodní nebo průmyslovou povahu, je nejčastějším předmětem interpretace, zpřesňování a neustálého výkladu SD EU. Vzhledem k tomu, že se uvedená podmínka vztahuje na povahu účelu činnosti subjektu, nebude pro její splnění důležitá forma právnické osoby, a proto zde uvedené předpoklady a požadavky budou platit jak pro státní podnik, tak pro obchodní společnost s jeho účastí. Stejně tak budou platit i pro jiné právnické osoby soukromého i veřejného práva, [pokud ovšem tyto nespádají již pod některou z definic veřejného zadavatele uvedených v § 2 odst. 2 písm. a), b) nebo c) ZVZ], neboť podle judikatury není rozhodující, zda příslušná osoba je osobou práva veřejného či soukromého. K naplnění definice „jiné právnické osoby“ především nepostačí, že konkrétní subjekt byl založen či zřízen a je vlastněn jiným veřejným zadavatelem, nýbrž je třeba zkoumat zejména charakter a účel jeho činnosti. SD EU v této souvislosti vyslovil, že „...za veřejnoprávní subjekt či veřejného zadavatele nemůže být nějaká společnost označena pouze proto, že jejím většinovým vlastníkem je veřejný zadavatel, nebo že na tuto společnost byly převedeny prostředky, které veřejný zadavatel získal činností vykonávanou za účelem uspokojování potřeb veřejného zájmu, které nemají průmyslovou či obchodní povahu.“¹⁰⁸ Účelem existence konkrétní právnické osoby a smyslem její činnosti tak musí být uspokojování potřeb veřejného zájmu, které nemají průmyslovou nebo obchodní povahu. Rovněž je důležité, že výkon činností ve veřejném zájmu nemusí být jedinou činností právnické osoby a dokonce nemusí být ani činností dominantní, jelikož podle judikatury „... veřejnoprávní subjekt, který byl založen za účelem uspokojování potřeb ve veřejném zájmu, které nemají průmyslovou nebo obchodní povahu, může být pověřen i plněním jiných potřeb, přičemž určování, zda se jedná o veřejnoprávní subjekt na základě poměru aktivit konaných za účelem uspokojování těchto potřeb, by bylo v rozporu s principem právní jistoty.“¹⁰⁹ Je tedy irelevantní, jakou část z celkového souboru aktivit daného subjektu tvoří činnosti ve

¹⁰⁸ Viz rozsudek SD EU, sp. zn. C-44/96, bod 39, ze dne 15. ledna 1998 (Mannesmann Anlagenbau a další).

¹⁰⁹ Tamtéž, bod 34.

veřejném zájmu nemající průmyslovou nebo obchodní povahu a byť by to bylo jen nepatrné procento, definice veřejného zadavatele bude naplněna.

Z rozhodovací praxe SD EU lze vyvozovat, že pro řádné posouzení účelu činnosti subjektu jsou důležité právní i skutkové okolnosti v době vzniku konkrétní právnické osoby (např. text zakládací listiny, související proklamace zakladatele právnické osoby, formulace obsažené ve výročních zprávách a podobně). Rozhodující však je i charakter, jaký si předmětné činnosti nesou v posuzovaném období, protože praxe připouští změnu komerčního (respektive nekomerčního) charakteru činnosti v čase.¹¹⁰ K tomu může dojít např. vlivem změn konkurenčního prostředí na relevantním trhu (v důsledku liberalizace trhu), či v důsledku přehodnocení potřeby státu zajišťovat sám předmětnou činnost ve veřejném zájmu, nebo alespoň zavést nad jejím vykonáváním potřebnou kontrolu, apod. Dle rozhodovací praxe může být příčinou změny charakteru činnosti i to, že právnická osoba v průběhu své existence převezme výkon činností ve veřejném zájmu, ačkoliv původní účel jejího založení byl odlišný.¹¹¹

Z judikatury rovněž vyplývá postup při posuzování splnění podmínky uspokojování potřeb ve veřejném zájmu, jež nemají průmyslovou nebo obchodní povahu. Nejdříve je totiž třeba posoudit, zda se činnost subjektu týká uspokojování potřeb ve veřejném zájmu. Teprve poté, je-li první část podmínky splněna, je nutné určit, zda tyto potřeby mají průmyslovou či obchodní povahu.¹¹²

3.2.1 Potřeby veřejného zájmu

Termín „potřeby veřejného zájmu“ je autonomním právním pojmem práva EU. Právní terminologie obsažená v národních právních předpisech není v tomto ohledu podstatná. Zadávací směrnice ale bližší definici neobsahují, a tak je nutné opět hledat výklad v rozhodnutích SD EU. Ten např. shledal, že poskytování pohřebních služeb může splňovat potřeby ve veřejném zájmu.¹¹³ Potřebou ve veřejném zájmu je i případ likvidace a odvozu odpadů společností ve vlastnictví územního samosprávného

---

¹¹⁰ Viz rozsudek SD EU sp. zn. C-18/01, bod 48, ze dne 12. května 2003 (Riitta Korhonen).

¹¹¹ Viz rozsudek SD EU sp. zn. C-470/99, bod 63, ze dne 12. prosince 2002 (Universale-Bau AG a Bietergernein-Schaft).

¹¹² Viz rozsudek SD EU citovaný sub 110 výše, bod 40.

¹¹³ Viz rozsudek SD EU sp. zn. C-373/00, bod 57, ze dne 27. února 2003 (Adolf Truley).

celku.¹¹⁴ Rovněž subjekt ve vlastnictví města, který se zabýval pořádáním a organizováním veletrhů, výstav a konferencí zajišťoval podle Soudního dvora potřeby veřejného zájmu. Zajímavé bylo odůvodnění, v němž Soud shrnul, že „*pořadatel takových akcí tím, že poskytuje příležitost pro setkání výrobců a obchodníků na jednom místě, nejedná výhradně v zájmu těchto výrobců a obchodníků, jimž je zde poskytnuta příležitost nabízet své zboží a uzavírat obchody, ale rovněž umožňuje spotřebitelům, kteří obdobné akce navštěvují, získat informace, jež jim umožní optimálně se rozhodovat.*“¹¹⁵ Tyto činnosti totiž mohou příznivě ovlivnit ekonomický a sociální rozvoj samosprávného celku, jelikož přítomnost takových společností v obci má zpravidla příznivé dopady na vytváření pracovních míst, zvýšení daňových příjmů a zlepšení nabídky a poptávky zboží a služeb. V neposlední řadě je potřebou veřejného zájmu i vzdělávání,¹¹⁶ vydávání osobních dokladů (pasy, občanské průkazy, řidičské průkazy),¹¹⁷ výstavba sociálních bytů,¹¹⁸ činnosti veřejnoprávních vysílacích subjektů,¹¹⁹ atd.

Z české rozhodovací praxe jako typický příklad činnosti ve veřejném zájmu můžeme uvést výkon činnosti správce lesů.¹²⁰ Za činnost ve veřejném zájmu byla rozhodovací praxí označena i přeprava ropy ropovodem a skladování ropy, organizace a řízení výstavby ropovodů a provozování ropovodů,¹²¹ poskytování služeb v oboru lázeňství,¹²² provozování koupališť, pohřebišť a krematorií,¹²³ aj.

Je patrné, že pojem „uspokojování potřeb ve veřejném zájmu“ je Soudním dvorem vykládán značně široce. Veřejný či obecný zájem je možno chápat jako protiklad zájmů soukromých. Nejde ani o zájem státu, nýbrž o zájem obecně prospěšný. Přihlédneme-li k zákonem deklarovanému účelu založení státního podniku,¹²⁴ můžeme dospět k závěru, že právě státní podnik by měl vždy splňovat podmínku uspokojování potřeb ve veřejném zájmu. Významné celospolečenské, strategické nebo veřejně

---

¹¹⁴ Viz rozsudek SD EU sp. zn. C-360/96, ze dne 10. listopadu 1998 (Gemeente Arnhem, Gemeente Rheben v. BFI Holding BV).

¹¹⁵ Viz rozsudek SD EU citovaný sub 110 výše, bod 43.

¹¹⁶ Viz rozsudek SD EU sp. zn. C-380/98, ze dne 12. prosince 2002 (University of Cambridge).

¹¹⁷ Viz rozsudek SD EU citovaný sub 108 výše.

¹¹⁸ Viz rozsudek SD EU sp. zn. C-237/99, ze dne 1. února 2001 (Komise v. Francie).

¹¹⁹ Viz rozsudek SD EU sp. zn. C-337/06, ze dne 13. prosince 2007 (Bayerischer Rundfunk).

¹²⁰ Viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR sp. zn. 1 Afs 98/2010 – 399, ze dne 31. května 2011.

¹²¹ Viz rozhodnutí ÚOHS č. j. 2R26/05-Hr, ze dne 30. srpna 2005, ve věci společnosti MERO, a. s.

¹²² Viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR sp. zn. 9 Afs 5/2009-91, ze dne 10. září 2009.

¹²³ Viz rozhodnutí ÚOHS č. j. S289/2007, ze dne 12. prosince 2007, ve věci Podnik služeb Jirkov, s.r.o.

¹²⁴ Srov. § 3 odst. 2 ZSP.

prospěšné zájmy by bylo lze jen těžko považovat za zájmy jiné než veřejné. Naproti tomu u obchodní společnosti bude nutné individuálně v tom kterém případě a vzhledem k povaze účelu její činnosti posoudit, zda je naplňována právě potřeba veřejného zájmu.

3.2.2 Potřeby nemající průmyslovou nebo obchodní povahu

Jakkoliv jednoznačný může ale být závěr o účelu činnosti subjektu jako o uspokojujícím potřeby ve veřejném zájmu, je nutné v každém případě posoudit, zda tyto potřeby mají nebo nemají obchodní nebo průmyslovou povahu.¹²⁵ I veřejné potřeby totiž mohou být uspokojovány v plně konkurenčním prostředí a bez vrchnostenské ingerence státu, a tudíž mohou mít průmyslovou nebo obchodní povahu. Na druhou stranu existence hospodářské soutěže sama o sobě nevylučuje závěr, že daný subjekt naplňuje potřeby veřejného zájmu, které průmyslovou či obchodní povahu nemají. Stejně tak pro subjekt financovaný a kontrolovaný státem, územními orgány nebo jinými veřejnoprávními subjekty platí, že samotná skutečnost přítomnosti hospodářské soutěže nemůže sama o sobě vyloučit možnost, že se daný subjekt rozhoduje podle jiných než ekonomických kritérií. Nicméně je nepochybné, že existence hospodářské soutěže je významným indikátorem, že potřeby veřejného zájmu mohou mít průmyslový nebo obchodní charakter. SD EU v tomto ohledu vyslovil, že „...*existence rozvinuté soutěže a konkrétně skutečnost, že subjekt čelí konkurenci na trhu, může poukazovat na absenci veřejných potřeb nemajících průmyslovou nebo obchodní povahu.*“¹²⁶

Za potřeby veřejného zájmu nemající průmyslovou nebo obchodní povahu považuje SD EU takové potřeby, které jsou uspokojovány jinak než dostupností zboží a služeb na trhu anebo (jako druhá varianta) takové, které se, z důvodů spojených s veřejným zájmem, rozhodl stát uspokojovat sám nebo si nad jejich uspokojováním alespoň udržet potřebnou kontrolu.¹²⁷

V jednom ze svých stěžejních rozhodnutí, ve věci Riitta Korhonen, se SD EU zabýval otázkou, zda potřeby veřejného zájmu, jež naplňovala obchodní společnost zabývající se pořádáním a organizováním veletrhů, výstav a konferencí, mají nebo

¹²⁵ Viz rozsudek SD EU citovaný sub 114 výše, bod 36.

¹²⁶ Tamtéž, bod 49.

¹²⁷ Tamtéž, bod 50; shodně také rozsudek SD EU ve spojených věcech sp. zn. C-223/99 a C-260/99, bod 37, ze dne 10. května 2001 (Agor Srl a Excelsior).

nemají průmyslový nebo obchodní charakter a jaké faktory jsou pro závěry směrodatné. Dovedil, že je třeba zohlednit, zda

- a) primárním účelem činnosti společnosti je dosahování zisku,
- b) subjekt nese riziko spojené s touto činností a
- c) tato činnost je financovaná z veřejných zdrojů.

V daném případě šlo o obchodní společnost Taitotalo, jejímž jediným společníkem bylo finské město Varkaus. Soudní dvůr shrnul, že „...existuje několik rozdílů mezi společnostmi jako je Taitotalo a společnostmi s ručením omezeným vlastněnými soukromými podnikateli, a sice, že i když nesou stejné ekonomické riziko jako ty druhé a může na ně být stejně prohlášen konkurz, regionální nebo místní orgány, kterým patří, to zřídka dovolí a raději budou, jestliže je to vhodné, rekapitalizovat takové společnosti tak, aby tyto společnosti mohly pokračovat v zabezpečování potřeb, pro které byly zřízeny....“¹²⁸

Ohledně stejného druhu činnosti subjektu, avšak s odlišným posouzením jeho charakteru a účelu, jsme se mohli setkat v rozsudku SD EU ve věci Agor Srl a Excelsior. Závěr Soudu byl v tomto případě takový, že subjekt (nezisková organizace), jehož předmětem činnosti je pořádání a organizování veletrhů, výstav a konferencí, není subjektem založeným za účelem splňování potřeb ve veřejném zájmu, jež nemají průmyslovou nebo obchodní povahu (a tudíž není veřejným zadavatelem), pokud účel jeho činnosti má sice neziskový charakter, ale tento subjekt je spravován dle kritérií výkonu, efektivity a efektivnosti nákladů, a působí v konkurenčním prostředí.¹²⁹

Co se týče tuzemské rozhodovací praxe, je velmi významné rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ČR v případě obchodní společnosti provozující lázeňské služby, jejímž jediným akcionářem je Česká republika.¹³⁰ V otázce, zda tyto potřeby veřejného zájmu jsou či nejsou průmyslové nebo obchodní povahy bylo třeba zkoumat zejména podmínky, za nichž je činnost konkrétního subjektu vykonávána v předmětné době. Soud konstatoval, že „především je nutno zjistit, zda si stát vyhradil kontrolu podnikatelské činnosti subjektu, je-li patrný zájem státu na jeho rozvoji spočívající například ve státních dotacích stěžovatele, zda se stát aktivně podílí na podnikatelské

---

¹²⁸ Viz rozsudek SD EU citovaný sub 110 výše, bod 53.

¹²⁹ Viz rozsudek SD EU ve spojených věcech sp. zn. C-223/99 a C-260/99, bod 43, ze dne 10. května 2001 (Agor Srl a Excelsior).

¹³⁰ Viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR v poznámce sub 122 výše.

*činnosti subjektu atd.*¹³¹ Dle názoru Nejvyššího správního soudu ČR nepostačí, že veřejný zadavatel (stát) je jediným akcionářem, nýbrž je třeba rovněž zkoumat, zda svou kontrolu vykonává (či vykonával) pouze v rámci práv akcionáře, anebo již z pozice vrchnostenského subjektu, který by aktivně do činnosti stěžovatele zasahoval či jej finančně podporoval, nebo si ponechával nad uspokojováním potřeb veřejného zájmu v konkrétní oblasti ze své vrchnostenské pozice zásadní vliv. Zároveň připustil, že je-li společnost subjektem hospodářské soutěže, primárním účelem činnosti společnosti je dosažení zisku a jsou-li kritéria, podle jakých se rozhoduje, ekonomická, má soud za to, že je jen velmi málo pravděpodobné, aby potřeby, jež uspokojuje, měly jinou než průmyslovou či obchodní povahu.

Zajímavým byl i případ, v němž byl ÚOHS postaven před otázku, zda je společnost Mero ČR, a. s. provozující ropovod, jejímž jediným akcionářem je Česká republika, veřejným zadavatelem. Předmětem úvah orgánu dohledu nad veřejnými zakázkami se stala možnost finanční intervence státu v případě ekonomických potíží společnosti (např. v případě, že by hrozilo omezení, popř. zastavení dodávek ropy pro Českou republiku). Na dotaz Úřadu odpověděl Fond národního majetku, že by stát svůj majetek v této společnosti ochraňoval v maximální možné míře a „*pokud by došlo k narušení příp. zastavení dodávek ropy pro Českou republiku, je pravděpodobné, že by vláda ČR, vzhledem ke strategické povaze společnosti MERO ČR, a. s., přijala veškerá opatření k ochraně zájmů ČR v této oblasti.*“¹³² Toto vyjádření vedlo ÚOHS k jednoznačnému závěru, že společnost Mero, a.s. je veřejným zadavatelem.

Konečně je důležité poukázat na rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ČR, v němž se zabýval otázkou, zda je státní podnik Lesy ČR, s.p. veřejným zadavatelem. Již výše jsme uvedli, že činnost správy lesů byla posouzena jako uspokojování potřeb veřejného zájmu. Dále ale bylo třeba posoudit, zda tyto potřeby mají či nemají průmyslový nebo obchodní povahu. Rozhodným pro naplnění definice veřejného zadavatele se stalo několik faktorů. Předně to byla povinnost státního podniku vykonávat funkci odborného lesního hospodáře ve smyslu § 37 odst. 6 zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon), ve znění pozdějších předpisů. Jak vyslovil Nejvyšší správní soud ČR, „... *lesní zákon Lesům ČR, s. p., výslovně přiznává zcela specifické postavení typicky v případě výkonu činnosti*

¹³¹ Tamtéž.

¹³² Viz rozhodnutí ÚOHS v poznámce sub 121 výše.

*odborného lesního hospodáře. (...) Zákon tak odlišuje jejich postavení od postavení všech ostatních subjektů na trhu, čímž jasně deklaruje zvláštní zájem na této činnosti, když regulaci výkonu této činnosti nepřenechává pouze tržním mechanismům.*¹³³ Další důležitou skutečností bylo, že ze zakládacích dokumentů či statutu podniku nevyplývá, že Lesy ČR, s. p. by byly založeny primárně za účelem vytváření zisku. Rovněž skutečnost, že se Lesy ČR, s. p. nepohybují ve všech oblastech své činnosti v prostředí hospodářské soutěže, tj. nejsou vždy nuceny obstát v konkurenci ostatních subjektů nabízejících stejné služby či zboží, může indikovat, že subjekt je veřejným zadavatelem. Podle Nejvyššího správního soudu ČR právě v takovém případě totiž hrozí nebezpečí, že se státní podnik bude rozhodovat např. při zadávání zakázek na dodávky, služby či stavební práce na základě jiných než ekonomických kritérií, které naopak hrají prim právě v rozhodování subjektu, jenž musí o odbyt pro své zboží a služby soutěžit s jinými subjekty.

Závěrem je nutné připomenout, že vzhledem k různosti vnitrostátních právních řádů jednotlivých členských států EU může být konkrétně posuzovaná činnost, ačkoliv bude bezpochyby považována za takovou, která sleduje veřejný zájem, vykonávána za různých podmínek v různých členských státech. Ve výsledku tak může být právnická osoba vzhledem k výkonu určité činnosti v jednom státě veřejným zadavatelem, přičemž v jiném státě by, z důvodu odlišných podmínek výkonu dané činnosti, veřejným zadavatel nebyla.

Lze tedy shrnout, že pro splnění podmínky uspokojování potřeb ve veřejném zájmu, které nemají průmyslovou nebo obchodní povahu, je nezbytné zkoumat jak okolnosti, za kterých byla konkrétní právnická osoba zřízena či založena, tak i vývoj a změny těchto okolností po dobu existence právnické osoby. Je nezbytné analyzovat právní i faktický stav ke dni hodnocení a zkoumat, jaký je cíl činnosti, povaha účelu, pro něž je vykonávána. Nelze se spokojit s formální deklarací o povaze činnosti vyplývající např. z obchodního rejstříku. Pro naplnění definice veřejného zadavatele postačí, aby činnost ve veřejném zájmu představovala i jen nepatrný zlomek činnosti právnické osoby. K naplnění definice ale nestačí pouhá skutečnost, že posuzovaný subjekt je ve většinovém vlastnictví státu, nýbrž je třeba zkoumat, zda si stát vyhradil kontrolu podnikatelské činnosti subjektu, poskytuje mu dotace ze státního rozpočtu,

---

¹³³ Viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR citovaný sub 120 výše.

apod. Dále je třeba posuzovat, zda jsou veřejné potřeby naplňovány mimo trh nebo v rámci tržního prostředí. V případě existence trhu je nutné zkoumat aktuální tržní podmínky, za kterých jsou činnosti ve veřejném zájmu vykonávány, a to s přihlédnutím k tomu, zda jsou vykonávány na čistě komerčním základě a mají tak průmyslovou či obchodní povahu, anebo nikoli. Důležitým indikátorem je i skutečnost, zda právnická osoba plně odpovídá za své hospodářské neúspěchy či naopak její zakladatel má takový zájem na fungování právnické osoby (a uspokojování potřeb veřejného zájmu touto osobou), že je ochoten přistoupit k záchranné intervenci např. formou refinancování právnické osoby apod.

3.3 Požadavek financování, ovládnutí nebo kontroly subjektu státem či jiným veřejným zadavatelem

Splnění alespoň jedné z podmínek pod bodem ad) iii. je vcelku jednoznačné u státního podniku. Podle ustanovení § 12 odst. 2 a 13 odst. 2 ZSP upravujících orgány podniku, jmenuje a odvolává ředitele podniku, jakožto jeho statutární orgán, ministr nebo vláda. Dvě třetiny členů dozorčí rady podniku pak do funkce jmenuje a odvolává zakladatel, tj. stát, jehož jménem vykonává funkci zakladatele ministerstvo, do jehož působnosti spadá předmět podnikání podniku. Z této personální závislosti dle Nejvyššího správního soudu ČR „*vyplývá značný vliv ministerstva (...) coby zakladatele podniku na jeho chod a činnost*“¹³⁴ a není proto pochyb o tom, že stát vykonává efektivní vliv na činnost státního podniku.

Co se týče kapitálové společnosti s majetkovou účastí státního podniku, bude třeba především zkoumat, zda je tato společnost státním podnikem ovládána nebo zda státní podnik jmenuje či volí více než polovinu členů v jejím statutárním, správním, dozorčím či kontrolním orgánu. Toto posouzení je složitější a může záviset na více faktorech. Volba členů orgánů kapitálových společností je upravena v příslušných ustanoveních ZOK,¹³⁵ a je svěřena valné hromadě nebo dozorčí radě. Co se týče pojmu ovládnutí, ten není v ZVZ definován a proto bude třeba vyjít z faktického stavu ovládnutí v důsledku majetkové kontroly či personálního vlivu. V případě kapitálové společnosti

¹³⁴ Viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR citovaný sub 120 výše.

¹³⁵ Viz zejména ustanovení § 190 odst. 2 písm. c) ZOK pro společnost s ručením omezeným či § 421 odst. 2 písm. e), f) ZOK pro akciovou společnost.

je třeba ovládní vykládat v souladu s ustanovením § 74 odst. 1) ZOK, podle něhož je ovládní osobou osoba, která vykonává v obchodní korporaci přímo nebo nepřímou rozhodující vliv. „Přímým ovládním se rozumí bezprostřední ovládní (...) prostřednictvím výkonu hlasovacích práv. Nepřímým ovládním se pak rozumí ovládní prostřednictvím jiné osoby nebo osob“¹³⁶. Ovládní osobou je tedy:

- a) řídící osoba, tj. osoba nebo osoby vykonávající jednotné řízení osob řízených, se kterými tvoří koncern;¹³⁷
- b) většinový společník, nestanoví-li ZOK jinak.¹³⁸ Rozumí se jím společník, který má většinu hlasů plynoucích z účasti v obchodní korporaci.¹³⁹ Můžeme si všimnout, že zákon nevymezuje pojem většinového společníka pomocí velikosti podílu v obchodní korporaci, nýbrž mírou jeho hlasovacích práv, tj. podílem na hlasovacích právech z celkového počtu hlasů;
- c) osoba, která může jmenovat nebo odvolat většinu členů statutárního orgánu společnosti nebo osob v obdobném postavení, nebo členy kontrolního orgánu, jejímž je společníkem, nebo může toto jmenování nebo odvolání prosadit;¹⁴⁰
- d) osoba, která nakládá, resp. osoby jednající ve shodě, které společně nakládají, s podílem na hlasovacích právech představujícím alespoň 40% všech hlasů v obchodní korporaci, ledaže stejným nebo vyšším podílem nakládá jiná osoba nebo jiné osoby jednající ve shodě;¹⁴¹
- e) ten, kdo sám nebo společně s osobami jednajícími s ním ve shodě, získá podíl na hlasovacích právech představujících alespoň 30% všech hlasů v obchodní korporaci a tento podíl představoval na posledních 3 po sobě jdoucích jednáních nejvyššího orgánu této osoby více než polovinu hlasovacích práv přítomných osob.¹⁴²

---

¹³⁶ HEJDA, Jan, BACHROŇOVÁ, Nina, DIVIŠOVÁ, Karina, aj. *Nový zákon o obchodních společnostech a družstvech: zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích): poznámkové znění*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2013, s. 100.

¹³⁷ Viz § 79 odst. 1) ZOK

¹³⁸ Viz § 74 odst. 3) ZOK.

¹³⁹ Viz § 73 odst. 1) ZOK.

¹⁴⁰ Viz § 75 odst. 1) ZOK. V tomto případě se jedná o vyvratitelnou domněnku.

¹⁴¹ Viz § 75 odst. 2), 3) ZOK. I v tomto případě se jedná o vyvratitelnou domněnku.

¹⁴² Viz § 75 odst. 4) ZOK. I v tomto případě jde o vyvratitelnou domněnku a připouští se tak důkaz opaku.

Dodejme ještě, že pojem ovládnání ve smyslu ZVZ je pojmem širším, než ovládací vztah podle ZOK a tudíž takové ovládnání může být založeno i mezi nepodnikateli. Vždy bude nutné hodnotit ony konkrétní faktické i právní vazby mezi předmětnými osobami.

Při posuzování míry vlivu státního podniku, jakožto společníka v kapitálové společnosti, se proto bude třeba zaměřit na jeho podíl jako celek, tedy zkoumat míru účasti společníka v dané společnosti i veškerá jeho práva a povinnosti z této účasti plynoucí, nejen poměr jeho vkladu k základnímu kapitálu společnosti (podrobněji viz níže). Práva a povinnosti společníka jsou kvalitativní stránkou podílu, zatímco míra jeho účasti v porovnání s účastmi ostatních společníků je stránkou kvantitativní.¹⁴³ Mezi nejdůležitější práva patří účast na rozhodování o záležitostech společnosti formou hlasování. Podíl přitom může být u jednotlivých druhů obchodních společností vyjádřen různou formou.¹⁴⁴ Na tomto místě je rovněž důležité připomenout, že ZOK připouští vznik a existenci různých druhů podílů.

Tak např. pro společnost s ručením omezeným platí, že velikost podílu může být stanovena jiným způsobem než podle poměru vkladu společníka vůči základnímu kapitálu společnosti, pokud tak určí společenská smlouva.¹⁴⁵ „*Z principu zákazu nedůvodného zvýhodňování, nebo zákazu zneužívání hlasů ve společnosti, však plyne, že případná odchylka od obecné zásady vazby podílu na poměr vkladu k základnímu kapitálu by měla být věcně zdůvodnitelná.*“¹⁴⁶ Společenská smlouva může rovněž připustit vznik různých druhů podílů. Záměrem připuštění diferenciací podílů je „*lépe vystihnout odlišnou podstatu a účel účasti jednotlivých společníků, kterým může být touto cestou přiznáno různé spektrum práv a povinností.*“¹⁴⁷ Již samotná možnost plurality druhů podílů (stejně jako jejich specifikace a další náležitosti dle ustanovení § 146 odst. 1 písm. d) ZOK) ale musí vyplývat ze společenské smlouvy, a proto bude tato zcela zásadním dokumentem společnosti. Je třeba mít na paměti, že dispozitivnost v úpravě druhů podílů (stejně jako např. možnost, aby jeden společník vlastnil více podílů) je limitována kogentními ustanoveními zákona, od nichž se vůle společníků nemůže odchýlit.

---

¹⁴³ HEJDA, Jan a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Výklad jednotlivých ustanovení včetně návaznosti na české a evropské předpisy*. 1. vydání, Praha: Linde Praha a.s., 2013, s. 42.

¹⁴⁴ Srov. např. § 137 a násl. ZOK pro společnost s ručením omezeným či § 245 a zejména 256 a násl. ZOK pro akciovou společnost.

¹⁴⁵ Viz § 133 ZOK.

¹⁴⁶ HEJDA, Jan a kol. Op. cit. sub 143 výše, s. 184.

¹⁴⁷ HEJDA, Jan, BACHROŇOVÁ, Nina, DIVIŠOVÁ, Karina, aj. Op. cit. sub 136 výše, s. 184.

V případě akciové společnosti je možnost vydávání různých druhů akcií vyjádřena v ustanovení § 276 ZOK, který výslovně připouští různou váhu hlasů pro jednotlivé druhy akcií. Ať už ale budou společností vydány jakékoliv druhy akcií, vždy bude třeba respektovat zákonem výslovně zdůrazňovanou zásadu rovnosti zacházení se všemi akcionáři.¹⁴⁸ Údaje o druhu akcie a právech s nimi spojených jsou podle ustanovení § 250 odst. 2 písm. d) ZOK povinnou náležitostí stanov společnosti, a proto bude tento dokument významným informačním prostředkem vůči třetím osobám stojícím mimo společnost.

Z výše uvedeného vyplývá, že počet hlasů společníka plynoucích z účasti v kapitálové společnosti, bude třeba zjišťovat nejen z poměru jeho vkladu k výši základního kapitálu, nýbrž (a to především) i z textu zakladatelských dokumentů. Z těch totiž může vyplývat různá míra hlasovacích práv.

3.4 Shrnutí a dílčí závěr

3.4.1 Naplnění definice veřejného zadavatele státním podnikem

V případě státního podniku, je nepochybné, že jde o právnickou osobu. Rovněž požadavek financování, ovládání nebo kontroly podniku státem je jednoznačně splněn, neboť státní podnik s ohledem na jeho personální závislost explicitně vyjádřenou v ZSP¹⁴⁹ je bezpochyby podroben efektivnímu vlivu státu. Bylo již také řečeno, že státní podnik by měl vzhledem k účelu svého zřízení naplňovat potřeby veřejného zájmu.¹⁵⁰ Klíčová proto bude otázka, zda potřeba, již naplňuje, má či nemá průmyslovou nebo obchodní povahu. A právě odpověď na tuto otázku nebude dle mého soudu pro všechny státní podniky univerzální, nýbrž bude záviset na konkrétních okolnostech fungování toho kterého státního podniku, na tržním prostředí, v němž podnik působí, na ingerenci státu na daném trhu, atd. Vzhledem k portfoliu existujících státních podniků nepochybují, že tyto zpravidla budou naplňovat definici veřejného zadavatele, nicméně se domnívám, že existence takového státního podniku, jenž by definici veřejného zadavatele nenaplňoval, není podle současné právní úpravy vyloučena.

---

¹⁴⁸ Srov. § 244 ZOK.

¹⁴⁹ Srov. § 12 odst. 2 a 13 odst. 2 ZSP.

¹⁵⁰ Srov. kapitolu 3.2.1 výše.

Zcela jistě totiž mohou existovat (a také existují) státní podniky, jež naplňují potřeby, které jsou uspokojovány dostupností zboží a služeb na trhu a které se stát nerozhodl uspokojovat sám ani si nad jejich uspokojováním udržet potřebnou kontrolu. Na daném trhu se pak může státní podnik pohybovat v plně konkurenčním prostředí a může mít stejné postavení jako ostatní subjekty. Účel založení podniku deklarovaný v ustanovení § 3 odst. 2 ZSP nevyklučuje jako účel vytváření zisku.¹⁵¹ Toto ustanovení je toliko zákonnou proklamací o kýženém účelu založení podniku, avšak neznamená samo o sobě, že by nemohla mít činnost státního podniku obchodní nebo průmyslovou povahu. Onen výdělečný charakter je v zákoně konec konců implicitně vyjádřena v § 2 odst. 1 ZSP v pojmu podnikatelská činnost.¹⁵² Navíc je zákonem explicitně stanoveno, že podnik provozuje podnikatelskou činnost s majetkem státu vlastním jménem a na vlastní odpovědnost¹⁵³ a že stát neručí za dluhy státního podniku, (nestanoví-li zákon jinak).¹⁵⁴ Pokud by tedy byly splněny všechny tyto podmínky, neuspokojoval by dle mého názoru státní podnik potřeby veřejného zájmu, jež nemají průmyslovou nebo obchodní povahu, a nebyl by tak veřejným zadavatelem.

3.4.2 Naplnění definice veřejného zadavatele kapitálovou společností s majetkovou účastí státního podniku

I v případě kapitálových společností je nepochybné, že tyto jsou právníckými osobami. Posouzení efektivního vlivu státního podniku, jako společníka, na činnost kapitálové společnosti, bude třeba zkoumat podle ZOK, a to zejména podle příslušných ustanovení o ovládání a ustanovování orgánů.¹⁵⁵ V otázce uspokojování veřejných potřeb bude nezbytné zkoumat účel, k jehož naplnění činnost té které kapitálové společnosti směřuje a byť by i jen nepatrná část činnosti směřovala k naplňování potřeb veřejného zájmu, bude se třeba dále zabývat otázkou, zda má tato činnost obchodní nebo průmyslovou povahu, tj. zda s přihlédnutím ke všem výše uvedeným výkladovým

---

¹⁵¹ Srov. konstatování Nejvyššího správního soudu ČR ohledně státního podniku Lesy ČR, s. p., v rozsudku uvedeném v poznámce sub 120 výše, v němž bylo řečeno, že „ze zmiňovaných zakládacích dokumentů či statutu podniku rovněž nevyplývá, že Lesy ČR, s. p., by byly založeny primárně za účelem vytváření zisku“. Z toho *a contrario* vyplývá, že státní podnik primárně za účelem vytváření zisku být založen může a v tomto ohledu bude záviset jen na vůli zakladatele.

¹⁵² K pojmu podnikání a podnikatele srov. § 420 a 421 NOZ.

¹⁵³ § 2 odst. 1 ZSP.

¹⁵⁴ § 3 odst. 3 ZSP (zákon nesprávně používá pojem „závazky“)

¹⁵⁵ Viz blíže kap. 3.3.

pravidlům, za kterých jsou činnosti ve veřejném zájmu vykonávány, jsou tyto vykonávány na komerčním základě, v tržním prostředí. V tomto ohledu tedy plně odkazují na kap. 3.2.2, především na její poslední odstavec.

Při zkoumání státního podniku narážíme na otázku, proč by se vlastně státní podnik měl chtít účastnit na podnikání jiné právnické osoby. Co vede státní podnik k tomu, aby založil obchodní společnost anebo jinak nabyl podíl v ní? Odpověď na tuto otázku může spočívat právě v nevěli státního podniku podřizovat veškeré své zakázky režimu ZVZ. Jak uvedl SD EU, pro naplnění definice veřejného zadavatele postačí, že činnost ve veřejném zájmu, jež nemá obchodní nebo průmyslovou povahu, tvoří i jen nepatrnou část veškerých činností subjektu a je irelevantní, jestliže zbylá část činností má povahu obchodních aktivit.¹⁵⁶ Pokud tedy státní podnik „přenechá“ výkon určité čistě obchodní aktivity obchodní společnosti, v níž bude mít pouze majetkový podíl, nebude již tato obchodní společnost naplňovat definici veřejného zadavatele ve smyslu § 2 odst. 2 písm. d) ZVZ (samozřejmě za splnění všech dalších tam uvedených podmínek).

3.5 Návrh nové směrnice o veřejných zakázkách

V průběhu tvorby této práce byly na půdě EU po téměř tříletém procesu přijaty nové zadávací směrnice upravující zadávání veřejných zakázek. V Úředním věstníku EU byly zveřejněny dne 28. března 2014. Jedná se o Směrnici o zadávání veřejných zakázek 2014/24/EU (nahrazující Směrnici 2004/18/ES), Směrnici o zadávání veřejných zakázek subjekty působícími v odvětví vodního hospodářství, energetiky, dopravy a poštovních služeb 2014/25/EU (nahrazující Směrnici 2004/17/ES), a zcela novou Směrnici 2014/23/EU, o udělování koncesí.¹⁵⁷ Tyto směrnice by měly být transponovány do vnitrostátních právních řádů členských států do 18. dubna 2016. V ČR tak lze v této lhůtě očekávat přijetí nového zákona o veřejných zakázkách.

---

¹⁵⁶ Rozsudek citovaný sub 108 výše, bod 25.

¹⁵⁷ K přínosu nových zadávacích směrnic podrobněji srov. JURČÍK, Radek. Nové zadávací směrnice v Evropské unii – vývoj, očekávané přijetí a hlavní změny. *Obchodněprávní revue*. Praha: C. H. Beck, 6/2013, s. 164-168.

Z našeho pohledu je důležitá zejména směrnice o zadávání veřejných zakázek.¹⁵⁸ Ta ve svém čl. 2 odst. 1 první pododstavec řadí mezi veřejné zadavatele i „veřejnoprávní subjekt“, jímž je osoba blíže charakterizovaná v čl. 2 odst. 1 čtvrtý pododstavec této směrnice. Jak je patrné, definice veřejnoprávního subjektu se oproti předchozí úpravě nezměnila. Přitom ale původně předložený návrh směrnice o zadávání veřejných zakázek akcentoval závěry dosažené judikaturou SD EU ohledně interpretace konceptu činností uspokojujících potřeby veřejného zájmu, jež nemají obchodní nebo průmyslovou povahu.¹⁵⁹ Toto znění ale nebylo přijato, a tak jsme se změny definice nakonec nedočkali.

3.6 In-House výjimka

Z charakteru státního podniku vyplývá jeho dvojjediné postavení – jednak postavení veřejného zadavatele a jednak postavení případného uchazeče o veřejné zakázky. Z povahy státního podniku může vyvstat diskutabilní otázka, zda by státní podnik mohl být beneficentem přímého zadání veřejné zakázky bez zadávacího řízení, případně za jakých podmínek. Neměl by snad být i státní podnik za všech okolností uchazečem o státní zakázky, a to ve stejném postavení jako ostatní podnikající subjekty a striktně tak dodržovat proklamované zásady transparentnosti, rovnosti a nediskriminace? Nebo snad existují činnosti, pro něž by bylo přímé zadání zakázky státnímu podniku ospravedlnitelné a legitimní? Odpovědi se různí a případné užití přímého zadání bývá vždy předmětem kritiky.¹⁶⁰ Stejně palčivá je otázka, zda, či případně za jakých podmínek, může být státním podnikem zadána veřejná zakázka přímo kapitálové společnosti s jeho majetkovou účastí bez zadávacího řízení.

Podívejme se nejdříve stručně, jak se právní úprava výjimky z působnosti zákona vůči státním podnikům jako dodavatelům vyvíjela. Již v zákoně č. 199/1994 Sb., o zadávání veřejných zakázek ve znění novely provedené zákonem č. 148/1996 Sb. bylo

---

¹⁵⁸ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/24/EU o zadávání veřejných zakázek a o zrušení směrnice 2004/18/ES [online]. [2014-04-11]. České znění směrnice je dostupné zde: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014L0024&from=EN>

¹⁵⁹ Srov. čl. 2 odst. 6 návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o zadávání veřejných zakázek [online]. [cit. 2014-04-11]. Dostupné z <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0896:FIN:CS:PDF>

¹⁶⁰ Srov. např. NOVÝ, Dalibor. Státní podniky, majetek státu a veřejné zakázky. *Právní rádce*. Praha: Economia a.s., 7/2006, s. 27.

uvedeno, že se tento nevztahuje na plnění veřejné zakázky, které může poskytnout právnická osoba zřízená za tím účelem zadávajícím ministerstvem či jiným správním úřadem nebo územním samosprávným celkem nebo jejímž jediným zakladatelem je zadávající subjekt.¹⁶¹ Tato široká výjimka tak bezesporu dopadala na státní podniky. Následující právní úprava veřejných zakázek, zákon č. 40/2004 Sb., o veřejných zakázkách, pak výslovně vylučovala aplikaci zákona na zadávání zakázek, pokud předmět zakázky by byl hlavním předmětem podnikání státního podniku.¹⁶² Důvodová zpráva k návrhu zákona o veřejných zakázkách k této výjimce uváděla: „*Jedná se především o státní podniky zřízené k výkonu specifické činnosti pro zadavatele (např. pro ministerstvo), kde by zadávání veřejných zakázek podle navrhovaného zákona vylučovalo smysl existence těchto státních podniků.*“¹⁶³

V současnosti je negativní působnost zákona možná mj. na základě tzv. in-house výjimky, která tak představuje jednu z možných výjimek z povinnosti aplikace ZVZ.¹⁶⁴ Jedná se o možnost veřejného zadavatele nepostupovat dle ZVZ v případě, že předmětem zakázky je poskytnutí dodávek, služeb nebo stavebních prací veřejnému zadavateli osobou,

- i. ve které má veřejný zadavatel výlučná majetková práva; a
- ii. která vykonává podstatnou část své činnosti ve prospěch tohoto veřejného zadavatele.¹⁶⁵

Jak je patrné, tato výjimka by se mohla (za splnění příslušných podmínek) uplatnit i na kapitálové společnosti s majetkovou účastí státního podniku. Je však nutné připomenout, že se uplatní pouze pro zadavatele veřejné, nikoliv pro sektorové či dotované. Uvedená výjimka pro tzv. interní zadávání není transpozicí evropských zadávacích směrnic, ale byla, na rozdíl od ostatních ustanovení § 18 odst. 1 a 2 ZVZ,

---

¹⁶¹ Viz § 1 odst. 2 písm. e) zákona č. 199/1994 Sb., o zadávání veřejných zakázek.

¹⁶² Viz § 4 odst. 1 písm. k) zákona č. 40/2004 Sb., o veřejných zakázkách.

¹⁶³ Vláda České republiky. Sněmovní tisk 363: Vládní návrh zákona o veřejných zakázkách - EU. Důvodová zpráva [online]. [cit. 2014-03-07]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=4&CT=363&CT1=0>.

¹⁶⁴ Další výjimky jsou stanoveny v § 18 a 19 ZVZ. Z nich je pro státní podniky významná zejména výjimka podle ustanovení § 18 odst. 5 ZVZ, tj. zadávání veřejných zakázek malého rozsahu, při nichž zadavatel není povinen postupovat podle ZVZ, nicméně je povinen dodržet zásady uvedené v § 6 ZVZ. Definice veřejné zakázky malého rozsahu je uvedena v § 12 odst. 3 ZVZ. Další důležitou výjimkou z působnosti zákona jsou např. veřejné zakázky, jejichž předmětem je nabytí či nájem existujících nemovitostí, bytů, či nebytových prostor v souladu s § 18 odst. 1 písm. e) ZVZ.

¹⁶⁵ Viz § 18 odst. 1 písm. e) ZVZ.

vtělenu do zákona na základě judikatury SD EU.¹⁶⁶ Smyslem uvedené výjimky je vyloučit z režimu ZVZ takové zakázky, které jsou zadávány veřejným zadavatelem jeho vlastním vnitřním organizačním jednotkám a které byly pouze z praktických důvodů vyčleněny vně organizační struktury veřejného zadavatele do formálně samostatných subjektů. Při splnění obou uvedených podmínek se navíc tento formálně vyčleněný subjekt neúčastní trhu hospodářské soutěže s ostatními subjekty a není proto třeba vybírat jej pro zadání veřejné zakázky v zadávacím řízení.

3.6.1 Podmínka výlučných majetkových práv veřejného zadavatele v osobě dodavatele

Případy, kdy má veřejný zadavatel v osobě výlučná majetková práva, jsou příkladmo uvedeny v § 18 odst. 1 písm. e) ZVZ. Ačkoliv výčet není taxativní, lze si jen těžko představit další případy výlučných majetkových práv. Do tohoto výčtu výslovně spadá i státní podnik, když odkaz v uvedeném ustanovení na poznámku pod čarou směřuje přímo na ZSP.

Podmínka, že zadavatel musí mít v určité osobě výlučná majetková práva, přináší do českého právního řádu zásadu kontroly obdobné kontrole vykonávané nad vlastními organizačními útvary formulovanou v rozsudku SD EU ve věci Teckal Srl, v němž Soud dovodil, že podmínka výlučných majetkových práv veřejného zadavatele v osobě sleduje ekvivalent takového výkonu kontroly nad dotčenou osobou, jakou zadavatel vykonává nad svými vlastními organizačními útvary.¹⁶⁷ Tato podmínka byla dále upřesněna rozsudkem SD EU ve věci Stadt Halle,¹⁶⁸ ve kterém Soud rozhodl, že pro splnění podmínky je nezbytné, aby veřejný zadavatel disponoval v dané osobě 100 % obchodním podílem a jakýkoliv vlastnický podíl soukromé společnosti, byť v minimální procentní míře, je nepřipustný.

---

¹⁶⁶ Vedle níže uvedených rozsudků SD EU jde zejména o jeho následující rozsudky: sp. zn. C-349/97, ze dne 8. května 2003 (Španělské království v. Komisi Evropských společenství); sp. zn. C-458/03, ze dne 13. října 2005 (Parking Brixen GmbH v. Gemeinde Brixen, Stadtwerke Brixen); sp. zn. C-29/04, ze dne 10. listopadu 2005 (Komise v. Rakousko); sp. zn. C-410/04, ze dne 6. dubna 2006 (Associazione Nazionale Autotrasporto Viaggiatori (ANAV) v. Comune di Bari, AMTAB Servizio SpA); sp. zn. C-324/07, ze dne 13. listopadu 2008 (Coditel Brabant SA v. Commune d'Uccle a Région de Bruxelles-Capitale).

¹⁶⁷ Viz rozsudek SD EU sp. zn. C-107/1998, ze dne 18. listopadu 1999 (Teckal Srl v. Comune di Viano a Azienda gas Acqua onorziale (AGAC) di Reggio Emilia).

¹⁶⁸ Viz rozsudek SD EU sp. zn. C-26/03, ze dne 11. ledna 2005 (Stadt Halle a RPL Recyclingpark Lochau GmbH v. Arbeitsgemeinschaft Thermische Restabfallund Energieverwertungsanlage TREA Leuna).

3.6.2 Podmínka výkonu podstatné části činnosti osoby ve prospěch veřejného zadavatele

Konkrétní výklad této podmínky poskytl poprvé SD EU ve svém rozsudku ve věci Carbotermo SpA, kde uvedl, že cílem podmínky je, „... *aby se pravidla zadávání veřejných zakázek musela použít v případě, kdy je podnik kontrolovaný zadavatelem činný na trhu, a tedy může soutěžit s jinými podniky.*“¹⁶⁹ Dále bylo vyvozeno, že dotčený podnik uskutečňuje většinu své činnosti ve prospěch zadavatele, který jej vlastní, pouze tehdy, když činnost tohoto podniku je vyhrazena hlavně tomuto zadavateli, přičemž jakákoli jiná činnost má pouze okrajový (nahodilý) charakter, tj. nemělo by jít o systematické či plánované činnosti, ale např. jen o dočasné využití volné kapacity. Při posuzování rozhodné činnosti je třeba zohlednit veškerou činnost, kterou subjekt uskutečňuje v rámci veřejné zakázky zadané kontrolujícím zadavatelem (tedy z vůle tohoto zadavatele) bez ohledu na to, kdo je beneficentem plnění, ať již tento zadavatel nebo jiní uživatelé plnění, a je bezvýznamné, kdo za tuto činnost subjekt odměňuje, ať už zadavatel či jiní uživatelé poskytovaných plnění.

Podle rozhodnutí SD EU ve věci Asemfo¹⁷⁰ je možné, aby majetkovou účast v osobě dodavatele mělo více veřejných zadavatelů. V takovém případě je ale nutné, aby dodavatel vykonával podstatnou část své činnosti vůči všem těmto zadavatelům v souhrnu.

Stanovit konkrétní objem činnosti, která by mohla být považována za podstatnou část činnosti pro veřejného zadavatele v souladu s výše uvedeným, je velmi problematické a musí být posuzováno ad hoc. Existují taktéž názory, že podstatnou částí činnosti se rozumí činnost dosahující 80% celkového obrátu.¹⁷¹ Tato hranice však dosud neměla přímou oporu v právních předpisech EU, ani judikatuře SD EU.¹⁷²

---

¹⁶⁹ Viz rozsudek SD EU sp. zn. C-340/04, ze dne 11. května 2006 (Carbotermo SpA a Consorzio Alisei v. Comune di Busto Arsizio a AGESP SpA).

¹⁷⁰ Viz rozsudek SD EU sp. zn. C-295/05, ze dne 19. dubna 2007 (Asociación Nacional de Empresas Forestales (Asemfo) v. Transformación Agraria SA (Tragsa) a Administración del Estado).

¹⁷¹ Tato hodnota se objevuje i v důvodové zprávě k ZVZ. Viz Vláda České republiky. Sněmovní tisk 1076: Vládní návrh zákona o veřejných zakázkách - EU. Důvodová zpráva [online]. [cit. 2014-03-10]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=4&CT=1076&CT1=0>
Jedním dechem je ale nutné dodat, že návrh zákona o veřejných zakázkách i samotný ZVZ obsahoval v příslušném ustanovení až do novelizace účinné od 15. 9. 2010 slovo „převážnou“ nikoliv „podstatnou“.

¹⁷² To se změnilo přijetím nové směrnice o zadávání veřejných zakázek. Viz kap. 3.6.5.

Rozhodným obdobím pro posouzení, zda jsou splněny všechny uvedené podmínky, je rozpočtový rok, v němž je veřejná zakázka zadávána.¹⁷³

3.6.3 Naplnění in-house výjimky v případě státního podniku jako dodavatele

Jak je patrné, výjimku z působnosti ZVZ by státní podnik naplnil pouze v případě, že by tento vykonával podstatnou část své činnosti pro stát jako svého zakladatele. Vzhledem k tomu, že státní podniky ve velké míře vykonávají část své hospodářské činnosti s jinými subjekty a jsou činné na trhu, nebude podmínka uskutečňování podstatné části činnosti ve prospěch státu ve většině případů splněna.

Vlastní recept na překonání této překážky však našel státní podnik Česká pošta, s. p., jehož generální ředitel zřídil dne 27. dubna 2012 novou organizační jednotku - odštěpný závod „Česká pošta, s.p., odštěpný závod ICT služby“ (dále jen „OZ ICT“) podle ustanovení § 3 odst. 6 ZSP.¹⁷⁴ V souladu s usnesením vlády České republiky č. 224 ze dne 4. dubna 2012¹⁷⁵ budou České poště, s.p., resp. OZ ICT, zadávány vybrané dodávky a služby informačních a telekomunikačních technologií poskytované státní správě bez využití zadávacího řízení, a to právě na základě výjimky pro tzv. interní zadávání dle § 18 odst. 1 písm. e) ZVZ. Změnou zakládací listiny České pošty, s. p. provedené Ministerstvem vnitra ČR byl doplněn hlavní předmět podnikání státního podniku o dodávky, rozvoj a provoz příslušných informačních technologií a byla do ní vtělena deklaráce o budoucím přijetí vnitřních administrativních a organizačních opatření a uspořádání vnitřních vztahů v rámci České pošty, s.p.,¹⁷⁶ prostřednictvím nichž má být zajištěno, že služby uvedené v usnesení vlády č. 224 a zadané České poště, s. p. bez využití zadávacího řízení na základě in-house výjimky, budou po věcné, právní, personální, materiální, finanční, organizační a funkční stránce striktně odděleny od ostatních činností vykonávaných Českou poštou, s.p., zejména činností poštovního a jiného komerčního charakteru a bude důsledně zamezeno křížovému financování či

¹⁷³ Viz ÚOHS. *Veřejné zakázky. Výkladová stanoviska a metodiky: In house zadávání* [online]. [cit. 2014-03-10]. Dostupné z: <https://www.uohs.cz/cs/verejne-zakazky/vykladova-stanoviska-a-metodiky.html>

¹⁷⁴ Rozhodnutí o zřízení odštěpného závodu v rámci České pošty, s. p., RO-100/2012/GŘ ze dne 27. dubna 2012 [online]. [cit. 2014-04-03]. Dostupné z or.justice.cz

¹⁷⁵ Usnesení vlády ČR ze dne 4. dubna 2012 k Informaci o zajištění vybraných služeb informačních a komunikačních technologií využívaných státní správou [online]. [cit. 2014-03-11]. Dostupné z: http://www.cpoz.cz/download/usneseni_vlady_c_224.pdf

¹⁷⁶ Zakládací listina České pošty, s.p. [online]. [cit. 2014-03-10]. Dostupné z or.justice.cz

jakémukoliv jinému zvýhodňování poštovních služeb a dalších služeb komerčního charakteru. Legitimita přímého zadání veřejných zakázek je spatřována v tom, že tyto ICT projekty a systémy pracují s osobními údaji, mají vliv na kritickou infrastrukturu státu a mají tak zabránit ohrožení bezpečnostních zájmů státu. V budoucnu tedy jakýkoli subjekt či nositel státní správy bude moci uzavřít s OZ ICT smlouvu na poskytnutí dodávek a služeb výše uvedených informačních a telekomunikačních technologií.¹⁷⁷

Jak je zřejmé, je OZ ICT pro účely využití in-house výjimky vnímán jako samostatný, autonomní subjekt, v nezávislém postavení vůči České poště, s.p. Tento účelový způsob nahlížení na OZ ICT dle mého názoru odporuje dikci ustanovení § 18 odst. 1 písm. e) ZVZ, které využití této výjimky podmiňuje specifickým vztahem osoby zadavatele (v tomto případě státu) a osoby dodavatele (v tomto případě OZ ICT) splňující tam uvedená kritéria, přičemž stěžejním je požadavek na zajištění výkonu kontroly zadavatele nad dodavatelem.¹⁷⁸ Vzhledem k tomu, že OZ ICT uvedené podmínky dle mého názoru nespĺňuje, nemůžou jím ani být naplněny podmínky k uplatnění in-house výjimky.

Další úskalí, které řešení poskytování služeb ICT pro státní správu od České pošty, s. p. přináší, je možné omezení hospodářské soutěže z důvodu vyloučení jiných soutěžitelů. Nabízí se i otázka, zda uvedené řešení poskytování ICT služeb pro státní správu není v rozporu se zákazem podpory určitého soutěžitele orgány státní správy vyjádřeným v § 19a ZOHS. Stejně tak může být diskutabilní, zda vyrovnávací platby za uvedené ICT služby nebudou představovat formu veřejné podpory zakázané podle čl. 107 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie.

3.6.4 Naplnění in-house výjimky v případě kapitálové společnosti s majetkovou účastí státního podniku jako dodavatele

Z kritérií uvedených v kapitolách 3.6.1 a 3.6.2 vyplývá, že k naplnění in-house výjimky bude nutné, aby státní podnik disponoval 100% podílem v této společnosti a aby tato společnost vykonávala podstatnou část své činnosti pro státní podnik, tedy aby

---

¹⁷⁷ Více viz webové stránky OZ ICT [online]. [cit. 2014-03-11]: <http://www.cpoz.cz/index.php/duvod-vzniku-oz-icts> a <http://www.cpoz.cz/index.php/legislativa>

¹⁷⁸ Viz rozsudek SD EU sp. zn. C-340/04, ze dne 11. května 2006 (Carbotermo SpA a Consorzio Alisei v. Comune di Busto Arsizio a AGESP SpA).

se v podstatě neúčastnila hospodářské soutěže a nekonkurovala tak ostatním subjektům zúčastněným na trhu. Navíc je nutné, aby tyto podmínky splňovala po celou dobu trvání právního vztahu mezi ní a veřejným zadavatelem. Lze uzavřít, že se v praxi in-house výjimka uplatní na kapitálové společnosti s majetkovou účastí státního podniku spíše zřídka.

V případě, že by byla výjimka uplatněna, znamenal by případný vstup soukromého kapitálu do společnosti zmaření podmínky výlučných majetkových práv veřejného zadavatele v osobě dodavatele a tedy nutnost uplatňovat pro zadání předmětné veřejné zakázky postupy stanovené v ZVZ. Aplikace ZVZ by se dle mého názoru v takovém případě uplatnila s účinností ex nunc, tedy od okamžiku, kdy by zadavatel přestal být jediným společníkem ve společnosti dodavatele a kdy by do struktury společnosti vstoupil soukromý investor, neboť až do té doby by byly podmínky pro uplatnění in-house výjimky splněny.

3.6.5 In-house výjimka podle nové směrnice o zadávání veřejných zakázek

Nová směrnice o zadávání veřejných zakázek 2014/24/EU v čl. 12 s marginální rubrikou „Veřejné zakázky mezi subjekty ve veřejném sektoru“ již výslovně in-house výjimku upravuje a stanovuje tak podmínky, za kterých zakázka zadaná veřejným zadavatelem jiné právnické osobě, soukromoprávní či veřejnoprávní, spadá mimo oblast působnosti této směrnice. Podmínky pro užití in-house výjimky ve vertikálním směru stanoví čl. 12 odst. 1 směrnice. Především požaduje ovládnutí dotyčné právnické osoby veřejným zadavatelem obdobné ovládnutí vlastní organizační složky. V písm. b) téhož odstavce již norma dokonce kvantifikuje požadavek objemu činnosti vykonávané jinou právnickou osobou pro veřejného zadavatele na více než 80%.¹⁷⁹ Konečně poslední podmínkou je absence účasti soukromého subjektu v ovládané právnické osobě s výjimkou kapitálové účasti, s níž není spojeno ovládnutí ani možnost blokovat a již vyžadují vnitrostátní právní předpisy, přičemž taková účast nezakládá rozhodující vliv na ovládanou právnickou osobu.

---

¹⁷⁹ Velmi zajímavé je srovnání s původním návrhem směrnice, kterýžto stanovoval objem uvedené činnosti na nejméně 90%. Srov. čl. 11 odst. 1 písm. b) podle návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o zadávání veřejných zakázek v odkazu sub. 159 výše.

Úplnou novinkou je pak využití in-house výjimky nikoliv jen ve směru vertikálním, nýbrž i ve směru horizontálním specifikovaném v čl. 12 odst. 2 směrnice. Na základě toho pak bude možné, aby subjekt (např. státní podnik), který má postavení in-house dodavatele vůči veřejnému zadavateli (státu), zadal veřejnou zakázku přímo, tj. bez zadávacího řízení, jinému subjektu (např. jinému státnímu podniku), který je taktéž v postavení in-house dodavatele vůči témuž veřejnému zadavateli (státu).

4. Státní podnik v hospodářské soutěži

Státní podnik se jako podnikatel účastní hospodářské soutěže a jeho postavení je, byť jako subjekt veřejného práva, rovnocenné soukromým soutěžitelům. Jako soutěžiteli mu § 2972 NOZ zakazuje jeho vlastní účast v hospodářské soutěži nekalou soutěží zneužívat, či účast jiných v hospodářské soutěži omezovat. Státní podnik se tak dostává do působnosti obou větví soutěžního práva. V plné míře se na něj uplatní soukromoprávní normy proti nekalé soutěži. V tomto smyslu o něm lze hovořit jako o „soutěžiteli plného práva“.¹⁸⁰ Rovněž se na něj uplatní i veřejnoprávní normy proti omezování hospodářské soutěže, tj. především ZOHS.

4.1 Právo nekalé soutěže

Úprava nekalé soutěže je v současnosti zachycena v § 2976 a násl. NOZ. Státní podnik může při své činnosti naplnit jakoukoliv skutkovou podstatu deliktu nekalé soutěže. Zákon pro něj v tomto směru nestanoví žádnou výjimku. Stejně tak má právo se domáhat ochrany proti nekalé soutěži. Považuji v tomto směru za důležité zmínit se alespoň stručně o změnách, která přinesla rekonstrukce soukromého práva, byť se netýkají státního podniku jako takového.

Oproti úpravě v obchodním zákoníku byla v NOZ změněna skutková podstata klamavé reklamy a přizpůsobena směrnici o klamavé a srovnávací reklamě.¹⁸¹ Zároveň byla do NOZ zařazena nová úprava zvláštní skutkové podstaty dotěrného obtěžování, která má zajistit ochranu před nepřiměřeným zatěžováním, jež stále častěji zasahuje do soukromí lidí i právnických osob.¹⁸² Jinak se ustanovení o nekalé soutěži oproti obchodnímu zákoníku až na výjimky neliší.

Ochranou proti nekalosoutěžnímu jednání je především právo poškozeného požadovat, aby se rušitel protiprávního jednání zdržel či odstranil závadný stav, nahradil škodu a vydal bezdůvodné obohacení. K tomu může poškozený požadovat i přiměřené zadostiučinění za újmu nemajetkovou. Významnou změnou je ale upuštění od principu

---

¹⁸⁰ HAJN, Petr. Subjekty veřejného práva: V objetí nekalé soutěže. *Právní rádce*. Praha: Economia a.s., 2/2000, s. 18.

¹⁸¹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2006/114/ES, o klamavé a srovnávací reklamě.

¹⁸² ELIÁŠ, Karel. Op. cit. sub 29 výše, s. 1053.

objektivní odpovědnosti rušitele za škodu jak jej znal § 757 obchodního zákoníku a zavedení odpovědnosti za zavinění, a to nejen v případě nároku na náhradu škody,¹⁸³ ale i u nároku na přiměřené zadostiučinění.¹⁸⁴ To bude jistě pro žalobce znamenat další komplikaci při případném dokazování porušení povinnosti žalovaného a v konečném důsledku může vést k nepružnosti ochrany před nekalou soutěží. U ostatních nároků poškozeného nebude nutné, aby tento prokázal zavinění rušitele, postačí prokázání porušení zákonné povinnosti.

Výše uvedené změny, které NOZ přinesl, bude muset státní podnik, stejně jako jiní podnikatelé, zohlednit při svém soutěžním jednání či naopak v případných nárocích vyplývajících z nekalé soutěže.

4.2 Právo proti omezování hospodářské soutěže

Již výše jsme uvedli, že státní podniky podnikají způsobem živnostenským i neživnostenským. Vzhledem ke svým specifickým zaujímaly často státní podniky na vybraných trzích výsadní, někdy až monopolní postavení. Ačkoliv v posledních letech došlo k otevírání trhů a jejich liberalizaci i v oblastech, jež byly dříve sférou vyhrazenou státu nebo určené právní osobě, nelze zde nevidět častý pozůstatek v podobě silného postavení dřívějšího monopolního subjektu, jímž může být právě státní podnik. Navíc současné podmínky či požadavky pro udělení oprávnění k činnosti v dané oblasti stanovené zvláštním zákonem nebo předpisy EU mohou být v konečném důsledku natolik speciální a náročné, že jejich splnění bude pro podnikatele ze soukromé sféry nedosažitelné,¹⁸⁵ a tak bude monopolní pozice státního podniku zachována.

Ačkoliv by téma omezování hospodářské soutěže vydalo i na samostatnou diplomovou práci, omezíme se zde na praktickou aplikaci pravidel proti omezování hospodářské soutěže v případě státního podniku. Je důležité připomenout, že se na státní podnik jako na soutěžitele¹⁸⁶ plně uplatní právní úprava obsažená v předpisech EU¹⁸⁷ a

---

¹⁸³ Srov. § 2910 NOZ.

¹⁸⁴ Srov. § 2894 odst. 2 NOZ.

¹⁸⁵ Srov. např. § 49a zákona o civilním letectví stanoví: „*Úřad (pro civilní letectví, pozn. autora) může pověřit poskytováním letových navigačních služeb právní osobu, která je držitelem osvědčení vydaného podle přímo použitelného předpisu Evropských společenství...*“ Výsadní postavení v oblasti letových navigačních služeb v České republice si stále zachovává Řízení letového provozu České republiky, státní podnik.

¹⁸⁶ Viz § 2 odst. 1 ZOHS. Jedná se o nahrazení pojmu „podnik“ („undertaking“) používaný v právu EU.

z tuzemských právních předpisů především ta v ZOHS. To však s případnou výjimkou uvedenou v § 1 odst. 3 ZOHS. Tato negativní výjimka z působnosti ZOHS se aplikuje na soutěžitele, kteří poskytují služby obecného hospodářského významu na základě zvláštního zákona nebo rozhodnutí vydaného podle zvláštního zákona za předpokladu, že by aplikace ZOHS znemožnila poskytování těchto služeb. Uvedená výjimka je inspirována čl. 106 odst. 2 Smlouvy o fungování EU a je třeba ji vykládat restriktivně. Nejvyšší správní soud ČR vycházející z judikatury SD EU vymezil služby obecného hospodářského významu jako takové služby, které jsou „*poskytovány nepřetržitě (kontinuita), ve prospěch všech uživatelů a na celém relevantním území (universalita), za jednotné ceny a ve srovnatelné kvalitě bez ohledu na konkrétní situace a na stupeň hospodářské výnosnosti jednotlivých operací (rovnost), transparentně a musí jít o služby hospodářsky dostupné.*“¹⁸⁸ Vynětí z působnosti zákona je proto omezeno jen pro jednání spojené s tímto druhem služeb, avšak současně je „*omezeno jen na ta pravidla hospodářské soutěže, která by předmětnému jednání (a tudíž i poskytování služeb obecného hospodářského významu) bránila.*“¹⁸⁹ Jinými slovy zákon není vyloučen z použití jako celek a pro veškerá jednání soutěžitele, nýbrž jsou vyloučena jen ta jeho ustanovení, která by bránila poskytování služeb obecného hospodářského významu. Jak lze vidět, bude uplatnění výjimky z působnosti ZOHS, a to i pro státní podniky, výjimečné.

Ochranu, kterou ZOHS hospodářské soutěži poskytuje, se týká jejího narušení dohodami soutěžitelů, zneužitím dominantního postavení soutěžitelů, spojováním soutěžitelů a v neposlední řadě i veřejnou podporou určitých soutěžitelů. Z tohoto okruhu způsobů narušení soutěže se rozhodovací praxe v případě státních podniků týká především problematiky spojování soutěžitelů ve smyslu § 12 ZOHS a násl. a zneužití dominantního postavení ve smyslu § 10 a násl. ZOHS. Ač případy jiné nejsou vyloučeny, v praxi se dosud neobjevily.¹⁹⁰

---

¹⁸⁷ Základem úpravy je čl. 101 a násl. Smlouvy o fungování EU. Dalšími důležitými prameny jsou nařízení Rady (ES) č. 1/2003, o provádění pravidel hospodářské soutěže, nařízení Rady (ES) č. 139/2004, o kontrole spojování podniků a další předpisy.

¹⁸⁸ Viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR sp. zn. 1 Afs 7/2009, ze dne 26. června 2013 a rozhodnutí SD EU tam uvedená.

¹⁸⁹ Tamtéž. Shodně také rozsudek Tribunálu (dříve Soud prvního stupně) sp. zn. T-260/94, bod 138, ze dne 19. června 1997 (Air Inter SA v. Komise).

¹⁹⁰ Problematiku aktuálního případu OZ ICT srov. v kap. 3.6.3.

Co se týče spojování soutěžitelů, ÚOHS posuzoval případ sloučení dvou státních podniků podle § 6 odst. 1 písm. b) ZSP: LOM Praha s.p. a Letecké opravny Kbely, státní podnik.¹⁹¹ Zajímavé bylo, že zakladatelem obou podniků bylo Ministerstvo obrany ČR. Před samotným posouzením spojení jako takového bylo třeba nejdříve zhodnotit, zda vůbec tyto soutěžitelé působí na trhu samostatně a nezávisle a zda by po spojení tuto samostatnost a nezávislost ztratili.¹⁹² Z povahy vlivu zakladatele vůči oběma spojujícím se subjektům Úřad dovedl, že tomu tak není. Ministerstvo obrany jako zakladatel má totiž možnost prosadit svoji vůli týkající se jakékoli otázky existence, činnosti a fungování obou podniků, tj. v konečném důsledku i jejich soutěžního chování, a může tak oba subjekty kontrolovat. Z těchto důvodů ÚOHS uzavřel, že transakci vůbec nelze považovat za spojení ve smyslu § 12 a násl. ZOHS a nepodléhá tedy povolení. Uvedené rozhodnutí považuji za správné. I když je totiž ze ZSP zřejmé, že státní podnik provozuje podnikatelskou činnost samostatně, vlastním jménem a na vlastní odpovědnost a stát nemá pravomoc jakkoliv určovat, jaká rozhodnutí má či nemá státní podnik učinit, z jeho personálního vlivu vyplývá nesporná možnost ovlivňovat vystupování státního podniku v hospodářské soutěži na trzích s produkty a službami.

V praxi nejsou výjimečné ani případy spojení státního podniku s obchodní společností. V roce 2001 např. bylo povoleno spojení soutěžitelů nabytím části podniku (ve smyslu tehdy platného § 5 obchodního zákoníku) BENZINA, státní podnik "v likvidaci", společností ČEPRO, a.s.¹⁹³

Velmi významné a nikoliv vzácné jsou rovněž případy zneužití dominantního postavení státního podniku na trhu. Např. Lesy České republiky, s.p. obhospodařují státní lesy, které představují nadpoloviční rozlohu veškerých lesů v ČR, a tak zaujímají na trhu pěstební činnosti a těžební činnosti v lese dominantní postavení na poptávkové straně trhu a rovněž dominantní postavení na trhu prodeje surového dřeva. Toto

---

¹⁹¹ Viz rozhodnutí ÚOHS č. j. S 136/03, ze dne 29. září 2003.

¹⁹² Podmínkou samostatného a nezávislého postavení soutěžitelů se zabýval ÚOHS např. ve svém rozhodnutí č. j. S 145/02, ze dne 21. března 2003, v němž konstatoval: „Operací, na základě níž má jeden státem vlastněný subjekt získat většinu akcií nad jiným státem vlastněným subjektem, je nutno posuzovat z hlediska jejich dosavadního působení na trhu. V případech, kdy tyto soutěžitelé před uskutečněním spojení působili na trhu dlouhodobě jako samostatné ekonomické jednotky, aniž by své soutěžní chování jakýmkoliv způsobem koordinovali, resp. byli podroběni koordinaci ze strany státu, pokud jde o jejich soutěžní chování, tj. v situacích, kdy tyto soutěžitelé před uskutečněním spojení reálně vystupovali do vzájemně konkurenčního vztahu, je třeba tyto subjekty považovat soutěžitele samostatně působící na trhu“

¹⁹³ Viz rozhodnutí ÚOHS č. j. S 111/01, ze dne 16. listopadu 2001.

postavení subjektu samo o sobě zakázáno není, leč zakázáno je jeho zneužití (ve smyslu § 11 odst. 1 ZOHS). Toho se uvedený státní podnik podle ÚOHS dopustil v roce 2005 tím, že sdělil svým smluvním partnerům, s nimiž měl uzavřeny dlouhodobé smlouvy o pěstební a těžební činnosti, že tyto smlouvy jsou jako celek neplatné a požadoval od těchto smluvních partnerů přechod na odlišný systém lesnických činností a uzavření smluv nových, a to bez objektivně ospravedlnitelného důvodu. Úřad shledal, že „*tímto svým chováním způsobily Lesy ČR svým smluvním partnerům újmu*“, a to jak faktickou, tak i nemateriální spočívající v nejistotě smluvních partnerů o budoucí možnosti spolupráce.¹⁹⁴

Česká pošta, s.p. zase zneužila své dominantní postavení na trhu servisu výplatních strojů za poštovní služby tím, že nutila uživatele těchto strojů využívat jediný autorizovaný servis určený právě Českou poštou, čímž vyloučila z trhu ostatní soutěžitele (servisy), byť to pro vnější údržbu výplatních strojů nebylo vůbec opodstatněné.¹⁹⁵

V rozhodnutí týkajícím se státního podniku LOM PRAHA, s.p.¹⁹⁶ shledal ÚOHS jako zneužití dominantního postavení na trhu provádění služeb generálních oprav leteckých pístových motorů jednání, jímž státní podnik opakovaně odmítl, jako jediný výrobce vybraných leteckých pístových motorů na trhu a tím i zpracovatel technické dokumentace, poskytnout opravářskou příručku (knihu oprav) potřebnou k provádění generálních oprav předmětných motorů jinému soutěžiteli, který je držitelem platného oprávnění k provádění generálních oprav uvedených motorů. Tím státní podnik prakticky vyloučil jiného soutěžitele z daného trhu. Za porušení zákazu zneužití dominantního postavení byla státnímu podniku udělena pokuta 1 000 000,- Kč.

I na uvedených příkladech je zřetelné, že vzhledem ke specifikům státních podniků a jejich častým silným postavením na trzích, na nichž obvykle působí, jsou státní podniky vystaveny riziku, že jejich chování může, (ač někdy i nezáměrně) omezit hospodářskou soutěž.

Sluší se závěrem ještě poznamenat, že osobě, jejíž právo bylo ohroženo nebo porušeno nedovoleným omezením soutěže, náleží stejná ochrana podle NOZ jako osobě, jejíž právo bylo ohroženo nebo porušeno nekalou soutěží (§ 2990 NOZ).

¹⁹⁴ Viz rozhodnutí ÚOHS č. j. S 001/05, ze dne 6. června 2005.

¹⁹⁵ Viz rozhodnutí ÚOHS č. j. S 059/00, ze dne 4. října 2000.

¹⁹⁶ Viz rozhodnutí ÚOHS č. j. S 036/99 ze dne 11. června 1999.

Závěr

Státní podnik je v mnoha ohledech specifickým podnikatelským subjektem. Jeho povaha bezpochyby vychází z historického kontextu a dodnes nese znaky reliktní minulosti. Právní úprava státního podniku prošla dynamickým vývojem, který souvisí se změnami politického prostředí na našem území. Jestliže v době socialistického hospodářství byl státní podnik „základním článkem národního hospodářství“,¹⁹⁷ lze říci, že v současném tržním prostředí hraje roli již okrajovou. Spolu s významem se změnila i jeho funkce a účel existence, které byly zúženy na uspokojování státních či veřejných zájmů. Zároveň si ale z minulosti zachoval jisté atributy, které jej výrazně odlišují od jiných podnikatelských subjektů.

Příznačné rysy státního podniku daly vyvstat mnoha právním otázkám ohledně jeho povahy. V nedávné minulosti byly praxí některé spory vyřešeny, jiné otázky mají povahu koncepční a mohou být změněny pouze skrze změnu právní úpravy.

Palčivým problémem je nezpůsobilost státního podniku vlastnit majetek, což vyvolává odborné polemiky ohledně deformace jeho konstrukce jako právnické osoby, která má své dluhy, avšak žádný majetek. Na druhé straně stojí oprávněný zájem státu na kontrole svého majetku, s nímž státní podnik hospodaří. V praxi se však právo hospodařit ukazuje životaschopným, a v mnohém praktickým institutem. Chybí mu ale dle mého názoru podrobnější a celistvější úprava. Naproti tomu nelze považovat za pozitivní zvýšenou ochranu vlastnictví státu v podobě zvýhodnění tzv. určeného majetku, jež je součástí obchodního majetku státního podniku. Co se týče možnosti účasti státních podniků v obchodních společnostech, platí pro ně obecná úprava a stát tak z pozice nositele veřejné moci dovoluje státním podnikům obchodní společnosti zakládat i disponovat s účastmi v nich. Odlišná je ale pozice státu jako zakladatele, při níž vystupuje jako vlastník majetku, s nímž státní podnik hospodaří, nikoliv jako nositel veřejné moci. Z této pozice může stát v uvedených ohledech státní podnik omezit.

Dle převažujícího názoru, i z pohledu Ústavního soudu, je státní podnik osobou práva veřejného. Jednoznačně bylo stanoveno, že je osobou povinnou poskytovat informace podle zákona o svobodném přístupu k informacím. Ohledně otázky postavení státního podniku jako veřejného zadavatele ve smyslu ZVZ dospívám k názoru, že

---

¹⁹⁷ Viz preambule zákona č. 88/1988 Sb., o státním podniku.

odpověď již tak jednoznačná nebude a přestože jednotlivé státní podniky zpravidla definici pojmu veřejného zadavatele naplní, obecně platnou či kategorickou odpověď to v této otázce rozhodně nezakládá. Veřejným zadavatelem může být za splnění daných podmínek i kapitálová společnost s majetkovou účastí státního podniku. Problematickou se jeví možnost využití in-house výjimky z působnosti ZVZ v rámci vztahu státu a státního podniku, a to především vzhledem k rozsahu hospodářské činnosti státních podniků. Požadovanou povahu výše uvedeného in-house vztahu dle mého názoru nenaplní ani za tím účelem vytvořený odštěpný závod státního podniku, jak se o to pokusila praxe. Důvodem je nedostatek požadované kontroly státu nad odštěpným závodem státního podniku. Pokud pak jde o pozici státních podniků v hospodářské soutěži, ta obvykle bývá vzhledem k povaze trhů, na nichž státní podniky působí, velmi silná, a je proto třeba pečlivě posuzovat jejich chování s ohledem na možnost omezení hospodářské soutěže z jejich strany.

Co se týče vlivu rekonstrukce soukromého práva na státní podnik, projevila se tato především v koncepci jednání státního podniku, v předmětu jeho vlastnictví či pojetí odštěpného závodu. Tyto změny jsou ale rázu všeobecného a netýkají se výhradně státního podniku. Úpravy v ZSP se rekonstrukce nedotkla, ačkoliv by to bylo přinejmenším s ohledem na terminologické aspekty žádoucí.

Tato práce byla zaměřena na státní podnik především z pohledu praktických problémů, jež jeho existenci a činnost v současné době doprovází. Jsem toho názoru, že státní podnik i dnes zastává důležitou roli a je živoucím organismem, jenž si zaslouží bližší zkoumání.

Seznam zkratek

č.	- číslo
kap.	- kapitola
EU	- Evropská unie
NOZ	- zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
OZ	- zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
SD EU	- Soudní dvůr Evropské unie (dříve Evropský soudní dvůr)
sp. zn.	- spisová značka
srov.	- srovnej
ÚOHS	- Úřad pro ochranu hospodářské soutěže
v.	- versus
ZMS	- zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů
ZOHS	- zákon č. 143/2001, o ochraně hospodářské soutěže a změně některých zákonů (o ochraně hospodářské soutěže), ve znění pozdějších předpisů
ZOK	- zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)
ZSP	- zákon č. 77/1997 Sb., o státním podniku, ve znění pozdějších předpisů
ZVZ	- zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů

Seznam použité literatury a pramenů

Právní předpisy ČR:

Nařízení vlády č. 577/1990 Sb., o finančním hospodaření státních podniků

Usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb. o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, v platném znění

Vyhláška federálního ministerstva financí č. 119/1988 Sb., o hospodaření s národním majetkem

Vyhláška Ministerstva financí č. 114/2002 Sb., o fondu kulturních a sociálních potřeb.

Vyhláška Ministerstva financí č. 310/1995 Sb. o fondu kulturních a sociálních potřeb, ve znění vyhlášky č. 167/1997 Sb. a vyhlášky č. 314/1999 Sb.

Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 109/1964 Sb., hospodářský zákoník

Zákon č. 111/1927 Sb. z. a n., o ochraně proti nekalé soutěži

Zákon č. 111/1990 Sb., o státním podniku

Zákon č. 156/1989 Sb., o odvodech do státního rozpočtu

Zákon č. 18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon) a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 199/1994 Sb., o zadávání veřejných zakázek

Zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 29/2000 Sb. o poštovních službách a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 305/2000 Sb., o povodích

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 40/2004 Sb., o veřejných zakázkách

Zákon č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 49/1997 Sb., o civilním letectví a o změně a doplnění zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů

Zákon č. 77/1997 Sb., o státním podniku, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 88/1988 Sb., o státním podniku

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Zákon č. 90/20012 Sb., o obchodních korporacích a družstvech

Zákon č. 92/1991 Sb., o podmínkách převodu majetku státu na jiné osoby, ve znění pozdějších předpisů

Zákona č. 111/1990 Sb., o státním podniku

Zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Zákonné opatření předsednictva federálního shromáždění č. 364/1990 Sb., o nakládání s majetkem svěřeným státnímu podniku

Právní předpisy EU:

Nařízení Rady (ES) č. 1/2003, o provádění pravidel hospodářské soutěže

Nařízení Rady (ES) č. 139/2004, o kontrole spojování podniků

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/114/ES, o klamavé a srovnávací reklamě

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/24/EU o zadávání veřejných zakázek a o zrušení směrnice 2004/18/ES

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/25/EU o zadávání zakázek subjekty působícími v odvětví vodního hospodářství, energetiky, dopravy a poštovních služeb a o zrušení směrnice 2004/17/ES

Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2004/17/ES ze dne 31. března 2004, o koordinaci postupů při zadávání zakázek subjekty působícími v odvětví vodního hospodářství, energetiky, dopravy a poštovních služeb, ve znění pozdějších předpisů

Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2004/18/ES ze dne 31. března 2004, o koordinaci postupů při zadávání veřejných zakázek na stavební práce, dodávky a služby, ve znění pozdějších předpisů

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/23/EU o udělování koncesí

Směrnice Komise 2006/111/ES o zprůhlednění finančních vztahů mezi členskými státy a veřejnými podniky a o finanční průhlednosti uvnitř jednotlivých podniků

Směrnice Komise 80/723/EHS o zprůhlednění finančních vztahů mezi členskými státy a veřejnými podniky.

Směrnice Rady 88/361/EHS, kterou se provádí článek 67 Smlouvy

Smlouvy o fungování EU

Judikatura soudů a správní rozhodnutí ÚOHS:

Nález Ústavního soudu ČR sp. zn. III. ÚS 85/95, ze dne 22. února 1996

Nález Ústavního soudu ČR sp.zn. I. ÚS 260/06, ze dne 24. ledna 2007

Rozhodnutí ÚOHS č. j. 2R26/05-Hr ze dne 30. srpna 2005

Rozhodnutí ÚOHS č. j. S 036/99 ze dne 11. června 1999

Rozhodnutí ÚOHS č. j. S 111/01, ze dne 16. listopadu 2001

Rozhodnutí ÚOHS č. j. S 136/03, ze dne 29. září 2003

Rozhodnutí ÚOHS č. j. S 145/02, ze dne 21. března 2003

Rozhodnutí ÚOHS č. j. S 001/05, ze dne 6. června 2005

Rozhodnutí ÚOHS č. j. S 059/00, ze dne 4. října 2000

Rozhodnutí ÚOHS č. j. S 289/2007 ze dne 12. prosince 2007

Rozsudek Krajského soudu v Brně sp. zn. 40046/91/07/25 ze dne 5. května 1994

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 537/2001, ze dne 28. února 2002

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 22 Cdo 397/2003, ze dne 23. dubna 2003

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 25 Cdo 2274/2003, ze dne 25. února 2004

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 25 Cdo 325/2002, ze dne 28. srpna 2003

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 28 Cdo 760/2003, ze dne 9. listopadu 2004

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 30 Cdo 4039/2010, ze dne 21. dubna 2011

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 30 Cdo 958/2001, ze dne 27. listopadu 2001

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 32 Cdo 3641/2010, ze dne 21. září. 2011

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 32 Odo 1390/2005, ze dne 20. června 2007

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR sp. zn. 1 Afs 7/2009, ze dne 26. června 2013

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR sp. zn. 1 Afs 98/2010 – 399, ze dne 31. května 2011

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR sp. zn. 6As 52/2004-67, ze dne 17. ledna 2006

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR sp. zn. 9 Afs 5/2009-91, ze dne 10. září 2009

Rozsudek SD EU sp. zn. 286/82 a 36/83, ze dne 31. ledna 1984 (Luisi a Carbone)

Rozsudek SD EU sp. zn. C-107/1998, ze dne 18. listopadu 1999 (Teckal Srl v. Comune di Viano a Azienda gas Acqua onorziale (AGAC) di Reggio Emilia)

Rozsudek SD EU sp. zn. C-174/04 ze dne 2. června 2005 (Komise v. Italská republika)

Rozsudek SD EU sp. zn. C-18/01, ze dne 12. května 2003 (Riitta Korhonen)

Rozsudek SD EU sp. zn. C-203/80, ze dne 11. listopadu 1981 (Casati)

Rozsudek SD EU sp. zn. C-222/97, ze dne 16. března 1999 (Trummer a Mayer)

Rozsudek SD EU sp. zn. C-237/99, ze dne 1. února 2001 (Komise v. Francie)

Rozsudek SD EU sp. zn. C-26/03, ze dne 11. ledna 2005 (Stadt Halle a RPL Recyclingpark Lochau GmbH v. Arbeitsgemeinschaft Thermische Restabfallund Energieverwertungsanlage TREA Leuna)

Rozsudek SD EU sp. zn. C-29/04 ze dne 10. listopadu 2005 (Komise v. Rakousko)

Rozsudek SD EU sp. zn. C-295/05, ze dne 19. dubna 2007 (Asociación Nacional de Empresas Forestales (Asemfo) v. Transformación Agraria SA (Tragsa) a Administración del Estado)

Rozsudek SD EU sp. zn. C-324/07, ze dne 13. listopadu 2008 (Coditel Brabant SA v Commune d'Uccle a Région de Bruxelles-Capitale)

Rozsudek SD EU sp. zn. C-337/06, ze dne 13. prosince 2007 (Bayerischer Rundfunk)

Rozsudek SD EU sp. zn. C-340/04, ze dne 11. května 2006 (Carbotermo SpA a Consorzio Alisei v. Comune di Busto Arsizio a AGESP SpA)

Rozsudek SD EU sp. zn. C-349/97 ze dne 8. května 2003 (Španělské království v. Komise)

Rozsudek SD EU sp. zn. C-360/96, ze dne 10. listopadu 1998, (Gemeente Arnhem, Gemeente Rheben v. BFI Holding BV)

Rozsudek SD EU sp. zn. C-373/00, ze dne 27. února 2003, (Adolf Truley)

Rozsudek SD EU sp. zn. C-380/98, ze dne 12. prosince 2002 (University of Cambridge)

Rozsudek SD EU sp. zn. C-410/04, ze dne 6. dubna 2006 (Associazione Nazionale Autotrasporto Viaggiatori (ANAV) v. Comune di Bari, AMTAB Servizio SpA)

Rozsudek SD EU sp. zn. C-44/96, ze dne 15. ledna 1998 (Mannesmann Anlagenbau a další);

Rozsudek SD EU sp. zn. C-458/03, ze dne 13. října 2005 (Parking Brixen GmbH v. Gemeinde Brixen, Stadtwerke Brixen)

Rozsudek SD EU sp. zn. C-470/99, ze dne 12. prosince 2002 (Universale-Bau AG a Bietergernein-Schaft)

Rozsudek SD EU ve spojených věcech sp. zn. C-223/99 a C-260/99, ze dne 10. května 2001 (Agor Srl a Excelsior)

Rozsudek Tribunálu (dříve Soud prvního stupně) sp. zn. T-260/94, ze dne 19. června 1997 (Air Inter SA v. Komise)

Monografie a učebnice:

BERAN, Karel. *Pojem osoby v právu: (osoba, morální osoba, právnická osoba)*. Praha: Leges, 2012, 215 s. Teoretik. ISBN 978-808-7576-069.

ČERNÁ, Stanislava a PLÍVA, Stanislav. *Podnikatel a jeho právní vztahy*. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2013, 156 s. Scripta iuridica. ISBN 978-80-87146-76-7.

ELIÁŠ, Karel. *Kurs obchodního práva: právnické osoby jako podnikatelé*. 5. vyd. Praha: C. H. Beck, 2005, xxxvi, 617 s. ISBN 80-717-9391-4.

ELIÁŠ, Karel. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*. 1. vyd. Sagit, 2012. ISBN 978-80-7208-922-2.

HAVLAN, Petr. *Majetek státu v platné právní úpravě*. 3. aktualizované a podstatně dop. vyd. Praha: Linde Praha, 2010, 503 p. ISBN 978-807-2017-966.

HEJDA, Jan a kol. *Zákon o obchodních korporacích: výklad jednotlivých ustanovení včetně návaznosti na české a evropské předpisy*. Praha: Linde, 2013, 783 s. ISBN 978-807-2019-175.

HEJDA, Jan, BACHROŇOVÁ, Nina, DIVIŠOVÁ, Karina, aj., *Nový zákon o obchodních společnostech a družstvech: zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích): poznámkové znění*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2013, 859 s. ISBN 978-80-7263-823-9.

HENDRYCH, Dušan. *Právnický slovník*. 3., podstatně rozš. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2009, xxii, 1459 s. Beckovy odborné slovníky. ISBN 978-80-7400-059-1.

HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část*. 8. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, xxxiv, 792 s. Právnické učebnice (C.H. Beck). ISBN 978-807-1792-543.

KRČ, Robert. *Zákon o veřejných zakázkách s komentářem a judikaturou*. Praha: Linde, 2013, xiv, 1253 s. ISBN 978-80-7201-888-8.

PELIKÁNOVÁ, Irena. *Obchodní právo*. 2., přeprac. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010, 576 s. ISBN 978-807-3575-250.

PLÍVA, Stanislav. *Hospodaření s majetkem státu*. 2., přeprac. a dopl. vyd. Praha: C.H. Beck, 2004, xx, 366 s. Beckova edice právo a hospodářství. ISBN 80-717-9811-8.

SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*. 3., aktualiz. a upr. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013, 497 s. ISBN 978-80-7478-002-8.

ŠVESTKA, Jiří a Jan DVOŘÁK. *Občanské právo hmotné*. 5., jubilejní aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009, 459 s. ISBN 978-807-3574-680.

Odborné články:

BÁRTA, Jan. *Státní podniky a jejich zisk*. In: Kolektiv autorů. *Pocta Prof. Judr. Milanu Bakešovi, Drsc., k 70. narozeninám*. Vyd. 1. Praha: Leges, 2009, 455 s.

Teoretik. ISBN 978-808-7212-233.

BAUDYŠ, Petr. Právo hospodařit a příslušnost hospodařit. *Právní rozhledy*. Praha: C. H. Beck, 7/2001, s. 334-335.

FILIP, Jiří. Problémy aplikace zákona o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích v činnosti státních podniků. *Právní rozhledy*. Praha: C. H. Beck, 5/2001, s. 195-202.

HAJN, Petr. Subjekty veřejného práva: V objetí nekalé soutěže. *Právní rádce*. Praha: Economia a.s., 2/2000, s. 18.

HAVLAN, Petr. Stát jako subjekt vlastnického a jiných majetkových práv (vybrané otázky I). *Časopis pro právní vědu a praxi*. Brno: Masarykova univerzita v Brně, Právnická fakulta, 2/2001, s. 123-129.

HAVLAN, Petr. Stát jako subjekt vlastnického a jiných majetkových práv (vybrané otázky II). *Časopis pro právní vědu a praxi*. Brno: Masarykova univerzita v Brně, Právnická fakulta, 4/2002, s. 324-329.

HUŠEK, Jan. Dotazy a odpovědi: Zakladatelé obchodní společnosti: Státní podnik. *Obchodní právo*. Praha: Prospektum spol. s r. o. 3/1993, s. 25-26.

JURČÍK, Radek. Nové zadávací směrnice v Evropské unii – vývoj, očekávané přijetí a hlavní změny. *Obchodněprávní revue*. Praha: C. H. Beck, 6/2013, s. 164-168.

KOUDELKA, Zdeněk. Změna zákona o státním podniku. *Právní rádce*. Praha: Economia a.s., 12/1996, s. 46.

MUSTAR, Zdeněk. Právo hospodaření ve světle nového zákona o státním podniku. *Právní rádce*. Praha: Economia a.s., 11/1997, s. 17.

NOP, Michal. Přičitatelnost jednání státního podniku státu. *Správní právo*. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 8/2010, s. 451.

NOVÝ, Dalibor. Státní podniky, majetek státu a veřejné zakázky. *Právní rádce*. Praha: Economia a.s., 7/2006, s. 27.

PECH, Václav. Zákon o státním podniku. *Obchodní právo*. Praha: Prospektum spol. s r. o. 4/1997, s. 29-31.

PLÍVA, Stanislav. K pojetí nové úpravy hospodaření s majetkem státu. *Právní rozhledy*. Praha: C. H. Beck, 10/2000, s. 423-426.

PLÍVA, Stanislav. Majetkové postavení státního podniku. *Právo a podnikání*. Praha: Orac, 11/1997, s. 6-11.

STUNA, Stanislav, ŠVESTKA, Jiří. Několik úvah nad státem jako právníkou osobou,

zejména nad právní subjektivitou státních orgánů. *Právní rozhledy*. Praha: C. H. Beck, 6/1999, s. 289-290.

TICHÝ, Luboš. Veřejné podniky v Evropě a v České republice z hlediska soutěžního práva. *Acta Universitatis Carolinae-Iuridica*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2/2000, s. 16.

VESELÝ, Jan. Nad novým zákonem o státním podniku. *Právní rádce*. Praha: *Economia a.s.*, 8/1997, s. 15.

Ostatní:

BÁRTA, Jan. *Politici jsou slepí, zisk ze státních podniků patří státu*. Rozhovor Martina Minaříka s Janem Bártou. *IHNED.cz* [online]. *Hospodářské noviny*. 11. 9. 2010 [cit. 2014-03-17]. Dostupné z: <http://byznys.ihned.cz/c1-46380980-pravnik-barta-politici-jsou-slepi-zisk-ze-statnich-podniku-patri-statu>

Česká televize. *Rozpočet by se mohl nafouknout díky miliardám ze státních podniků*. [online]. 8. 2. 2013 [cit. 2014-03-17]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/214299-rozpocet-by-se-mohl-nafouknout-diky-miliardam-ze-statnich-podniku/>

HOKR, Tomáš. *Státní podnik*. Praha, 2012. 79 s. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta, Katedra obchodního práva. Vedoucí práce Vít Horáček

Informace poskytnutá ÚOHS na základě žádosti o poskytnutí informace ve smyslu zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, v archivu autora

JÍROVÁ, Karolína. *Státní podnik*. Praha, 2013. 68 s. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta, Katedra obchodního práva. Vedoucí práce Vít Horáček

KOUKAL, Tomáš. *Státní podnik*. Praha, 2012. 62 s. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta, Katedra obchodního práva. Vedoucí práce Vít Horáček

MARŠÍK, Martin. *Miliardy na dosah? Ministři váhají, zda mají ze svých firem vytáhnout peníze*. *IHNED.cz* [online]. 12. 9. 2010 [cit. 2014-03-17]. Dostupné z: <http://byznys.ihned.cz/c1-46371410-ministri-resi-zda-jit-do-svych-firem-pro-penize>

Rozhodnutí o zřízení odštěpného závodu v rámci České pošty, s. p., RO-100/2012/GŘ ze dne 27. dubna 2012 [online]. [cit. 2014-04-03]. Dostupné z or.justice.cz

Sněmovní tisk 990: Novela obchodního zákoníku. Důvodová zpráva [online]. [cit. 2014-04-03]. Dostupné z <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=990&CT1=0>

Statut státního podniku Lesy České republiky, s. p., ze dne 10. září 2013

Statut státního podniku Řízení letového provozu České republiky, státní podnik, ze dne 21. září 2004

Usnesení vlády ČR ze dne 4. dubna 2012 k Informaci o zajištění vybraných služeb informačních a komunikačních technologií využívaných státní správou [online]. [cit. 2014-03-11]. Dostupné z: http://www.cpoz.cz/download/usneseni_vlady_c_224.pdf

ÚOHS. *Veřejné zakázky. Výkladová stanoviska a metodiky: In house zadávání* [online]. [cit. 2014-03-10]. Dostupné z: <https://www.uohs.cz/cs/verejne-zakazky/vykladova-stanoviska-a-metodiky.html>

Vláda České republiky. Sněmovní tisk 1076: Vládní návrh zákona o veřejných zakázkách - EU. Důvodová zpráva [online]. [cit. 2014-03-10]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=4&CT=1076&CT1=0>

Vláda České republiky. Sněmovní tisk 23: Návrh zákona o státním podniku. Důvodová zpráva [online]. [cit. 2014-03-27]. Dostupné z <http://www.psp.cz/eknih/1996ps/tisky/t002300.htm>

Vláda České republiky. Sněmovní tisk 363: Vládní návrh zákona o veřejných zakázkách - EU. Důvodová zpráva [online]. [cit. 2014-03-07]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=4&CT=363&CT1=0>.

Vláda České republiky. Sněmovní tisk 439/0: Vládní návrh zákona o majetku ČR – související - EU. Důvodová zpráva [online]. [cit. 2014-03-25]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=3&CT=439&CT1=0>

Vláda České republiky. Sněmovní tisk 777/0, část č. 1/4: Novela z. o státním podniku - RJ. Důvodová zpráva [online]. [cit. 2014-03-28]. Dostupné z <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=777&CT1=0>

Vlastní konzultace s právním oddělením státního podniku Řízení letového provozu České republiky, státní podnik

Výroční zpráva České pošty, s. p. za rok 2012 [online]. [cit. 2014-03-17]. Dostupné z http://www.ceskaposta.cz/documents/10180/282479/CP_vyrocnizprava_2012.pdf/5a535ab6-c960-4bbf-b050-ec705c260c62

Výroční zpráva DIAMO s. p. za rok 2012 [online]. [cit. 2014-03-17]. Dostupné z <http://www.diamo.cz/vyrocnizpravy/view-category>

Výroční zpráva Lesů České republiky, s. p. za rok 2012 [online]. [cit. 2014-03-17]. Dostupné z http://www.lesy-cr.cz/o-nas/dokumenty-ke-stazeni/Documents/Lesy_Ceske_republiky_Vyrocnizprava_2012.pdf

Výroční zpráva Řízení letového provozu České republiky, státní podnik za rok 2012 [online]. [cit. 2014-03-17]. Dostupné z <http://www.rlp.cz/spolecnost/vykonnost/vyrocnizpravy/vz2012.pdf>

Webové stránky OZ ICT [online]. [cit. 2014-03-11]:
<http://www.cpoz.cz/index.php/duvod-vzniku-oz-icts>
<http://www.cpoz.cz/index.php/legislativa> a

Zakládací listina České pošty, s.p. [online]. [cit. 2014-03-10]. Dostupné z or.justice.cz

Seznam příloh

Příloha č. 1 Seznam státních podniků zapsaných v obchodním rejstříku ČR platný ke dni 29. 1. 2014 poskytnutý Krajským soudem v Ústí nad Labem dne 29. 1. 2014 na základě žádosti o poskytnutí informace ve smyslu zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů.

Příloha č. 1

	Soud	Název	IČ
1.	KSBR	Zemský hřebčinec Tlumačov, státní podnik	13695673
2.	KSBR	Povodí Moravy, s.p.	70890013
3.	KSBR	Geofyzika, s.p. v likvidaci	25771
4.	KSBR	KDK - ROSICKÉ UHELNÉ DOLY	7471
5.	KSBR	Textilní zkušební ústav, s.p.	13251
6.	KSBR	Zelenina Brno s.p. v likvidaci	21105
7.	KSBR	Státní statek Velké Pavlovice - v likvidaci	171051
8.	KSBR	Umělecká řemesla Brno	13692607
9.	KSBR	Československá automobilová doprava UNISPED Brno, státní podnik	13690728
10.	KSBR	Zemědělské zásobování a nákup ve Zlíně s.p. v likvidaci	20133
11.	KSBR	Agropodnik Brno, s. p. - v likvidaci	637181
12.	KSBR	Dřevopodnik města Brna, státní podnik v likvidaci	100714
13.	KSBR	Okresní podnik služeb Zlín,s.p. v likvidaci	159638
14.	KSBR	Dřevostyl, státní podnik Žďár nad Sázavou	532771
15.	KSBR	SLUŽBY Buchlovice, státní podnik - v likvidaci	544311
16.	KSBR	Dřevovýroba, státní podnik Borkovany - v likvidaci	560138
17.	KSBR	Uhelné sklady Zlín, státní podnik - v likvidaci	89729
18.	KSBR	KOLEX Tlumačov, státní podnik	209406
19.	KSBR	KOLEX Tlumačov, státní podnik	209406
20.	KSBR	LACRUM Brno, státní podnik- v likvidaci	15890
21.	KSBR	Hotely a restaurace, s.p. Blansko v likvidaci	88617
22.	KSBR	Jihomoravské vodovody a kanalizace, státní podnik - v likvidaci	93149
23.	KSBR	KNIHA, státní podnik, Brno - v likvidaci	93343
24.	KSBR	Státní statek Valtice, s.p. v likvidaci	488992
25.	KSBR	Jihomoravské dřevařské závody Brno	14079
26.	KSBR	Vojenský výzkumný ústav, s. p.	29372259
27.	KSBR	Pružinárna Javorník, s.p. - v likvidaci	530867
28.	KSBR	Šmeralovy závody, státní podnik - v likvidaci	9474
29.	KSBR	Restaurace a jídelny Zlín, státní podnik - v likvidaci	89737
30.	KSBR	Erves Rosice - státní podnik v likvidaci	89010
31.	KSBR	Městská bytová správa, státní podnik Hodonín- v likvidaci	18205780
32.	KSBR	Restaurace Brno-venkov, státní podnik - v likvidaci	88978
33.	KSBR	Okresní stavební podnik Zlín, státní podnik - v likvidaci	89699
34.	KSBR	Státní statek Veselí nad Moravou - v likvidaci	135607
35.	KSBR	Domácí potřeby Brno - v likvidaci	21261
36.	KSBR	TESLA Brno, státní podnik - v likvidaci	9741
37.	KSBR	Brněnské cihelny, státní podnik - v likvidaci	15296
38.	KSBR	Prádelny a čistírny Brno, státní podnik, v likvidaci	100803

	Soud	Název	IČ
39.	KSBR	Státní statek Kuřim, státní podnik, v likvidaci	212989
40.	KSBR	Drogerie Jihlava, státní podnik - v likvidaci	21458
41.	KSBR	Správa nemovitostí města Brna, státní podnik v likvidaci	46963383
42.	KSBR	Brněnské papírny, státní podnik - v likvidaci	12343
43.	KSBR	Strojírenský zkušební ústav, s.p.	1490
44.	KSBR	Jihomoravské energetické závody, státní podnik "v likvidaci"	8192
45.	KSCB	Okresní podnik služeb Pelhřimov v likvidaci	71081
46.	KSCB	Drobné zboží České Budějovice v likvidaci	21334
47.	KSCB	Podnik bytového hospodářství města Českých Budějovic, státní podnik v likvidaci	70165
48.	KSCB	Státní statek Třeboň, státní podnik v likvidaci	17469
49.	KSCB	Zemský hřebčinec Písek státní podnik	48204285
50.	KSCB	Mezinárodní testování drůbeže, státní podnik	43833560
51.	KSCB	Městský podnik služeb, státní podnik Vimperk, "v likvidaci"	475408
52.	KSCB	Statek Dolní Dvořiště, státní podnik	18368
53.	KSCB	Statek Černá v Pošumaví, státní podnik	12889971
54.	KSHK	Východočeské energetické závody, státní podnik v likvidaci	8184
55.	KSHK	Povodí Labe, státní podnik	70890005
56.	KSHK	Cukrovary Hradec Králové se sídlem ve Smiřicích státní podnik v likvidaci	16284
57.	KSHK	Vojenský opravárenský podnik 081 Přelouč, státní podnik	659819
58.	KSHK	DOMÁCÍ POTŘEBY PARDUBICE	13583476
59.	KSHK	Koventa, státní podnik, Česká Třebová "v likvidaci"	86525
60.	KSHK	Bytový podnik Nový Bydžov v likvidaci	83887
61.	KSHK	Východočeský obchod palivy, státní podnik Hradec Králové v likvidaci	83755
62.	KSHK	Bytový podnik Náchod v likvidaci	486191
63.	KSHK	Městský stavební podnik Náchod v likvidaci	654493
64.	KSHK	Silnice, státní podnik, Hradec Králové v likvidaci	86924
65.	KSHK	Státní podnik Okresní podnik služeb Ústí nad Orlicí v likvidaci	86681
66.	KSHK	Stavební podnik Hostinné, státní podnik	529451
67.	KSHK	Kulturní středisko města Police n. Metují	15046001
68.	KSHK	Národní hřebčín Kladruby n. L., státní podnik v likvidaci	17272
69.	KSHK	Bytový podnik města Hradce Králové v likvidaci	83861
70.	KSHK	Státní podnik zemědělské techniky v likvidaci	212172
71.	KSHK	Lesy České republiky, s.p.	42196451
72.	KSHK	Státní léčebné lázně Janské Lázně, státní podnik	24007
73.	KSHK	Pivovary Hradec Králové, státní podnik	16527

	Soud	Název	IČ
74.	KSHK	Československá státní automobilová doprava, státní podnik Hradec Králové	86932
75.	KSHK	Okresní bytový podnik, státní podnik Trutnov "v likvidaci"	37362
76.	KSOS	VOP CZ, s.p.	493
77.	KSOS	"INDIGO"	42867177
78.	KSOS	Hospodářské zařízení občanského sdružení	41034503
79.	KSOS	Uhelné sklady Olomouc, státní podnik " v likvidaci "	534731
80.	KSOS	Státní bytový podnik Jeseník podnik v likvidaci	98175
81.	KSOS	Podnik bytového hospodářství, státní podnik "v likvidaci"	98167
82.	KSOS	Bytový podnik města Vsetín s.p. "v likvidaci"	98485
83.	KSOS	Interhotel Tatra, Kopřivnice, státní podnik	146404
84.	KSOS	Státní podnik bytového hospodářství Mar. Hory a Hulváky - v likvidaci	845396
85.	KSOS	VŘES, státní podnik Jeseník "v likvidaci"	98116
86.	KSOS	Jesenické mlékárny, státní podnik v likvidaci	495808
87.	KSOS	Podnik bytového hospodářství, státní podnik - v likvidaci	489573
88.	KSOS	MILNEA státní podnik v likvidaci	16187
89.	KSOS	Okresní podnik průmyslové výroby a služeb, s.p., Nový Jičín "v likvidaci"	413291
90.	KSOS	Cukrovary Olomouc, státní podnik v likvidaci	16306
91.	KSOS	Horské lázně Karlova Studánka, státní podnik	14450216
92.	KSOS	Zemědělský podnik Razová, státní podnik v likvidaci	13642090
93.	KSOS	Podnik bytového hospodářství Ostrava 3 - státní podnik "v likvidaci"	97489
94.	KSOS	MEZ Mohelnice, státní podnik "v likvidaci"	8354
95.	KSOS	NOVAREX Vsetín, státní podnik "v likvidaci"	174602
96.	KSOS	Báňské projekty Valašské Meziříčí, státní podnik	576531
97.	KSOS	Státní léčebné lázně Bludov, státní podnik	14450241
98.	KSOS	Okresní hospodářská komora Bruntál	25379607
99.	KSOS	Čistírny a prádelny, státní podnik " v likvidaci "	97365
100.	KSOS	Drogerie Jihlava, státní podnik - v likvidaci	21458
101.	KSOS	PRIOR - Severomoravské OD Ostrava v likvidaci, státní podnik	157325
102.	KSOS	FYZIKÁLNĚ TECHNICKÝ ZKUŠEBNÍ ÚSTAV, státní podnik	577880
103.	KSOS	Povodí Odry, státní podnik	70890021
104.	KSOS	Zemědělské stavby Bruntál, státní podnik v likvidaci	18201
105.	KSOS	TESLA - ELEKTRONICKÉ SOUČÁSTKY, koncern Rožnov "v likvidaci"	435155
106.	KSPL	Československé automobilové opravny Plzeň státní podnik, v likvidaci	76813
107.	KSPL	Silnice, státní podnik Plzeň - v likvidaci	76791

	Soud	Název	IČ
108.	KSPL	Městský stavební podnik Mariánské Lázně, státní podnik - v likvidaci	73920
109.	KSPL	ODĚVY KARLOVY VARY	21628
110.	KSPL	Oblastní bytový podnik Aš, státní podnik	74098
111.	KSPL	Komunální služby Kdyně s.p. v likvidaci	14702282
112.	KSPL	Bytový podnik s. p. Kdyně v likvidaci	14702304
113.	KSPL	G O L F Karlovy Vary	479802
114.	KSPL	Oblastní podnik služeb Toužim - v likvidaci	74497
115.	KSPL	Služby města Kralovic - v likvidaci -	479608
116.	KSPL	Podnik bytového hospodářství Karlovy Vary, státní podnik "v likvidaci"	74641
117.	KSPL	SUDOP Plzeň, státní podnik	660957
118.	KSPL	Agrostav Žalmanov, státní podnik v likvidaci	668371
119.	KSUL	Bytový podnik Rumburk - státní podnik v likvidaci	480487
120.	KSUL	Povodí Ohře, státní podnik	70889988
121.	KSUL	Palivový kombinát Ústí, státní podnik	7536
122.	KSUL	Cihlářské a keramické závody Teplice, státní podnik	15270
123.	KSUL	Vagónka Česká Lípa, státní podnik v likvidaci	9016
124.	KSUL	P A N , státní podnik " v likvidaci"	671754
125.	KSUL	Severokámen Liberec, státní podnik v likvidaci	15415
126.	KSUL	Knih, státní podnik Liberec "v likvidaci"	81744
127.	KSUL	PRIOR - Severočeské obchodní domy, státní podnik v "likvidaci"	157287
128.	KSUL	Stavomontáže Teplice, státní podnik "v likvidaci"	170127
129.	KSUL	Zemědělské zásobování a nákup, koncern koncernový podnik Česká Lípa	19895
130.	KSUL	Stavokonstrukce Děčín, státní podnik " v likvidaci "	14864487
131.	KSUL	Bytový podnik Děčín v likvidaci	3891
132.	KSUL	Bonex, státní podnik v likvidaci	13307
133.	KSUL	Městská prádelna a čistírna s.p. v likvidaci	14868890
134.	KSUL	Okresní stavební podnik Česká Lípa, státní podnik	78204
135.	KSUL	Technické služby Děčín v likvidaci	78646
136.	KSUL	SIAL - architekti a inženýři - státní podnik " v likvidaci "	555029
137.	KSUL	Československé automobilové opravny státní podnik Liberec "v likvidaci"	81647
138.	KSUL	STAVO Doksy, státní podnik	555436
139.	KSUL	Chomutovský průmysl masný, státní podnik (zkratkou : Chomas, st.p.)	482226
140.	KSUL	Městský bytový podnik - státní podnik v likvidaci	14864835
141.	KSUL	Podnik bytového hospodářství Most "v likvidaci"	80578
142.	KSUL	Dřevozpracující závody Frýdlant, státní podnik	79570
143.	KSUL	Severočeské keramické závody Most, státní podnik v likvidaci	15156

	Soud	Název	IČ
144.	KSUL	Oblastní podnik služeb Rumburk - státní podnik "v likvidaci"	22543
145.	KSUL	Podnik bytového hospodářství Bečov - státní podnik	412317
146.	KSUL	STAVEX Nový Bor, státní podnik v likvidaci	556530
147.	KSUL	Podnik služeb "v likvidaci"	480622
148.	KSUL	S T A V O Frýdlant v Čechách	481751
149.	KSUL	Státní statek Bílý Kostel, státní podnik v likvidaci	18382282
150.	KSUL	Uhelné sklady, státní podnik Most v likvidaci	80519
151.	KSUL	DIAMO, státní podnik	2739
152.	KSUL	Státní statek Česká Kamenice v likvidaci	119521
153.	KSUL	POTRAVINY ÚSTÍ NAD LABEM	20923
154.	KSUL	ELITEX Chrastava, státní podnik "v likvidaci"	10871
155.	KSUL	Vodohospodářské a inženýrské stavby Ústí nad Labem, státní podnik "v likvidaci"	554944
156.	KSUL	Podnik služeb města Liberce, státní podnik "v likvidaci"	399795
157.	KSUL	Služby pro zemědělství Střížovice, státní podnik v likvidaci	14868334
158.	MSPH	Centrum pro informace a mechanické testování obalů - CIMTO, s.p.	311391
159.	MSPH	OSAN, obchodní podnik v likvidaci	9563
160.	MSPH	Drobné zboží České Budějovice v likvidaci	21334
161.	MSPH	LOM PRAHA s.p.	515
162.	MSPH	Pivovar Velké Popovice, s.p. v likvidaci	14798433
163.	MSPH	Československá automobilová doprava Mladá Boleslav v likvidaci	664715
164.	MSPH	ČPP Transgas, s.p.	2674
165.	MSPH	Správa Letiště Praha, s.p.	62413376
166.	MSPH	Bytový podnik v Praze 9, státní podnik v likvidaci	63835
167.	MSPH	Stavební podnik oprav a služeb Praha, státní podnik "v likvidaci"	501221
168.	MSPH	Montážní podnik, zařízení ČSSZ	506052
169.	MSPH	Cestovní kancelář "CRAKEN" v likvidaci	552861
170.	MSPH	Státní statek Jeneč, státní podnik v likvidaci	16918
171.	MSPH	České energetické závody, státní podnik " v likvidaci "	2691
172.	MSPH	Dostihové závodiště Praha, státní podnik	17388
173.	MSPH	Povodí Vltavy, státní podnik	70889953
174.	MSPH	Zdravotnické zásobování, státní podnik "v likvidaci"	215562
175.	MSPH	BALMED Praha, státní podnik	25125877
176.	MSPH	BENZINA, státní podnik "v likvidaci"	12033
177.	MSPH	VIKTORIASERVIS - hospodářské zařízení TJ Viktorie Praha 8	17047919
178.	MSPH	MILNEA státní podnik v likvidaci	16187
179.	MSPH	Vojenské stavby - státní podnik v likvidaci	337
180.	MSPH	Agentura Pražské kulturní služby - hospodářské zařízení	43005969

	Soud	Název	IČ
181.	MSPH	Vodní stavby, státní podnik "v likvidaci" se sídlem v Praze	14893
182.	MSPH	Zemědělský podnik Razová, státní podnik v likvidaci	13642090
183.	MSPH	Zájmové sdružení pro sběrné suroviny	24207004
184.	MSPH	UTRIN - Ústav technického rozvoje a informací, účelová organizace	24207098
185.	MSPH	Československá automobilová doprava, Ústřední autobusové nádraží, st. podnik	14888025
186.	MSPH	Nakladatelství dopravy a spojů	211354
187.	MSPH	Státní statek Zlonice, státní podnik v likvidaci	103209
188.	MSPH	Cementárny a vápenky	24207489
189.	MSPH	Technický a zkušební ústav stavební Praha, s.p.	15679
190.	MSPH	Stavební závod Ůvaly	471917
191.	MSPH	Středočeské uhelné sklady, státní podnik v likvidaci	66648
192.	MSPH	Státní statek Křivoklát v likvidaci	132551
193.	MSPH	Pražská kanalizace a vodní toky, státní podnik "v likvidaci"	64076
194.	MSPH	Česká eskomptní banka, národní podnik v likvidaci.	24211222
195.	MSPH	Státní statek Čáslav	104248
196.	MSPH	Závody těžkého strojírenství, kombinát kombinátní podnik České Loděnice	1899
197.	MSPH	OBCHOD PRŮMYSLOVÝM ZBOŽÍM PRAHA v likvidaci	228354
198.	MSPH	Vodní zdroje, Praha	20656
199.	MSPH	CEI-Centrum ekologických informací, státní podnik	222917
200.	MSPH	Zdravoprojekt, státní podnik	23868
201.	MSPH	Stavební výroba federálního ministerstva vnitra, státní podnik v likvidaci	216682
202.	MSPH	Československý armádní film Praha - státní podnik	591
203.	MSPH	Obchod obuvi Gottwaldov závod 03 Středočeský kraj	213110
204.	MSPH	Železničné stavby a montáže, kombinát, Automatizace železniční dopravy Praha, kombinátní podnik	212385
205.	MSPH	Intherm Praha	169781
206.	MSPH	Hotel International Praha, státní podnik	44148
207.	MSPH	TV Spektrum, státní podnik	174521
208.	MSPH	Automatizace železniční dopravy Praha, státní podnik	3026
209.	MSPH	Československá automobilová doprava Rakovník	664995
210.	MSPH	Československá automobilová doprava Praha-Vršovice	14888131
211.	MSPH	Výzkumný ústav STS a OZS, státní podnik	223182
212.	MSPH	Výzkumný ústav krmivářského průmyslu a služeb Pečky	19551
213.	MSPH	Městský podnik služeb Mělník, státní podnik "v likvidaci"	468720
214.	MSPH	Sady, lesy a zahradnictví Praha, státní podnik v likvidaci	63347
215.	MSPH	Městský podnik služeb Nové Strašecí, státní podnik v likvidaci	399272
216.	MSPH	Architektonický ateliér BETA, státní podnik v likvidaci	548324

	Soud	Název	IČ
217.	MSPH	Uhelné sklady Sadská, státní podnik v likvidaci	664723
218.	MSPH	AGRIS, společný podnik	473006
219.	MSPH	Zemědělské nakladatelství Brázda, státní podnik v likvidaci	23116
220.	MSPH	TECHNOMAT, státní podnik "v likvidaci"	2321
221.	MSPH	Kaučuk, státní podnik " v likvidaci "	11932
222.	MSPH	RKT - Rovnací a kotevní technika, státní podnik v likvidaci	664073
223.	MSPH	Státní statek hl.m. Prahy "v likvidaci"	64092
224.	MSPH	Pražské vodárny, státní podnik v likvidaci	64068
225.	MSPH	Československé automobilové opravy Praha, státní podnik "v likvidaci"	64050
226.	MSPH	Bytový podnik v Praze 7, státní podnik v likvidaci	63720
227.	MSPH	Československé automobilové opravy /ČSAO/ Praha-Černokostelecká, státní podnik "v likvidaci"	540528
228.	MSPH	Městský bytový podnik Příbram, státní podnik v likvidaci	68071
229.	MSPH	Bytový podnik v Praze 8, státní podnik " v likvidaci "	63771
230.	MSPH	Šmeralovy závody, státní podnik - v likvidaci	9474
231.	MSPH	Mlýny a pekárny, podnik vědeckotechnických a obchodních služeb v likvidaci	16608
232.	MSPH	Komunál Čáslav, státní podnik v likvidaci	507822
233.	MSPH	Pražské pekárny a mlýny, státní podnik	16616
234.	MSPH	Barvy a laky, státní podnik "v likvidaci"	11762
235.	MSPH	NAŠE VOJSKO, TISKÁRNA, PRAHA, státní podnik	345
236.	MSPH	Obchod obuvi Gottwaldov, závod 01 Praha	21729
237.	MSPH	Obchod obuvi Gottwaldov, závod 02 Dům obuvi Praha	143693
238.	MSPH	Strojírny Kolín, státní podnik	661236
239.	MSPH	SELGEN - Oseva Praha, státní podnik v likvidaci	539953
240.	MSPH	SOND - odštěpný závod komunálních služeb města Trnava	182672
241.	MSPH	Podnik místního hospodářství Dolní Chabry "v likvidaci"	333051
242.	MSPH	Bytový podnik v Praze 3 v likvidaci	63487
243.	MSPH	Elektrotechnický zkušební ústav, s.p., zkratka firmy: EZÚ, s.p. anglický název firmy: Electrotechnical Testing Institute, s.p.	1481
244.	MSPH	Restaurace v Praze 3, s.p. v likvidaci	63479
245.	MSPH	Československá automobilová doprava Praha Klíčov, státní podnik "v likvidaci"	14888114
246.	MSPH	Bytový podnik v Praze 5, státní podnik v likvidaci	63606
247.	MSPH	Místní národní výbor Liteň v likvidaci	24210021
248.	MSPH	Pražské restaurace, státní podnik v likvidaci	63258
249.	MSPH	Státní podnik zemědělské techniky v likvidaci	212172
250.	MSPH	Vydavatelství MAGNET-PRESS "v likvidaci"	370
251.	MSPH	Obvodní bytový podnik v Praze 4, státní podnik v likvidaci	63541
252.	MSPH	Mototechna, státní podnik "v likvidaci"	9334

	Soud	Název	IČ
253.	MSPH	Obchod s palivy a stavebninami, Praha "v likvidaci"	63240
254.	MSPH	STÁTNÍ TISKÁRNA CENIN, státní podnik	1279
255.	MSPH	Vojenský technický ústav, s.p.	24272523
256.	MSPH	Zahraniční literatura, národní podnik	23167
257.	MSPH	Šlechtění a rozmnožování drůbeže Chrustenice	14798131
258.	MSPH	Zemědělské potřeby Brandýs, státní podnik " v likvidaci"	14803186
259.	MSPH	Stavební podnik Brandýs n.L. státní podnik	14799162
260.	MSPH	Hutní druhovýroba generální ředitelství v likvidaci	24206890
261.	MSPH	Obvodní podnik bytového hospodářství v Praze 2, státní podnik "v likvidaci"	63436
262.	MSPH	Česká státní spořitelna, státní podnik "v likvidaci"	6726
263.	MSPH	Okresní stavební podnik Beroun, státní podnik v likvidaci	65081
264.	MSPH	Výzkumný a vývojový ústav dřevařský, Praha, s.p.	14125
265.	MSPH	Středočeské energetické závody, státní podnik "v likvidaci"	8141
266.	MSPH	Československá automobilová doprava Praha - západ,s.p. v likvidaci	14888122
267.	MSPH	Kamenouhelné doly, koncern	2607
268.	MSPH	Řízení letového provozu České republiky, státní podnik (ŘLP ČR, s.p.)	49710371
269.	MSPH	Konzervárny a lihovary, státní podnik vědeckotechnických a obchodních služeb v likvidaci	16331
270.	MSPH	Obvodní podnik služeb v Praha 4, státní podnik v likvidaci	63533
271.	MSPH	Geoindustria, s.p. v l i k v i d a c i	212440
272.	MSPH	Brněnské papírny, státní podnik - v likvidaci	12343
273.	MSPH	INTERSIGMA Praha, koncernový podnik pro vývoz a dovoz	1856
274.	MSPH	Masoprogress, státní podnik	16021
275.	MSPH	Československá státní automobilová doprava, státní podnik Hradec Králové	86932
276.	MSPH	Památky, státní podnik	664979
277.	MSPH	Vojenské lesy a statky ČR, s.p.	205
278.	MSPH	KOVOLIS Vrdy, státní podnik v likvidaci	14799022
279.	MSPH	Oblastní podnik služeb s.p. Praha západ se sídlem v Roztokách u Prahy v likvidaci	397229
280.	MSPH	Česká pošta, s.p.	47114983

Shrnutí

V současnosti je v České republice zapsáno v obchodním rejstříku 280 státních podniků. Přestože převážná část z nich je v likvidaci a aktivních je jen několik desítek, obecně jejich význam spočívá v účelu, k němuž má jejich činnost v dnešním hospodářsko-politickém systému směřovat. Podnikají ve vymezených oborech, které často bývají strategického významu, mnohdy má jejich činnost sledovat veřejný zájem. V odvětvích, v nichž státní podniky působí, zauímají tyto obvykle velmi silné pozice, a to i díky rozsahu a druhu majetku, jímž disponují. Příznačné rysy státního podniku daly vyvstat mnoha právním otázkám ohledně jeho povahy. V nedávné minulosti byly praxí některé spory vyřešeny, jiné otázky mají povahu koncepční a mohou být změněny pouze skrze změnu právní úpravy. Ačkoliv není v současnosti státnímu podniku mezi odbornou veřejností věnována systematická pozornost, lze zvýšený zájem v posledních letech sledovat ohledně dílčích otázek týkajících se státních podniků, ať už se jedná o problematiku veřejných zakázek, poskytování informací, či převodu zisku státních podniků do státního rozpočtu.

Diplomová práce se zaměřuje především na specifika státního podniku, snaží se vystihnout jeho charakteristické znaky a ty aplikovat při řešení praktických otázek, s nimiž se státní podniky v současném právně-ekonomickém prostředí setkávají a jejichž zodpovězení je v současnosti pro činnost státních podniků tolik důležité. Vzhledem k nedávno proběhnuvší rekonstrukci soukromého práva, jsou akcentovány důsledky, jež tato státnímu podniku a jeho fungování přinesla.

První kapitola je věnována charakteristice státního podniku, včetně jeho právní osobnosti a způsobů právního jednání. Následující kapitola obsahuje analýzu jeho majetkového postavení a práva hospodařit se státním majetkem. To úzce souvisí s otázkou možnosti účasti státního podniku v obchodních společnostech. Třetí část práce se pak obsáhle věnuje tématu veřejných zakázek, nejen co se týče státního podniku, ale i kapitálových společností s jeho majetkovou účastí. Pozornost je zaměřena na jejich subsumpci pojmu veřejného zadavatele. Na druhé straně je reflektována možnost uplatnění výjimky z působnosti úpravy zadávání veřejných zakázek. Konečně poslední a rovněž důležitou otázkou je aplikace norem soutěžního práva na činnost státního podniku, a to jak norem práva nekalé soutěže, tak norem proti omezování hospodářské soutěže.

Abstract

Currently there are 280 state enterprises registered in the commercial register of the Czech Republic. Although most of them are in liquidation and only few dozen is active, generally their importance lies in the purpose which their activities pursue in today's economic and political system. They operate in specific fields, which tend to be of strategic importance, their activities shall often meet a public interest. In sectors, in which state enterprises operate, they usually occupy very strong positions also due to the scale and type of assets, which they have. The distinctive features of a state enterprise gave rise to many legal questions about its nature. In the recent past, some disputes were resolved by practice whereas other issues are conceptual and can only be changed by changing the legislation. Although the systematic attention of professional public has currently not been dedicated to a state enterprise, increased interest has been noticeable in recent years in respect of particular questions relating to it, such as the issue of public procurement, information providing, or transfer of state enterprise profits to the state budget.

The thesis focuses on the specifics of a state enterprise. It tries to describe its characteristics and apply them when solving practical issues which state enterprises are facing in the current legal and economic environment and which are of crucial importance for the activities of state enterprises. Due to the fact that re-codification of private law took place recently in the Czech Republic, the consequences to a state enterprise and its operations are highlighted in the thesis.

The first chapter is devoted to the characterization of a state enterprise including its legal personality and legal actions. The following chapter contains an analysis of its proprietary status and the right to manage state property. That is closely connected with the question of possibility of its participating in business companies. The third chapter comprehensively addresses the issue of public procurement, not only in terms of state enterprise, but also in terms of business companies with its ownership interest. Attention is focused on their subsumption under the term of „body governed by public law“. On the other hand, the possibility of using the exception from applying the public procurement rules is reflected. Finally, the last and equally important issue is the application of both branches of competition law, rules of unfair competition and rules against restriction of free competition, to activities of a state enterprise.

Název:

Státní podnik

Klíčová slova

Státní podnik

Státní organizace

Majetek státu

Veřejné zakázky

Title:

State enterprise

Key words:

State enterprise

State organisations

State property

Public procurement